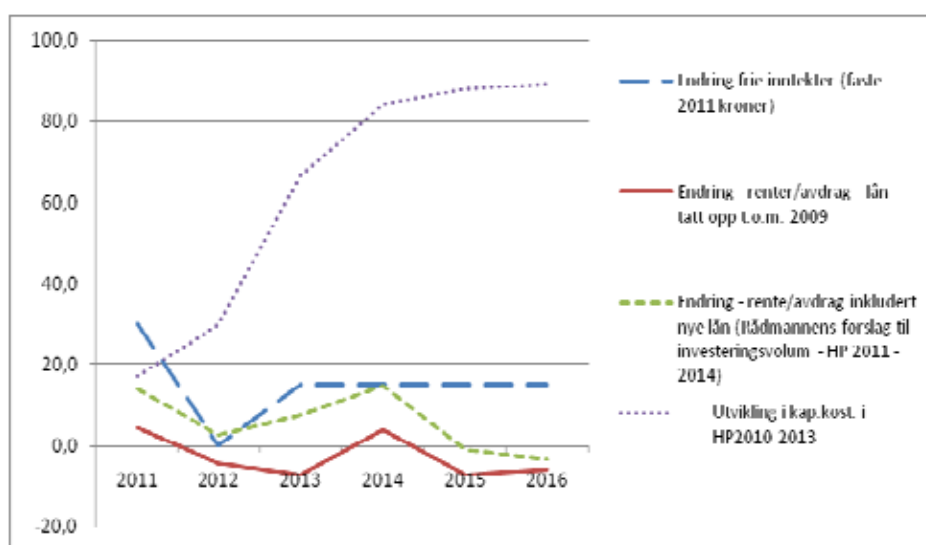

Fredrikstad kommune

Rådmannens forslag til Handlingsplan 2011-2014 og Budsjett 2011

28. oktober 2010

INNHold

RÅDMANNENS INNLEDENDE KOMMENTAR	1
PLANFORUTSETNINGER.....	3
SAMMENLIKNING MED ANDRE (ASSS).....	9
KOMMUNENS MÅLEKART	11
ØKONOMISTYRING - ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER	13
Mål for økonomistyring	13
Driftsrammer og rammeforutsetninger	17
Finansiering av investeringer.....	20
SEKSJON FOR MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING	23
SEKSJON FOR KULTUR.....	32
SEKSJON FOR REGULERING OG TEKNISK DRIFT	39
SEKSJON FOR UTDANNING OG OPPVEKST.....	52
Barnehageetaten	57
Skoleetaten.....	62
Hjelpetjenester.....	67
SEKSJON FOR OMSORG OG SOSIALE TJENESTER	72
Omsorgsetaten	77
Sosiale tjenester	85
SEKSJON FOR ØKONOMI OG ORGANISASJONSUTVIKLING.....	93
FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD	101

VEDLEGG

1. Detaljoversikt investeringer
2. Investeringsplan – utleieboliger for vanskeligstilte
3. Beregningsgrunnlag for plan – og byggesak
4. Beregningsgrunnlag for vann, avløp, renovasjon og feier

RÅDMANNENS INNLEDENDE KOMMENTAR

Økte inntekter – strammere rammer

Fredrikstad kommune får en realvekst i frie inntekter på cirka 1 prosent, cirka 35 millioner kroner i 2011. Likevel blir det tyngre å få pengene til å strekke til. Dette skyldes i hovedsak tre forhold:

- Gjelden øker og renter og avdrag spiser stadig mer av inntektene
- I 2011 øker behovene for tjenester med cirka 30 millioner kroner bare som følge av befolkningsvekst og -sammensetning.
- Aktiviteten som skaper merforbruk i 2010 må reduseres og et eventuelt underskudd må tas igjen de nærmeste år

Handlingsregel for investeringer

Fredrikstad bruker en større del av budsjettet enn andre store kommuner i Norge, til å betale renter og avdrag. Med investeringsplanen som ble vedtatt i budsjettbehandlingen høsten 2009, ligger vi an til å ha økt disse utgiftene med ytterligere 80 millioner kroner i 2014. Hvis kommunens inntekter ikke øker og behovene står stille i samme periode, vil vi få tilsvarende mindre til å produsere tjenester til våre brukere.

I Fredrikstad er vi ved smerteterskelen når det gjelder stramheten i driftsbudsjettene. I dette forslaget til budsjett og handlingsplan foreslås det derfor at det tas stilling til hva som skal være den riktige fordelingen mellom investeringer og drift/tjenesteproduksjon – at det innføres en handlingsregel. Vi må finne et nivå på våre investeringer som er bærekraftig over tid, dvs. som ikke spiser mer av våre inntekter enn det Bystyret mener er ønskelig i forhold til å prioritere tjenester direkte til innbyggere og brukere. Handlingsregelen bør utformes slik at utgifter som følge av investeringene (renter og avdrag) over en 4-årsperiode ikke spiser mer av inntektene enn de gjør i dag. Det bør også løpende vurderes om kapitalutgiftene for kommende fireårsperiode bør spise relativt mindre av inntektene enn dagens nivå for å øke handlingsrommet på driftssiden.

Prioriteringsprofil

Når det gjelder de midlene vi har igjen til drift, viser sammenligninger med landsgjennomsnittet at vi bruker mindre på stort sett alle tjenester. Dette skyldes at vi er en "lavinntektskommune" og at vi, som nevnt, bruker mye penger på renter og avdrag. Innenfor denne mindre pengemengden bruker vi mest på skole og minst på tekniske tjenester, omsorg over 67 og administrasjon. Prioriteringsprofilen i dette budsjettforslaget tar hensyn til dette og forsøker å skjerme de eldre og spesielle grupper, for eksempel barnevern.

Bystyret har gjort vedtak om en aktiv holdning til samhandlingsreformen. Det er gjort vedtak om å etablere et helsehus i ops-regi, og partner er valgt. Samtidig viser befolkningsutviklingen at vi har et lite pusterom før eldrebølgen blir vesentlig mer krevende. Dette, sammen med behovet for et mer bærekraftig balansepunkt mellom drift og investeringer, gjør at vi må benytte tiden til å se på ulike alternativer for å sikre riktige og effektive tjenester til bl.a. eldre i forlengelsen av "helsehussporet". Det er lagt inn føringer og midler i statsbudsjettet som er ment å stimulere kommunene til å utnytte samhandlingsformen til å tenke nytt til beste for brukerne. Fredrikstad er i en situasjon hvor vi ikke har råd til ikke å se på nye muligheter.

Hvordan komme over kneika?

Fredrikstad kommune har de to siste årene hatt et betydelig merforbruk i driften. Resultatet for 2010 ser også ut til å ende i samme gate. Forskjellen fra tidligere er imidlertid at vi ikke lenger har fondsmidler å saldere budsjettet med. Vi vil med stor sannsynlighet dra med oss et underskudd fra 2010 som må håndteres de nærmeste årene. Rådmannens forslag til budsjett er likevel i tråd med inntektsforutsetningene i tidligere vedtatte handlingsplan.

Vi bør vurdere å redusere risikoen i en slik situasjon. Behovet for dette forsterkes av en betydelig usikkerhet knyttet til balansen i 2011, særlig innen omsorg og sosiale tjenester. Samtidig er det slik at

vi skal håndtere en engangsutfordring på cirka 77,5 millioner kroner gjennom oppreisningsordningen for barnehjemsbarn. Beløpet inkluderer utbetalingene i 2010 med en prognose på 14 millioner kroner. Engangsutfordringen er forbigående, men slår så avgjørende inn i kommunens sårbare driftsøkonomi at Bystyret bør vurdere å finansiere erstatningene til barnehjemsbarn med midlertidig økt eiendomsskatt. Det vil gi en betydelig demping av risikobildet i handlingsplanen.

Mobilisering

Med bakgrunn i den sårbare situasjonen, er de ansatte mobilisert spesielt gjennom dugnad for balanse. På samme måte som handlingsregelen for framtidig investeringsnivå er et resultat av samarbeidet mellom tillitsvalgte og politisk og administrativ ledelse, skal resultatet av aktiviteten ute i organisasjonen være et viktig virkemiddel for å sikre at budsjetttrammene holdes gjennom 2011.

Det er ennå for tidlig å si hvor stor effekt vi vil få av dugnad for balanse, men rådmannen vil allerede nå gi honnør for den vilje til innsats som er vist. Virksomhetenes evne til å tilpasse seg og være lojale mot de rammer som er gitt, er det også grunn til å rose.

PLANFORUTSETNINGER

Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel er det overordnede plandokumentet med langsiktige utfordringer, mål og strategier for utviklingen av Fredrikstadsamfunnet og for kommunen som organisasjon. Samfunnsutviklingen kan planlegges, men det er nødvendig med samarbeid mellom de forskjellige partene i samfunnet for å kunne drive utviklingen i ønsket retning. Kommuneplanens langsiktige målsettinger skal fanges opp i handlingsplanen slik at kommunen selv skal kunne oppfylle sine forpliktelser i forhold til samfunnsutviklingen.

Gjeldende kommuneplan for perioden 2006 – 2017 (vedtatt februar 2007) er under rullering. Kommuneplan 2011 – 2023 kommer til avsluttende politisk behandling i første halvår 2011. Visjonen i gjeldende kommuneplan er at Fredrikstad skal være et attraktivt samfunn hvor det er godt å bo for alle, hvor innbyggerne føler tilhørighet og har rike muligheter for utfoldelse og opplevelse. I Fredrikstad er det omstillingsevne, høy verdiskapning, et variert næringsliv og utviklingen går mot et bærekraftig samfunn. For å oppnå dette må partene i Fredrikstad-samfunnet samarbeide.

Utfordringene er gruppert i fire hovedområder:

- Deltakelse i samfunnsutviklingen
- Bærekraftig samfunnsutvikling
- Identitet og kultur
- Verdiskapning og velferd

Vi er midt i høringsfasen for rullering av kommuneplanen. I høringsutgaven til kommuneplan 2011 – 2013 (samfunnsdelen) legges det opp til endringer i temaer som er begrunnet i gjeldende kommuneplan, nye utfordringer og sentrale og regionale føringer. Høringsutkastet legger til grunn følgende innsatsområder:

1. Befolkning, levekår og folkehelse
2. Identitet, kultur og by- og nærmiljø
3. Næringsliv og verdiskapning
4. Tjenester til befolkningen
5. Klima og miljø
6. Infrastruktur og arealstrategi

Som prioriterte drivere i samfunnsutviklingen trekker planen fram Kunnskap, Kultur og Klima. Disse preger de 6 innsatsområdene.

Statsbudsjettet

I kommuneproposisjonen la regjeringen opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 4 og 5 milliarder kroner. Mellom 2,5 og 3 milliarder kroner av dette ville komme i form av frie inntekter. Dette følges opp gjennom statsbudsjettet med en realvekst på 5,7 milliarder kroner tilsvarende 1,7 prosent. Av dette bevilges 2,75 milliarder kroner som frie inntekter. I forhold til anslag i revidert nasjonalbudsjett 2010, er dette en realvekst på 1 prosent. Kommunene får 2,55 milliarder kroner av veksten mens 200 millioner kroner går til fylkeskommunene.

Veksten i frie inntekter må sees i sammenheng med merutgifter knyttet til demografiutviklingen. Departementet har beregnet at merutgiftene i 2011 kan anslås til 2,1 milliarder kroner som må dekkes av veksten i frie inntekter.

Som varslet i kommuneproposisjonen, reduseres skatteinntektenes andel av de frie inntektene fra 45 prosent til 40 prosent. Dette gjøres ved at den kommunale skatteøren for personlige skatteyttere reduseres med 1,5 prosentpoeng til 11,3. I tillegg legges det opp til økt inntektsutjevning. Totalt sett skal dette bidra til jevnere inntektsfordeling mellom kommunene.

I tillegg til veksten i frie inntekter kommer innlemming av tidligere øremerkede tilskudd. Dette omfatter barnehagetilskuddene med cirka 28 milliarder kroner, kvalifiseringsprogrammet med cirka 1,2 milliarder kroner og krisesentre med cirka 238 millioner kroner. Når disse tilskuddene innlemmes i

rammetilskuddet økes andelen frie inntekter. Når det gjelder barnehagesektoren styrkes rammetilskuddet i forhold til opptrapping av likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager og nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling.

Det er satt av et nytt øremerket tilskudd på 240 millioner kroner til styrking av det kommunale barnevernet. Nye stillinger har hovedprioritet, men kommuner som har nok stillinger, kan søke om midler til enkelte andre tiltak som styrker barnevernet. Midlene fordeles av fylkesmannen etter søknad fra kommunene.

Det legges opp til endringer i inntektssystemet med ny kostnadsnøkkel for kommunene. Innlemming av barnehagetilskuddene krever endringer samtidig som det er lenge siden det er gjort endringer i kostnadsnøkkelen.

Rentekompensasjonsordninger videreføres med følgende investeringsrammer:

- 2 milliarder kroner til skolebygg og svømmeanlegg
- 2 milliarder kroner til transporttiltak (fylkeskommunene)
- utvidelse av ordningen i forhold til kirkebygg med 400 millioner kroner.

I 2008 ble det etablert et statlig investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem. I perioden 2008 – 2015 er målsettingen å gi tilskudd til 12 000 nye plasser. Fram til 2010 er det bevilget midler til å kunne gi tilsagn om til sammen 6 000 plasser. Det legges opp til å gi tilsagn om ytterligere 2 000 plasser i 2011.

Samhandlingsreformen

For å sikre en langsiktig utvikling av framtidens kommunerolle foreslår regjeringen en styrking av midler til samhandling på 200 millioner kroner i 2011. Av bevilgningen er der satt av 100 millioner kroner til kommunesamarbeid og utvikling av lokalmedisinske sentra og 10 millioner kroner til forskning om samhandling. Videre foreslås det at 10 millioner kroner anvendes til styrking av kommunenes planleggingskompetanse, 5 millioner kroner til utdanningsstillinger i allmenntilmedisin, 50 millioner kroner til utvikling av IKT i helsetjenesten og 10 millioner kroner til livsstilsendringsprosjekt. Det foreslås videre 5 millioner kroner til utvikling av kommunedata på forbruk av spesialisthelsetjenester og 10 millioner kroner til informasjonstiltak og erfaringsoppsummeringer om samhandlingsreformen. I tillegg til denne styrkingen foreslås det å videreføre 380 millioner kroner til samhandlingstiltak i 2011. Det foreslås en samlet bevilgning på 580 millioner kroner til samhandlingstiltak i 2011.

Statsbudsjettets virkning for Fredrikstad kommune

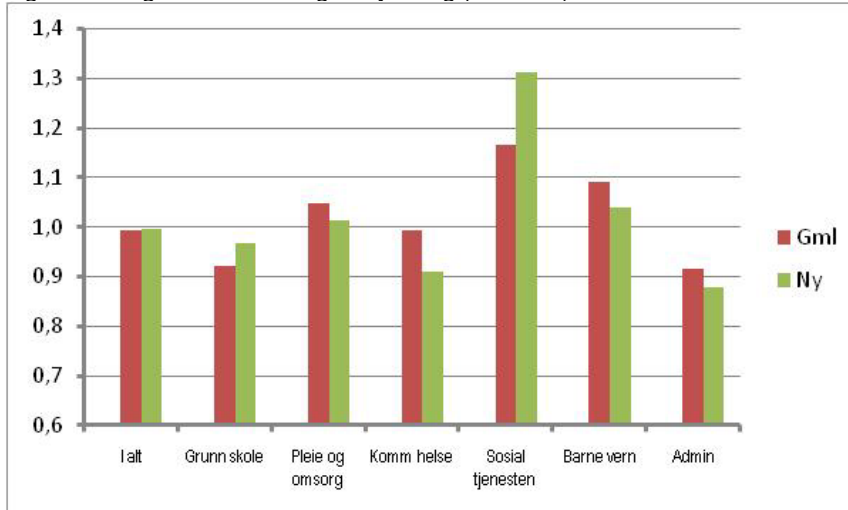
Figuren nedenfor illustrerer endringen i gamle og nye kriterier for utgiftsutjevning med utgangspunkt i kriteriedata for 2009 (antall innbyggere og lignende). Det er spesielt sosiale tjenester som gir utslag. Totalt sett er det en marginal økning til fordel for Fredrikstad kommune. Når vi tar hensyn til innlemming av barnehagetilskudd og nye kriterier i denne forbindelsen, blir situasjonen endret i negativ retning. Vår andel reduseres fra en vekt på 0,9931 til 0,9758. Dette innebærer en noe større omfordeling fra vår kommune til andre kommuner. Det er imidlertid positivt for oss med en større andel rammetilskudd i forhold til skatt. Økt inntektsutjevning er også et skritt i riktig retning og gir en positiv endring.

Nytt krisesentertilbud til menn og endret finansieringsform, innebærer at Fredrikstad kommune som vertskommune får overført midler via rammetilskuddet for både Hvaler og Fredrikstad. Det kommunale finansieringsansvaret økes innenfor fysioterapitjenesten. Staten legger opp til en økning i kvalifiseringsordningen og tilskuddet til kvalifiseringsprogrammet er innlemmet i rammetilskuddet. Dette omfatter også det som tidligere har vært utbetalt i individstønad til deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Endringen representerer en økonomisk utfordring for oss.

Innlemming av tidligere øremerket tilskudd til barnehager øker isolert sett rammetilskuddet med 363,4 millioner kroner. Dette er omtrent i samsvar med det vi tidligere har fått som øremerket tilskudd.

Det vises for øvrig til økonomiske oversikter på de enkelte tjenesteområdene.

Figur: Endring i kriterier for utgiftsutjevning (2009-tall)

Befolkningsutviklingen

Folketilveksten var rekordstor i 2009. Per 1. januar 2010 var det 73 638 innbyggere i Fredrikstad. Veksten har fortsatt i 2010. For 2. kvartal viste tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) at Fredrikstad var den kommunen i landet med høyest netto innenlandsk flytteoverskudd. Dette resulterte i et folketall på mer enn 74 200 innbyggere per 1. juli. De siste årene har tilflyttingen kommet særlig i sentrumsområdene.

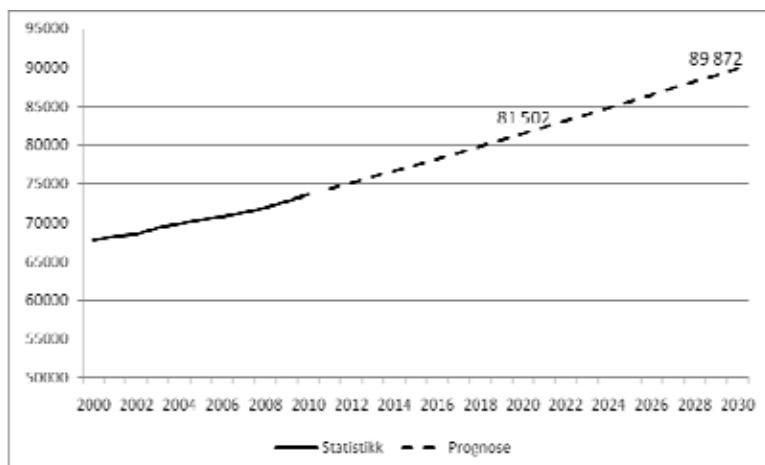
Det er summen av nettoflytting (innenlandsk og fra utlandet) og fødselsoverskuddet som til sammen utgjør befolkningsveksten. Fødselsoverskuddet bestemmes mye av befolkningssammensetningen. Mange kvinner i fruktbar alder gir høyere fødselsoverskudd. Fredrikstad har en litt lavere andel yngre, og høyere andel eldre enn landsgjennomsnittet.

Veksten på nasjonalt nivå kan splittes i fødselsoverskudd og innvandringsoverskudd, der innvandringsoverskuddet har om lag 60 prosent av den totale tilveksten. Denne andelen er noe høyere for Fredrikstad.

Per 1. januar 2010 var det 8 550 personer i innvandrerbefolkningen i Fredrikstad (regnet som summen av første- og annengenerasjonsinnvandrere). Dette gir en befolkningsandel på 11,8 prosent. Andelen er litt høyere enn landsgjennomsnittet, og lav sammenlignet med andre større byer. Det er svært trolig at andelen vil fortsette å øke i årene som kommer. Ettersom innvandrerbefolkningen har en yngre sammensetning kan dette på sikt ha positiv innvirkning på befolkningssammensetningen i Fredrikstad.

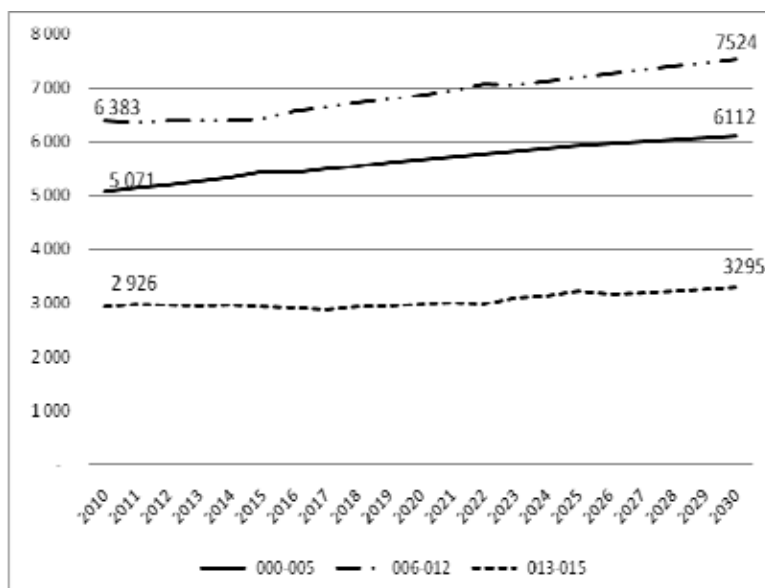
Prognose

Prognosen for handlingsplanperioden er oppjustert. For framtidig nettoflytting er det tatt utgangspunkt i flyttingen registrert i perioden 2006 – 2009. Det er tatt hensyn til at det gjerne er de yngste aldersgruppene som flytter mest. Prognosen er laget i KOMPAS (eget prognoseverktøy **K**OMmunenes **P**lan- og **A**nalyse**S**ystem) og skiller seg noe ut fra Statistisk sentralbyrås nye prognose fra juni 2010, spesielt på dette siste punktet.

Prognose, barn og unge

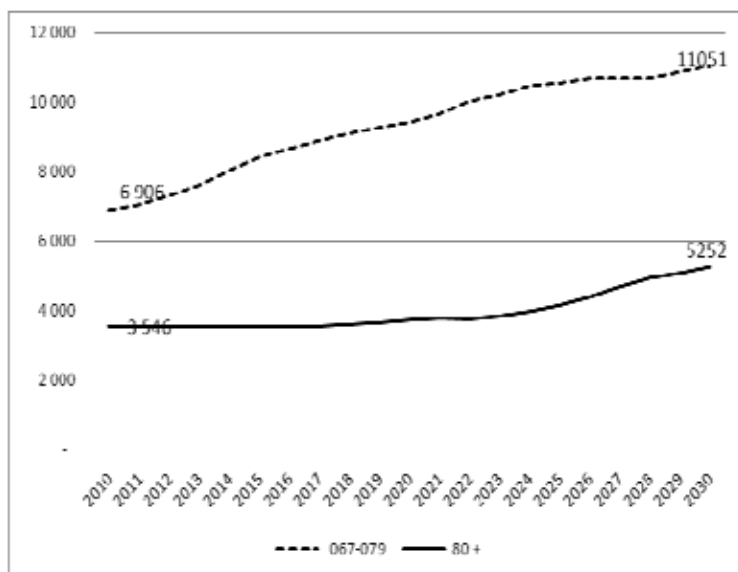
Utviklingen for barn og unge viser en moderat økning, mest for de yngste aldersklassene.

Prognose, eldre

Eldreølgen begynner forsiktig. En markert endring kommer i 2013, når det store etterkrigskullet fra 1946 fyller 67 år. Fra 2010 til 2014 vil antallet eldre mellom 67 og 79 år øke med over 1 100 personer. I 2030 vil denne gruppen ha vokst fra dagens i underkant av 7 000 personer til mer enn 11 000.

Gruppen av eldre over 80 år er foreløpig stabil, på grunn av de lave kullene i 1930-årene. Denne gruppen vil for alvor øke fra 2020.

Prognosegrunnlag

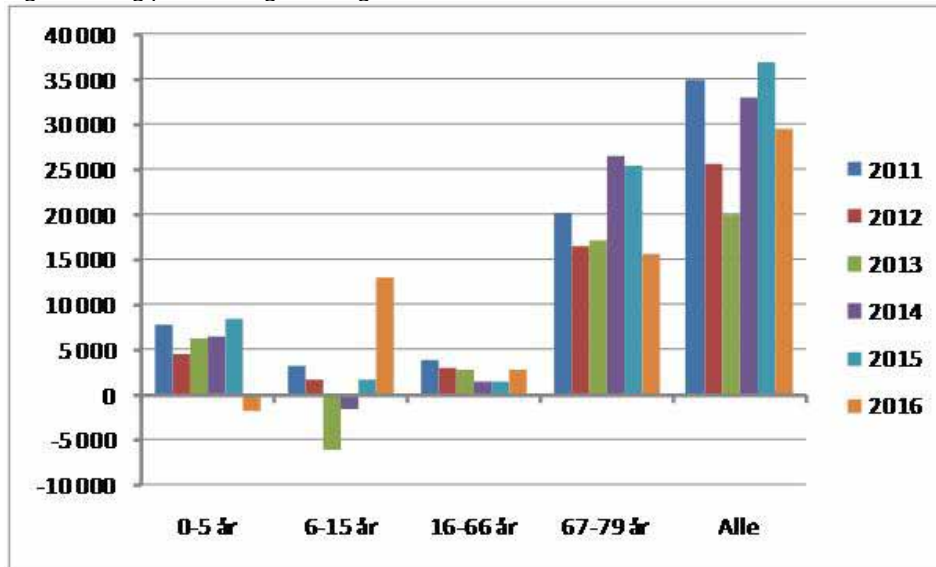
Alder	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0-5	5 071	5 145	5 202	5 272	5 337	5 440	5 430
6-12	6 383	6 351	6 387	6 380	6 383	6 429	6 560
13-15	2 926	2 979	2 967	2 951	2 957	2 936	2 914
16-66	48 806	49 305	49 721	50 143	50 430	50 693	51 149
67-79	6 906	7 058	7 326	7 601	8 021	8 420	8 660
80+	3 546	3 546	3 534	3 551	3 543	3 532	3 529
Sum, ny prognose	73 638	74 383	75 137	75 898	76 670	77 451	78 242

Alder	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-5	5 485	5 546	5 607	5 669	5 727	5 782	5 834
6-12	6 639	6 722	6 788	6 868	6 948	7 067	7 060
13-15	2 885	2 927	2 952	2 975	3 006	2 984	3 102
16-66	51 581	51 950	52 401	52 828	53 193	53 543	53 960
67-79	8 905	9 097	9 262	9 436	9 668	10 022	10 204
80+	3 547	3 612	3 664	3 726	3 791	3 773	3 851
Sum, ny prognose	79 042	79 854	80 674	81 502	82 333	83 170	84 011

Alder	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0-5	5 881	5 926	5 967	6 006	6 042	6 077	6 112
6-12	7 125	7 195	7 267	7 336	7 402	7 464	7 524
13-15	3 147	3 227	3 175	3 198	3 228	3 260	3 295
16-66	54 258	54 622	55 068	55 472	55 903	56 289	56 638
67-79	10 465	10 555	10 677	10 690	10 695	10 865	11 051
80+	3 977	4 171	4 384	4 673	4 942	5 088	5 252
Sum, ny prognose	84 853	85 696	86 538	87 375	88 212	89 044	89 872

Den grafiske framstilling nedenfor gir en illustrasjon på demografikostnadene for årene framover. Utviklingen i befolkningssammensetningen vil ligge på omtrent 30 millioner kroner per år. Som det framgår, vil aldersgruppen 67 – 79 være den største kostnadsdriveren i perioden.

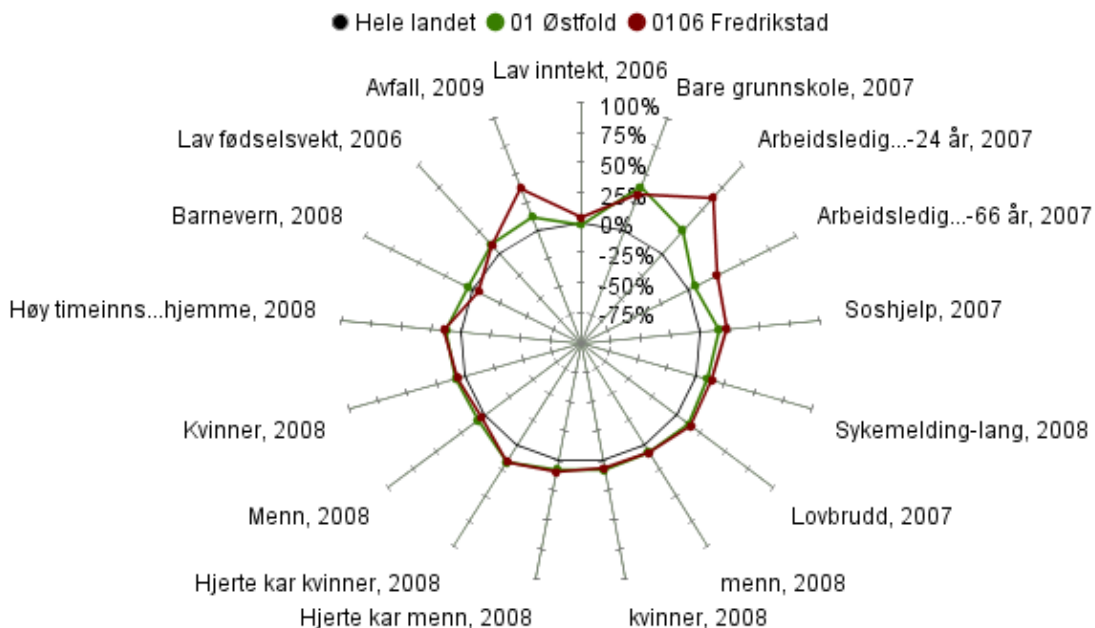
Figur: Anslag på framtidige demografikostnader

Kommunebarometeret

Nedenfor vises sist oppdaterte Kommunebarometer (Helsedirektoratet) for Fredrikstad og Østfold, sett opp i mot landet for øvrig. Kommunebarometeret er en sammenligning av folkehelsestatistikk som gir et bilde av folkehelsen i Fredrikstadsamfunnet basert på noen utvalgte indikatorer. Verktøyet er ment som et utgangspunkt for videre arbeid med faktagrunnlag for kommunale planprosesser.

Kommunebarometeret viser avvik i prosent mellom Fredrikstad kommune, Østfold fylke og det som er gjennomsnittet for Norge innen hver indikator. Verdier utenfor "Hele landet" er et tegn på dårligere resultat, verdier innenfor er et tegn på et bedre resultat enn landet for øvrig. Innerste sirkel er landsnittet (markert som 0 prosent) og stort sett helt ytterst ligger Fredrikstad. Dette innebærer at Fredrikstad ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på nesten samtlige indikatorer. Vi ligger ganske tett på Østfold snittet unntatt når det gjelder arbeidsledighet og avfallsmengde.

Som det fremgår av kommunebarometeret har Fredrikstad som samfunn størst avvik fra landet for øvrig når det kommer til avfall, sosialhjelp og antall arbeidsledige. Disse faktorene spiller i stor grad inn på behov for omsorgs- og sosialtjenester, og således må reduksjon av antall sosialhjelpsmottakere og antall arbeidsledige være et svært viktig satsingsområde for kommunen fremover.

SAMMENLIKNING MED ANDRE (ASSS)

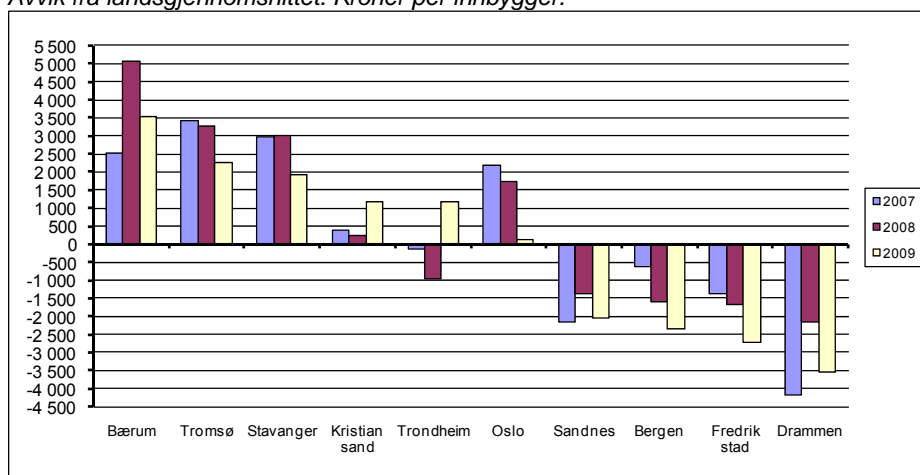
Fredrikstad kommune er med i ASSS samarbeidet – Aggregerte styringsdata for sammenlignbare storkommuner. Dette er et samarbeid mellom de ti største kommunene i landet og KS – Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum, Kristiansand, Fredrikstad, Drammen, Sandnes og Tromsø. Hovedfokus er analyse av styringsdata på aggregert nivå hvor det fokuseres på effektivisering gjennom kartlegging, analyse, læring og forbedringsarbeid. Det er omfattende nettverksarbeid gjennom året innenfor tjenesteområdene – grunnskole, barnehager, barnevern, sosial, pleie- og omsorg, kommunehelse, kultur, byggesak og eiendom. Analysene baseres på kommunekonsern det vil si kommunekassen inkludert kommunale foretak og andel av interkommunale foretak.

Det utarbeides årlig en hovedrapport med sammenlikninger mellom kommunene, detaljerte rapporter for hver kommune og en kortversjon. Rapportene gir analyser på tre hovedområder:

- Regnskaps- og finansanalyser
- Forskjeller i inntektsgrunnlag, utgiftsbehov og ressursbruk
- Ressursbruk og kvalitet på tjenesteområdene.

På de forskjellige tjenesteområdene er det utarbeidet *tjenesteprofiler* som viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Dette måles i forhold til snittet i ASSS-nettverket. Tjenesteprofilene framkommer på de forskjellige tjenesteområdene.

Fri disponibel inntekt (korrigert for forskjeller i beregnet utgiftsbehov, pensjonsinnskudd og arbeidsgiveravgift). Avvik fra landsgjennomsnittet. Kroner per innbygger.

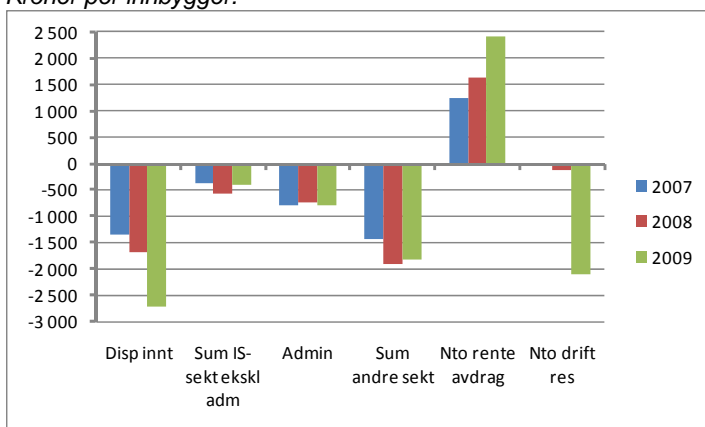

Fri disponibel inntekt er lik den inntekten kommunen har anvendt til netto driftsutgifter, netto finansposter og netto driftsresultat. Netto driftsresultat viser hva som er igjen til sparing og egenkapital til investeringer. Netto driftsutgifter er blant annet korrigert for forskjeller i beregnet utgiftsbehov

Figuren ovenfor viser at av ASSS-kommunene var det Bærum som hadde de høyeste frie disponible inntektene i 2009, mens Drammen hadde de laveste. De frie disponible inntektene i Bærum var omtrent 3 500 kroner høyere per innbygger enn landsgjennomsnittet, mens Drammen hadde om lag 3 500 kroner mindre i inntekt per innbygger enn landsgjennomsnittet. Måler vi forskjellene i prosent hadde Bærum 10,8 prosent mer enn gjennomsnittet, mens Drammen hadde 10,9 prosent mindre. I tillegg til Bærum hadde Tromsø, Stavanger, Kristiansand og Trondheim frie disponible inntekter over landsgjennomsnittet, mens Fredrikstad, Bergen og Sandnes hadde frie disponible inntekter under gjennomsnittet i tillegg til Drammen. Endringer i eiendomsskatt slår spesielt ut i tallene i Trondheim og i Fredrikstad.

Kommuner med høyere inntekter enn gjennomsnittet kan i sum bruke mer ressurser til tjenesteproduksjon enn kommuner som ligger under snittet. I figuren nedenfor ser vi hvordan Fredrikstad har anvendt de disponible inntektene.

Avvik fra landsgjennomsnittet korrigert for forskjeller i beregnet utgiftsbehov. Fredrikstad kommune. Kroner per innbygger.

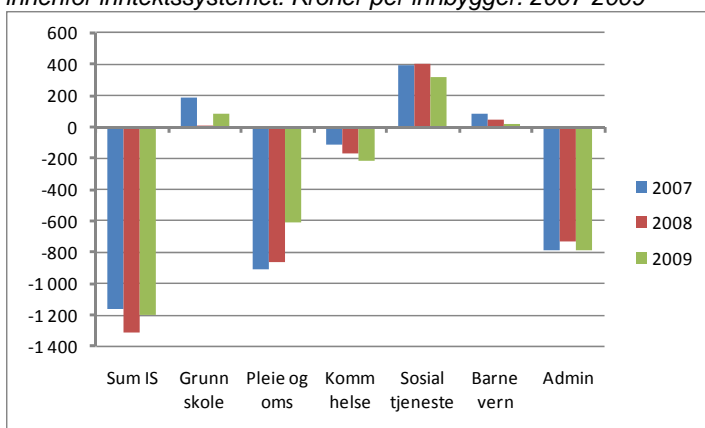

Figuren viser at Fredrikstad hadde lavere disponibelt inntektsgrunnlag enn landsgjennomsnittet. I 2009 var forskjellen på om lag 2 700 kroner per innbygger eller samlet sett om lag 200 millioner kroner. Definert på denne måten hadde Fredrikstad et disponibelt inntektsgrunnlag i 2009 som var på 91,7 prosent av landsgjennomsnittet. Den relativt sett store reduksjonen i disponibel inntekt fra 2008 til 2009 skyldes i hovedsak reduksjonen i eiendomsskatt.

Når Fredrikstad i 2009 hadde 2 700 kroner mindre til anvendelse per innbygger enn landsgjennomsnittet, så kom dette hovedsakelig til uttrykk gjennom lavt netto driftsresultat og lave netto driftsutgifter til sektorene utenfor inntektssystemets tjenesteområder. Tjenesteområdene innenfor inntektssystemet er tilsvarende prioritert og omfatter grunnskole, pleie og omsorg, helse, sosial, barnevern og administrasjon.

Fredrikstad hadde høye netto renteutgifter og avdrag sammenliknet med landsgjennomsnittet. I 2009 var netto renteutgifter og avdrag om lag 2 400 kroner høyere per innbygger enn landsgjennomsnittet. Netto renteutgifter inkluderer utbytte fra kommunens selskaper og utbytteinntektene var lave i 2009 på grunn av manglende utbytte fra Fredrikstad Energi AS.

Netto driftsutgifter eksklusiv avskrivninger. Avvik fra landsgjennomsnitt korrigert for forskjeller i beregnet utgiftsbehov, statlige/private skoler, minoritetsspråklige, pensjonsinnskudd og arbeidsgiveravgift. Sektorene innenfor inntektssystemet. Kroner per innbygger. 2007-2009

Det er innenfor administrasjon og pleie og omsorg at netto driftsutgifter var lavest i forhold til beregnet utgiftsbehov. Administrasjon hadde i 2009 et mindreforbruk i forhold til landsgjennomsnittet på om lag 790 kroner per innbygger noe som tilsvarer 57 millioner kroner eller 28,6 prosent. Pleie og omsorg hadde i 2009 et mindreforbruk i forhold til landsgjennomsnittet på om lag 610 kroner per innbygger noe som tilsvarer 44 millioner kroner eller 5,4 prosent. Beregnet utgiftsbehov for pleie og omsorg i Fredrikstad var på om lag 11 400 kroner per innbygger.

Netto driftsutgifter til sektorene innenfor inntektssystemet gikk opp i forhold til landsgjennomsnittet i 2009. Økningen kom hovedsakelig innenfor pleie og omsorg.

KOMMUNENS MÅLEKART

Balansert målstyring og sammenligning

Fredrikstad kommune legger til grunn prinsippet om helhetsledelse sammen med mål- og rammestyring. Verdistyring, brukermedvirkning og teamarbeid er viktig grunnlag for styring og ledelse.

Balansert målstyring betyr at organisasjonen skal ha flere fokusområder som er viktige for styring, prioriteringer og ressursbruk. Fredrikstad kommune har valgt fire fokusområder som er innarbeidet i målekartet – Brukere og Kvalitet, Medarbeidere, Økonomi og Samfunn. Målekartet viser status ved siste måling og resultatmål for 2010 og 2011 for de valgte indikatorene. Målinger skal vise om resultatene utvikles i riktig retning. Årstall i parentes viser når siste måling er foretatt. For fokusområdet Samfunn er alle Kostra-tall og tall fra SSB fra 2009.

Fokusområdet Brukere og Kvalitet har ingen nyere undersøkelser som kan si noe samlet om kommunen. Det har imidlertid vært gjennomført mindre undersøkelser i 2009 og i 2010, og på flere tjenesteområder er det flere brukerundersøkelser som sier noe om valgte indikatorer innenfor det aktuelle fokusområdet. Det er ikke mulig å aggregere disse dataene til kommunenivå slik at de gir noen fornuftig mening per dato. Derfor er det ikke satt mål på kommunenivå på disse indikatorene.

Arbeidet med å få på plass et sett med gode og robuste måleindikatorer på fokusområdet Samfunn har vært utsatt blant annet som følge av rulleringen av kommuneplanens samfunnsdel 2011-2023. Kommuneplanen skal vedtas av Bystyret i februar 2011, og vil legge grunnlaget for videre arbeid med utvikling og kvalitetssikring av måleindikatorer for fokusområdet Samfunn.

Det overordnede målekartet skal vedtas av Bystyret. Det er dette målekartet som rådmannen skal måles og følges opp i forhold til.

Strategiske fokus-områder	Kritiske suksessfaktorer	Måleindikatorer	Målemetode	Status siste måling	Resultatmål		Skala
					2010	2011	
Brukere og kvalitet	B1 Tilpassede tjenester til brukernes behov	B1.1 Brukertilfredshet B1.2 Objektiv kvalitet B1.3 Ventetid på telefon (kommunenivå) B1.4 Tilgjengelighet til medarbeiderne B1.5 Brukernes forventninger	B1.1 Brukerundersøkelser (angi år) B1.2 Indikator avgjør målemetode B1.3 Statistikk fra telefonsystemet B1.4 Brukerundersøkelse (angi år) B1.5 Bruk av serviceerklæringer	Det vises til de enkelte tjenesteområdene			
	B2 Brukermedvirkning	B2.1 Brukernes opplevelse av å bli hørt på og ha innflytelse på beslutninger	B2.1 Brukerundersøkelse (angi år)				
	B3 Tydelig informasjon om hva brukerne kan forvente	B3.1 Andel enheter med serviceerklæringer	B3.1 Telling				
	B4 Serviceinnstilte medarbeidere	B4.1 Brukernes opplevelse av service	B4.1 Brukerundersøkelse (angi år)				
Medarbeidere	M1 Godt arbeidsmiljø	M1.1 Medarbeidertilfredshet	M1.1 Medarbeiderundersøkelse (2010)	4,05	4,10	4,10	1-5
	M2 Økt tilstedeværelse	M2.1 Nærvær i %	M2.1 Registrert nivå i (2009)	90,0	91,0	91,39	%
		M2.2 Medarbeidernes opplevelse av å få hjelp og støtte.	M2.2 Medarbeiderundersøkelse(2010)	4,27	4,30	4,30	1-5
	M2.3 Medarbeidernes opplevelse av eget ansvar for virksomheten	M2.3 Registrert nivå	-	-	-	-	
M3 Læring og utvikling	M3.1 Medarbeidernes opplevelse av læring og utvikling gjennom utfordrende oppgaver	M3.1 Medarbeiderundersøkelse (2010)	4,14	4,20	4,20	1-5	
M4 Medarbeiderne vet hva som forventes av dem	M4.1 Medarbeidernes opplevelse av hva som forventes av dem	M4.1 Medarbeiderundersøkelse (2010)	4,60	4,70	4,70	1-5	
Økonomi	Ø1 God økonomistyring	Ø1.1 Netto resultatgrad i % (kommune) Ø1.2 Avvik ift budsjett i % (seksjon/virksomhet)	Ø1.1 Beregning av resultat (2009) Ø1.2 Avviksrapportering (2009)	-0,5 -2,3	0,0 0,0	0,0 0,0	% %
	Ø2 Effektiv ressursbruk	Ø 2.1 Kostnad pr enhet (på tjeneste)	Ø2.1 Kostra-tall (2009)	-	<-5% ASS	<-5% ASS	Kr
Samfunn	S1 Generell verdiskapning	S1.1 Skattenivå S1.2 Inntekt	S1.1 Skatt pr. innb. ift landsgj.sn. i % S1.2 Brto innt pr. innb. +17 år, ift landsgj.sn i %	85 90	95 93	95 93	% %
	S2 Samlet energibruk i kommunen	S2.1 KwT pr innbygger fordelt på fossilt brensel, biobr., avfall, strøm	S2.1 SSB + lokal registrering	..	38 000	38 000	kWt
	S3 Effektiv ressursvennlig arealbruk	S3.1 Andel boligbygging - innen transportsonen (%) - innen lokalsentraene (%) S3.2 Forbruk av jordbruksareal (daa)	S3.1 SSB - statistikk	63 37	≥ 85 10	≥ 90 ≤ 10	% %
			S3.2 SSB- statistikk	85	75	75	daa
	S4 Miljøvennlig transport	S4.1 Vekst i kollektivtrafikk i % S4.2 Vekst i biltrafikk i %	S4.1 Østf. kollektivtrafikk og NSB	..	<forrige år	<forrige år	%
			S4.2 Statens veivesen Østfold	..	<forrige år	<forrige år	%
	S5 Ivaretagelse av biologisk mangfold	S5.1 Antall daa omdisp. fra LNF til vei-/byggeomål S5.2 Antall godkj. nybygg i LNF-område S5.3 Antall godkj. nybygg i 100-m beltet S5.4 Antall vernede områder (land og vann) S5.5 Areal vernede områder (land og vann)	S5.1 Kostra	10	100	100	daa
			S5.2 Kostra	16	30	30	stk
			S5.3 Kostra / egne tellinger	3	≤ 11	≤ 11	stk
S5.4 Egne tellinger, geodata			19	15	25	stk	
S5.5 Egne beregninger, geodata			86 165	27 785	86 569	daa	
S6 Aktivt og mangfoldig kunst- og kulturliv	S 6.1 Befolkningens opplevelse av kunst og kulturliv	S6.1 Spørreundersøkelse	Ikke målt	Ikke utarb.	Ikke utarb.		
S7 Valgdeltakelse	S7.1 Valgdeltakelse	S7.1 SSB- statistikk ift landsgj.sn. i %	97	110	110	%	
S8 Befolkningens helse	S8.1 Levekårsindeksen ¹⁾ S8.2 Uføretrygd 16-49 år, i % av landet ¹⁾	%	
S9 Kompetansekapital	S9.1 Utdanningsnivå	S9.1 Andel m høy utdan./landsgj.sn i %	87	100	100	%	

Note: 1) SSB har fra og med 2009 ikke publisert levekårsindeksen på grunn av metodiske svakheter.
2) Tegnforklaring: < er mindre enn, > er større enn, ≤ er lik eller mindre enn, ≥ er lik eller større enn

ØKONOMISTYRING - ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

Mål for økonomistyring

Mål	Aktiviteter/tiltak
Fredrikstad kommune skal ha en økonomisk handlefrihet som gjør det mulig med planmessig styring av kommunens tjenestetilbud og økt egenkapitalevne i planperioden.	Drift og investeringer skal holdes innenfor realistiske inntektsrammer gjennom: <ul style="list-style-type: none">- Årlig budsjettbalanse- Over tid å oppnå balanse mellom drift, investeringer og utviklingsoppgaver.- Nøkterne anslag i budsjettering av inntekter.- Innsparinger/framtidig overskudd settes av til drifts- og investeringsfond.- Stabilt netto positivt driftsresultat i slutten av planperioden.- Dokumentasjon av driftskostnader som følge av nye prioriterte investeringsforslag.- Dokumentere og om mulig å hente ut gevinster ved investeringer i it-systemer.- Kritisk vurdering av investeringsbehov med sikte på å frigjøre mer driftsmidler til prioriterte behov i tjenesteproduksjonen.- Kost/nytte-vurderinger og dokumentasjon av driftskonsekvenser av nye prioriterte investeringer.- Kritisk vurdering av "god nok" standard i forhold til alternative løsninger ved prioriterte investeringer.- Kost/nytte analyser i forhold til igangsetting av prosjekter.- Kost/nytte analyser før det iverksettes omorganiseringer og lignende.

Investeringsbehovet har vært og er fortsatt stort, mens egenkapitalevnen er begrenset. Analyser blant annet i forbindelse med ASSS samarbeidet viser at vi har en relativ stor gjeldsbyrde med tilhørende høye renter og avdrag. Oppfølging av politiske vedtak og framtidige investeringsbehov, innebærer at finanskostnadene fortsatt vil legge beslag på en økende andel av de frie inntektene. Dette er en situasjon som vi har mulighet til å snu for å skape et framtidig økt handlingsrom.

I denne handlingsplanen legger rådmannen opp til en handlingsregel for å begrense det framtidige gjeldsvolumet. Endring i renter og avdrag vurderes opp mot utviklingen i frie inntekter (skatt, rammetilskudd og eiendomsskatt). Økte frie inntekter kan benyttes til å styrke tjenesteproduksjonen, dekke økte framtidig netto finanskostnader, økt egenkapitalevne og/eller sparing.

Utvikling i nettodriftsresultat er et annet nøkkeltall som vi kan påvirke gjennom bevisst økonomiplanlegging. I henhold til økonomisk teori bør netto driftsresultat (brutto driftsinntekter minus driftskostnader, nettofinansposter og eventuell inndekking av underskudd) være på 3 prosent. Dette gir rom for å bygge reserver og øke egenkapitalevnen til finansiering av investeringer. En positiv utvikling i nettodriftsresultat gir uttrykk for en bærekraftig økonomi. I Fredrikstad kommune innebærer 3 prosent netto driftsresultat et budsjettert overskudd på rundt 120 millioner kroner. De økonomiske realitetene innebærer at dette ikke vil være realistisk i planperioden, men på kort sikt bør vi ha en positiv utvikling og snu trenden fra de siste driftsårene.

En bærekraftig økonomisk utvikling innebærer at vi legger opp til en reell balanse mellom driftsinntekter, driftsutgifter og netto kapitalkostnader. Det er viktig å skille mellom bruk av engangsinnntekter og finansiering av driftsbehov som strekker seg ut over et år.

De økonomiske utfordringene har økt betydelig gjennom 2009 og 2010. Alle driftsfond er brukt opp. Resultatet for 2010 er ikke kjent når rådmannen legger fram forslag til handlingsplan og budsjett, men prognosene tyder klart på et merforbruk i år. Aktiviteten på flere av tjenesteområdene er ikke tilpasset tilgjengelige driftsrammer og er dermed en utfordring for 2011. Siden vi ikke har disponible driftsfond som kan brukes til å dekke et merforbruk, blir dette videreført som et underskudd som må dekkes over framtidige frie inntekter.

Et sannsynlig merforbruk fra 2010 blir en ny utfordring i kommende periode. For å unngå å komme i ROBEK-registeret (register over kommuner underlagt betinget kontroll og godkjenning) skal eventuelt underskudd i 2010 være dekket inn senest i 2012. Hvis vi bryter forutsetningene som ligger til grunn

for dette, havner kommunen i ROBEK. Alternativt, dersom bystyret vedtar en inndekking over fire år (til 2014) blir det en automatisk registrering i registeret. ROBEK innebærer at fylkesmannen må godkjenne (lovlighetskontroll) av budsjett, vurdere realismen i handlingsplanen med inndekking av underskudd, godkjenne lån og langsiktige forpliktelser. Som det framgår av den interne driftsoversikten, legges det opp til inndekking av underskudd over fire år og noe som medfører registrering i ROBEK.

Refusjon for betalt merverdiavgift for investeringer er i en nedtrappingsfase med gradvis overføring til finansiering av investeringsbudsjettet. Fra 2014 skal alt overføres fra driftsbudsjettet. Tjenesteproduksjonen må derfor gradvis tilpasses reduserte frie inntekter. Eventuelle merinntekter som følge av raskere framdrift på investeringer, bør ikke brukes til å opprettholde eller styrke tjenesteproduksjonen, men overføres investeringsfond forutsatt at regnskapene ikke viser merforbruk.

Opparbeidet underskudd i virksomhetene

I henhold til økonomireglementet skal opparbeidet underskudd i dekkes inn senest i løpet av tre år. Virksomheter som har opparbeidet overskudd skal tilsvarende få bruke dette. Bruk av overskudd finansieres ved at virksomheter som har underskudd dekker inn sine underskudd slik at inndekket beløp kan disponeres av andre. Alternativet er at vi har disponible driftsfond til formålet. Over- og underskuddsreglementet er et viktig element i økonomistyringen til virksomhetene, og avvik fra dette må vurderes nøye.

Med utgangspunkt i årets økonomiske utfordringer og handlingsplanens rammebetingelser, er det nødvendig med noen konkrete avvik fra hovedreglen i reglementet. Etter de to siste driftsårene er bruk av overskudd frosset siden vi ikke har hatt driftsfond, og det ikke har vært tilstrekkelig underskuddsinndekking fra virksomhetene.

Enkelte virksomheter har opparbeidet store underskudd som det vil være svært vanskelig å få dekket inn uten at dette gir urimelige negative resultater for tjenesteproduksjonen på kort eller lang sikt. Rådmannen har vurdert søknader fra flere av virksomhetene som har opparbeidet større underskudd (til og med 2009) og foreslår at følgende avskrives:

- Barnehager med 16,5 millioner kroner.
Bakgrunn for dette er at underskuddet ikke gjelder kommunale barnehager, men gjelder økte utgifter til ikke-kommunale barnehager. I 2009 økte utgiftene til ikke-kommunale barnehager betydelig med 24 millioner kroner over budsjett. Etter bruk av de midlene som etaten har av tidligere overskudd, gjenstår det 16,5 millioner kroner som skal dekkes inn i 2011 og 2012. Med de reduksjoner som barnehageetaten har, vil det ikke være mulig å dekke inn underskuddet over to år.
- Barnevernet med 5,7 millioner kroner.
Barnevernet er i gang med å gjennomføre mange effektiviseringstiltak for å redusere utgiftene. Vi ser at mange av tiltakene får/har fått effekt. Samtidig øker antall meldinger og tiltak. Barnevernet har en aktivitet som er vesentlig høyere enn rammene tilsier, og det vil ikke være mulig å dekke inn tidligere underskudd i tillegg til de innsparingstiltakene som allerede er iverksatt.
- Boveiledningstjenesten med 14,0 millioner kroner.
Merforbruket skyldes vekst i ressurskrevende brukere og manglende framdrift og effekt av igangsatte tiltak.

Med utgangspunkt i regnskapet per 31. desember 2009 har virksomhetene i sum opparbeidet:

- overskudd: 114,2 millioner kroner
- underskudd: 129,6 millioner kroner

Saldo for underskudd reduseres med 36,2 millioner kroner dersom bystyret slutter seg til rådmannens anbefaling. I tillegg til dette vil seksjoner skyve på inndekking av underskudd for å unngå ytterligere salderingstiltak.

For å kunne opprettholde incentivene i over- og underskuddordningen, vil det være nødvendig å prioritere å styrke ordningen gjennom opparbeiding av driftsfond slik at virksomheter som har/styrer

mot overskudd gis mulighet til å bruke dette til prioriterte tiltak. Langsiktig økonomistyring er et svært viktig økonomisk verktøy for en bærekraftig økonomi.

Handlingsmuligheter og prioriteringer i planperioden

Handlingsplanen tar utgangspunkt i en moderat realvekst i rammetilskuddet med 15 millioner kroner per år. Regjeringen har klart signalisert at den legger til grunn en tilpassing av bruken av oljeinntektene til handlingsregelen, og kommunesektoren har en stor andel av nasjonalbudsjettet slik at vi vil merke en innstramning i bruken av oljeinntekter.

Som det framgår av dette plandokumentet, har vi i sum et salderingsbehov som må dekkes gjennom effektiviseringstiltak, omstillingstiltak og/eller endret nivå, sammensetning, omfang eller kvalitet på tjenestene. Detaljer og beløp framkommer på tjenesteområdene.

Erstatning til tidligere barnehjemsbarn er innarbeidet med 25 millioner kroner i 2011 og 15 millioner kroner i 2012. I sluttfasen av arbeidet med handlingsplanen, har vi fått nye prognoser fra sekretariatet for oppreisningsordningen i Østfold. Justert prognose tilsier at vi kan få en ytterligere utbetaling med 23,5 millioner kroner (7,5 millioner kroner i 2011 og 16 millioner kroner i 2012) utover det som er innarbeidet i planforutsetningene i handlingsplanen. Dette er ekstraordinære engangsutgifter som gir en ekstra økonomisk belastning i disse to årene for deretter å falle bort. Utfordringen er at dette må finansieres innenfor ordinære frie inntekter og inngår i det totale salderingsbehovet og må dekkes med reduksjoner i øvrige driftsutgifter.

Alternativet til å finansiere dette over seksjonenes driftsrammer gjennom salderingstiltak, er å vurdere mulighetene på inntektssiden. Eiendomsskatten kan som et ekstraordinært tiltak økes i to år for å finansiere ekstrautgiftene. Denne løsningen frigjør tilsvarende beløp til kommunens primære tjenesteproduksjon og reduserer salderingsbehovene i 2011 og 2012. Rådmannen ser på dette som et alternativ til å følge vedtatt handlingsplans forutsetninger om innteksreduksjoner. Bystyret bør vurdere et slikt alternativ.

De økonomiske rammebetingelsene er som nevnt vesentlig forverret i forhold til forutsetningene som ligger til grunn for handlingsplan 2010 – 2013. På kort sikt må vi prioritere å få kontroll på driftsøkonomien. Med tanke på langsiktig utvikling, må vi i 2011 etablere et bærekraftig økonomisk grunnlag som vi kan bygge videre på. Et slikt grunnlag må inneholde et langsiktig nivå på investeringene som gir et bærekraftig balansepunkt mellom utgifter til drift og investeringer. Situasjonen krever en kritisk gjennomgang av alle vedtatte og framtidige investeringsbehov.

Framtidig handlingsrom kan knyttes opp til beslutning om:

1. Investeringsvolum og finansieringsevne.
2. Framtidig behov for styrking av tjenesteproduksjonen.
3. Nivå på egne inntekter (eiendomsskatt, gebyrer, egenbetalinger, salg av tjenester og finansinntekter).

I handlingsplanen for 2011 – 2014 holdes eiendomsskatten fast i henhold til sist vedtatt handlingsplan. Vekst i øvrige frie inntekter (skatt og rammetilskudd) holdes som nevnt på et moderat nivå.

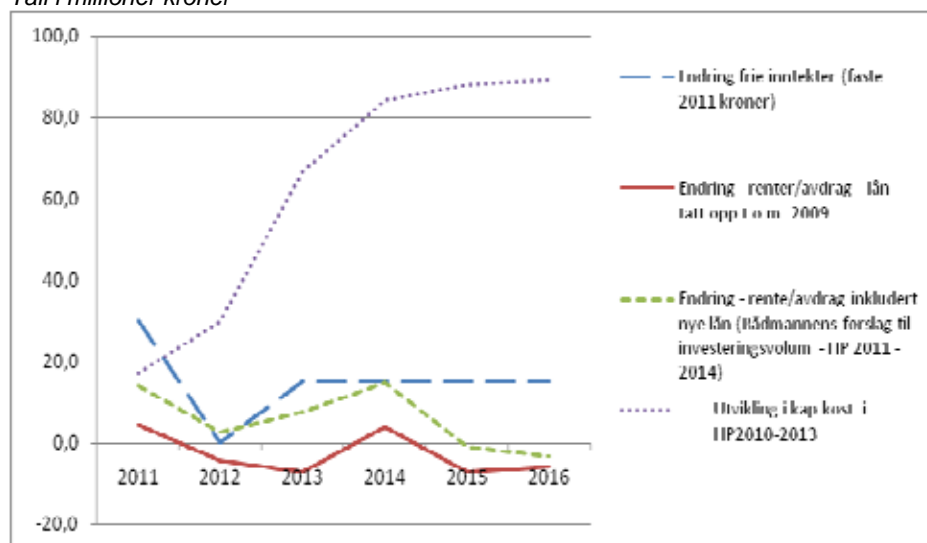
Endring i renter og avdrag sett i forhold til realvekst i frie inntekter, gir et godt grunnlag for valg av investeringsnivå. Her har vi full påvirkningskraft i forhold til de tre ovennevnte beslutningspunktene, og de kan settes opp mot hverandre. Eksempelvis kan økte stabile inntekter gi handlingsrom til styrking av tjenestene, men gir også evne til å betjene en økende gjeldsbyrde. Et lavere investeringsnivå gir tilsvarende bedre grunnlag for styrking av tjenestene og øker framtidig handlefrihet. Et lavt investeringsnivå og høyere inntekter vil gi ytterligere muligheter for fokus på driftssiden. Fredrikstad kommune har en befolkningsvekst som i stor grad vil "presse" fram nye behov. Investeringsprosjekter kan i tillegg være viktig bidrag til effektivisering i driften og reduserte drifts- og vedlikeholdsutgifter.

Handlingsregel for investeringer

Den grafiske framstillingen nedenfor viser to forskjellige utviklingsforløp:

1. Utvikling i kapitalkostnader dersom lånevolumet som er vedtatt i handlingsplan 2010-13 legges til grunn. Kapitalkostnadene i forhold til ny gjeld vil øke til over 80 millioner kroner utover planperioden hvis alt gjennomføres. Dette er et lånevolum på over 1,0 milliard kroner. Erfaringsmessig vil investeringsvolumet også øke ved senere rullinger av handlingsplanen.
2. Reduksjon av investeringsvolumet i forhold til handlingsplan 2010 – 2013. Nederste linje viser endringen hvis det ikke tas opp noen nye lån mens stiplet linje over viser endringer hvis lånevolumet som er innarbeidet i denne handlingsplanen legges til grunn. Som det framgår av figuren ligger veksten i kapitalutgifter noe under veksten i frie inntekter. Nedgangen i veksten i frie inntekter for 2012 skyldes i hovedsak reduksjonen i eiendomsskatt. Endringen i kapitalutgifter tilsvarer et lånevolum på cirka halvparten av forrige handlingsplan (i tillegg kommer 2014). Et halvert lånevolum gir større mulighet for handlingsrom utover i planperioden, men det må understrekes at dette fortsatt er et betydelig lånevolum.

Tall i millioner kroner

Investeringer

På hvert enkelt tjenesteområde er det gjennomført en kritisk vurdering av alle vedtatte og nye investeringsbehov. Igangsatte investeringer som ny skole på Østsiden (Sagabakken skole) og ny Gaustad ungdomsskole er kommet så langt at disse ikke kan stoppes. Det er også forpliktelser i forhold til kunstgressbane på Lervik og i forhold til sentralidrettsanlegget på Lisleby. Kongstenhallen OPS og Fylkesscene ligger fortsatt i planen, men med endret framdrift. Begge disse prosjektene må vurderes på nytt i forhold til nærmere avklaring av eierforhold og økonomisk deltakelse. Det er satt av penger til inneklimateiltak/rehabilitering ved skolene/barnehager og dekking av økt kapasitet ved bruk av paviljonger. Ombygging av Haugåsen med ny audioavdeling er utsatt til slutten av planperioden. For øvrig prioriteres noe IT utvikling i forhold til effektivisering av tjenestene, sikkerhetstiltak og noe til gang/sykelveier. Se for øvrig vedlagte oversikt over investeringer og nærmere omtale på de forskjellige tjenesteområdene.

Bystyret vedtok 7. oktober 2010 at ivesteringsrammen til rehabilitering av kirkebygg skal økes med 15 millioner kroner med delfiansiering innenfor rentekompensasjonsordningen. Økte avdrag dekkes over rammen/overføringen til Fredrikstad kirkelige fellesråd.

Ut fra økonomiske hensyn og i forhold til at det finnes alternative løsninger, er det ikke funnet rom til blant annet flerbrukshall på Lisleby, nytt kontorbygg ved rådhuset, nytt sykehjem, ny Råkollen skole, rehabilitering og kapasitetsutvidelse ved Borge Ungdomsskole, behov i ny skolebruksplan, kunstgress og undervarme på Mercurbanen. Investeringsposter innen Seksjon for regulering og teknisk drift er redusert, blant annet bevilgning til rehabilitering/brannpålegg.

Detaljer og nærmere omtale framkommer på de enkelte tjenestoområdene.

Finansiering av de prioriterte investeringene framkommer i den grafiske framstillingen – linje "endring - renter/avdrag inkludert nye lån (Rådmannens forslag til investeringsvolum)". Dette investeringsvolumet gir en mulighet til å håndtere nye renter og avdrag innenfor en rimelig økonomisk ramme. Utfordringen er at det ikke blir rom for nye investeringsbehov ved neste rullering av handlingsplanen. Dersom vi ikke får kontroll på de løpende driftsutgiftene må investeringsvolumet ytterligere ned hvis vi ikke får økt inntektene.

Utfordringen ved å redusere investeringsvolumet er at merverdiavgiftskompensasjoninntektene reduseres. I driftsrammene er det tatt hensyn til dette, men det er usikkerhet i anslagene i forhold til framdrift og etterslep.

Driftsrammer og rammeforutsetninger

Nettorammer i millioner kroner (Fra og med 2011 i 2011- kroner)	Regn. 2009	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014
<i>Inntekter</i>						
Skatt	-1 387,1	-1478,3	-1382,2	-1382,2	-1382,2	-1382,2
Rammetilskudd	-922,3	-946,0	-1551,5	-1566,5	-1581,5	-1596,5
Eiendomsskatt	-114,5	-115,0	-110,0	-95,0	-95,0	-95,0
Mva-komp investeringer - andel i drift	-47,1	-56,9	-18,8	-16,8	-5,5	0,0
Sum frie inntekter	-2 471,0	-2596,2	-3062,5	-3060,5	-3064,2	-3073,7
<i>Bundne utgifter</i>						
Renteutgifter- lån vedtatt t.o.m. bud 2009	158,6	183,5	167,7	179,2	171,0	174,8
Renteinntekter	-73,5	-46,7	-44,4	-52,6	-58,4	-60,0
Avdrag - lån vedtatt t.o.m bud 2009	153,0	182,1	185,8	172,7	172,4	172,4
Kapitalutg. nye investeringer fra 2010			9,6	16,6	31,4	42,2
Kapitalutg. nye selvfinansierende inv.2010			4,9	16,0	28,1	41,5
Renter/avdrag - dekkes gj. bruker/stat ol.	-108,4	-121,6	-121,0	-140,9	-162,4	-182,5
Kompensasjonstilskudd - stat	-28,6	-24,8	-26,6	-30,2	-32,3	-33,0
Overføring fra FREVAR KF	-32,1	-17,8	-18,3	-18,3	-18,3	-18,3
Utbytte	-6,4	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0
Sum netto kapitalkostnader	62,4	129,7	132,7	117,4	106,5	112,2
Diverse fellesutgifter	24,8	30,8	53,9	48,0	31,8	31,9
Inndekking av underskudd				25,0	30,0	30,0
Til kirketjenester ink. kap.kostnader	40,3	39,4	40,8	41,4	42,2	42,9
Andre trossamfunn	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4
Sum	67,5	72,6	97,1	116,8	106,4	107,2
Til disp. drift og investeringer	-2 341,1	-2 393,9	-2 832,7	-2 826,3	-2 851,3	-2 854,3
NETTO UTGIFTSRAMMER:						
Økonomi og organisasjonsutvikling	129,5	131,2	134,6	130,2	132,3	129,5
Miljø- og samfunnsutvikling	32,8	35,9	37,5	37,3	36,3	36,3
Kultur	56,5	70,0	71,2	69,4	69,4	69,4
Regulering og tekniske tjenester	251,8	212,6	231,2	229,7	227,7	227,7
Utdanning og oppvekst	776,7	778,7	1 150,2	1 146,6	1 146,6	1 146,6
Omsorg og sosiale tjenester	1 163,7	1 165,3	1 208,0	1 213,1	1 216,4	1 216,4
Sum	2 411,0	2 393,8	2 832,7	2 826,4	2 828,7	2 825,9
Korr. interne finans.tran.						
Netto internt driftsresultat	70,0	0,0	0,0	0,0	-22,5	-28,3
- Overføring til investeringsfond	0,0					
- Bruk/overføring - disposisjonsfond (netto)	-70,4				22,5	28,3
- Bruk/overføring - bundne driftsfond	0,2					
- Egenkapital til investeringsbudsjett	0,2					
Disp. netto internt driftsresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Frie inntekter

Skatt og rammetilskudd

Nivået på skatt og rammetilskudd er gitt gjennom anslag i statsbudsjettet (beregningsteknisk dokumentasjon). Det er relativt store endringer fra 2010 til 2011 ved at tidligere øremerkede tilskudd er lagt inn som rammetilskudd. Dette gjelder:

- Tilskudd til barnehager (driftstilskudd til barnehager, tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne og skjønnsmidler til barnehager).
- Tilskudd til kvalifiseringsprogrammet.
- Tilskudd til krisesenter.

Det blir derfor store kronemessige endringer fra 2010 til 2011. Med utgangspunkt i oppgavekorrigerede inntekter for 2010 (det vil si at 2010 tallene er korrigeret med endringene som gjelder fra 2011) og et anslag for årets regnskap, har Kommunal- og regionaldepartementet beregnet at Fredrikstad kommune får en nominell vekst på 3,8 prosent i frie inntekter i 2011. Regjeringen legger til grunn en deflator (kommunal lønns- og prisvekst) på 2,8 prosent. Realveksten for Fredrikstad kommune er beregnet til i underkant av 35 millioner kroner. I budsjettarbeidet har vi tatt utgangspunkt i en deflator på 2,6 prosent slik at det er innarbeidet et effektiviseringskrav på 0,2 prosentpoeng eller omtrent 5,0 millioner kroner i driftsrammene. Det bør nevnes at for enkelte virksomheter er det en utfordring at lønnsandelen utgjør en større andel av utgiftene enn det deflatoren kompenserer.

Frie inntekter består av følgende poster:

Skatteinntekter	
Budsjettert nivå 2010	1 478,3
Vekstanslag i prosent	0,935
Budsjettert skatt 2011	1 382,2
Rammetilskudd	
Innbyggertilskudd	1 366,0
Skjønnsstilskudd	13,7
Inntektsutjevning ¹⁾	171,8
Sum fri inntekt i 2010	2 933,7

Note: 1) Beregnet beløp

På grunn av dreiningen mot en større en del rammetilskudd og redusert skatteandel, legges det opp til en redusert skatteinntang i 2011. Skatteanslaget forutsetter at vi når budsjettert nivå i 2010. Foreløpig er det ingen prognoser som tilsier noe annet. Innbyggertilskudd og skjønnsstilskudd er gitt i statsbudsjettet. Inntektsutjevningen er et beregnet beløp med utgangspunkt i skatteinntang for 2009 som er framregnet med skattevekstanslag i 2010 og 2011 som er lagt til grunn i statsbudsjettet. Dette forutsetter fortsatt høy inntektsutjevning og innebærer lave skatteinntekter per innbygger i forhold til landssnittet på mellom 82 – 83 prosent.

Skatteinntektene for 2011 videreføres uendret i faste kroner i planperioden. Med utgangspunkt i den sterke realveksten det har vært i kommunesektoren de siste årene, må vi være forsiktige med å forvente en fortsatt høy vekst. I tillegg har vi ingen reserver til å dekke opp en eventuell svikt i inntektene i forhold til budsjettforutsetningene. Det er lagt inn en moderat realvekst i de frie inntektene med i overkant av 0,5 prosent i årene framover. Veksten er beregningsteknisk lagt på rammetilskuddet.

Eiendomsskatt

Inntekten fra eiendomsskatten reduseres med 5,0 millioner kroner fra 2010 til 2011 og videre nedtrapping i samsvar med handlingsplan 2010 – 2013. Promillen for eiendomsskatt reduseres fra 2,1 promille til 2,0 promille med samme bunnfradrag som i 2010 (400 000 kroner per boenhet). For næringsdelen opprettholdes 7 promille som i 2010.

Merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer

I henhold til regelverket, kan kommunene fortsatt holde deler av mottatt mva-kompensasjon som en driftsinntekt og ikke overføre den til finansiering av investeringsregnskapet. Det er imidlertid lagt opp til en endring med en overgangsperiode til og med 2013. Gradvis mer av inntekten skal overføres investeringsbudsjettet/-regnskapet. Fra 2011 skal minimum 40 prosent av mottatt mva-kompensasjon

inntektsføres i investeringsregnskapet. Alt skal overføres fra 2014. Gradvis over år vil dette resultere i lavere renter og avdrag siden deler av investeringene blir finansiert med merverdiavgift. I driftsoversikten viser vi kun den delen av inntekten som beholdes i driftsbudsjettet.

Generelt er dette en svært usikker inntekt å bruke til finansiering av driftsbudsjettet. Utviklingen i 2010 viser dette tydelig. Inntektsavviket i 2010 er betydelig når dette plandokumentet utarbeides. Etterslep fra tidligere år, framdrift og gjennomføringsevne for årets vedtatte investeringer påvirker tallene. Utfordringen blir større når vi ikke har reserver til å dekke opp eventuelle mindreinntekter. Budsjettert beløp for 2011 er et anslag med usikkerhet.

Finansposter

I kommende planperiode vil vi sannsynligvis oppleve en normalisering av rentenivået. Nivået er likevel noe lavere ved denne rulleringen enn det vi la til grunn for et år siden.

I planforutsetningene er det innarbeidet flytende renter på følgende nivåer – 3,35 prosent i 2011, 4,00 prosent i 2012, 4,50 prosent i 2013 og 5,0 prosent i 2014. De forskjellige renteinntektene er beregnet ut ifra disse nivåene. Avvik i forhold til dette slår ut i både lavere/høyere utgifter og inntekter.

Beregning av kalkulatoriske kapitalkostnader i forhold til VARF-gebyrer (vann, avløp, renovasjon og feiing) er budsjettert med 3,70 prosent som per dato tilsvarer markedets forventning om 3 års statsrente med tillegg av 1 prosentpoeng i 2011. Regelverket fastsetter at disse gebyrene skal beregnes med dette utgangspunktet og faktisk rente avregnes i ettertid gjennom årsregnskapet med avsetning til eller belastning av selvkostfond. En for høy budsjettert rente vil belaste kommunekassa og motsatt ved et for lavt anslag.

For øvrig er nye kapitalkostnader justert i henhold til revidert investerings- og finansieringsforslag.

Overføring fra FREVAR KF er prisjustert. Utbytte fra Østfold Energi AS og Fredrikstad Energi AS følger forutsetningene i gjeldende handlingsplan. Arbeidet med utvikling og konkretisering av eierpolitikk er i gang slik at vi parallelt med planarbeidet blant annet vil få konkret innsikt i verdier, utbyttmuligheter og andre eierutfordringer/-muligheter.

Andre driftsutgifter

Pensjon

Pensjonsutgiftene er innarbeidet i henhold til signaler fra pensjonsleverandørene – Statens Pensjonskasse (SPK) og Kommunal Pensjonskasse (KLP). For 2011 har både KLP og SPK varslet noe økninger i de samlede pensjonskostnadene. Det er foreløpig ikke mulig å si noe sikkert om utviklingen i pensjonskostnadene videre i planperioden.

Fredrikstad kommune har i likhet med andre kommuner siden 2002 opparbeidet akkumulerte premieavvik som må dekkes inn (utgiftsføres) de neste 15 årene. I handlingsplanen er det innarbeidet inndekking til og med 2011, mens endelige tall for 2012 og 2013 ennå ikke foreligger. Dersom utviklingen fortsetter med oppbygging av premieavvik er det viktig å prioritere å sette av fondsmidler for å dekke disse utgiftene fremover. Ved utløpet av 2011 er akkumulert premieavvik anslått til 159,2 millioner kroner. Premieavviket skal som nevnt utgiftsføres over 15 år, men departementet arbeider med et forslag om å redusere nedbetalingstiden (amortiseringstiden) fra 15 til 10 år for premieavvik oppstått i fra 2011. Dette vil gi en negativ effekt i budsjett/regnskap fra 2012, men er foreløpig ikke innarbeidet.

Kostnad knyttet til kommunal oppreisningsordning

Fredrikstad kommune har vedtatt å slutte seg til en felles kommunal oppreisningsordning i Østfold for personer som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt under barnevernets omsorg før 1993. Fylkeskommunen har påtatt seg ansvaret for kostnadene knyttet til etablering av et felles sekretariat, oppreisningsutvalg og andre administrative kostnader. Kommunene dekker selv kostnadene knyttet til utbetaling av oppreisningsbeløp for egne innbyggere. Beløpet vil variere fra 200 000 kroner til 725 000 kroner avhengig av karakter og omfang av overgrep/omsorgssvikt.

Ordnningen ble utlyst høsten 2009, og det vil bli gitt en søknadsfrist på 2 år fra utlysning. Dette vil innebære at ordningen vil få søknader fra høsten 2009 til høsten 2011 og at utbetalinger vil bli foretatt i

2010, 2011 og 2012. Foreløpig prognose for 2010 er på rundt 15 millioner kroner. I handlingsplanperioden er det foreløpig satt av 25 millioner kroner i 2011 og 15 millioner i 2012.

I sluttfasen av rådmannens arbeid med handlingsplanen, har vi fått nye prognoser fra sekretariatet for oppreisningsordningen i Østfold. Justert prognose tilsier at vi kan få ytterligere utbetalinger med 23,5 millioner kroner fordelt med 7,5 millioner i 2011 og 16 millioner kroner i 2012. Dette kommer i tillegg til det som allerede er innarbeidet i handlingsplanen.

Inndekking av underskudd i planperioden

Regnskapet for 2010 vil med stor sannsynlighet avsluttes med underskudd som ikke kan dekkes gjennom regnskapsavslutningen. Endelig regnskapsresultat er selvsagt ikke kjent nå, men i henhold til prognosen etter 9 måneder i 2010, er det innarbeidet en inndekking på 85 millioner kroner over årene 2012, 2013 og 2014. Som vi har omtalt tidligere i dokumentet, innebærer dette registrering i ROBEK-registeret i løpet av 2011.

Driftsrammer

Utvikling, salderingsbehov, salderingstiltak, utfordringer og omprioriteringer i driftsrammene, framkommer i detalj på tjenesteområdene. Det vises til dette.

Rammebetingelsene innebærer at 2013 og 2014 gir et positivt sluttresultat. Dette settes av til fond.

Gebyrer og egenbetalinger

Det legges opp til en del endringer og justeringer av gebyrer og egenbetalinger. Innen tekniske tjenester er selvkost hovedprinsippet, men på flere av områdene er det fortsatt mer å gå på for å komme opp på selvkost. Andre tjenesteområder i kommunen er ikke behandlet på samme måte. Større endringer er omtalt på de enkelte tjenesteområdene. Vedlagt følger "Rådmannens forslag til egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2011". Det vises til dette med detaljoversikt over alle priser. I sammendraget til egenbetalingshefte er det listet opp alle større endringer.

Finansiering av investeringer

Tabellen nedenfor viser justert investeringsnivå i 2010 og forslag til rammer i planperioden.

Investeringsbehovene er omtalt på de enkelte tjenesteområdene. Det vises til disse kommentarene. Alle investeringene er innarbeidet i vedlegg 1 fordelt på tjenesteområder, anlegg og tidsfasing.

Rådmannen viser til tidligere omtale når det gjelder behov for nedjustering av investeringsvolumet og prioriteringene som ligger til grunn for investeringsvolumet. Tabellen viser finansieringsbehovet etter en kritisk vurdering av alle investeringsbehov. Det er nå vi har mulighet til å etablere en bærekraftig driftsøkonomi som gir oss et forbedret økonomisk handlingsrom med balanse mellom drift, fond, investeringsvolum og finansieringsevne.

Rammefinansierte investeringer	2010	2011	2012	2013	2014
Felles investeringer	9,2	5,2	5,2	5,1	5,2
Kultur tjenester	17,4	10,9	17,0	35,0	0,0
Miljø og samfunnsutvikling	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0
Regulering og tekniske tjenester	46,0	44,5	49,0	40,0	30,0
Omsorg	2,0	2,6	1,0	1,0	1,0
Oppvekst	161,5	122,9	77,9	32,9	39,9
Kirke tjenester	32,7	7,9	7,4	7,0	7,0
Egenkapitalinnskudd KLP	8,0	8,0			
Sum netto investeringer	283,8	208,9	162,5	126,0	88,1
Fra investeringsfond	4,2	9,0	8,2	8,1	8,1
Fra investeringsfond - KLP	8,0	8,0	0,0	0,0	0,0
Bolig/-næringsfond + salgsinntekter	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0
Overføring fra private - kunstgressbaner	4,2	1,8			
Mva - komp kunstgressbaner	3,1	1,2			
Utbyggingsavtale ny skole Østsiden	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinnt. bolig/eiendom og kap.uttak	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overføring fra drift (mva. komp)	11,1	11,4	16,1	17,9	14,7
Lånebehov	196,2	168,4	133,2	95,0	60,3

Selvfinansierte investeringer (eks. mva)	2010	2011	2012	2013	2014
VAR	156,0	149,1	134,5	140,0	134,0
Teknisk drift	1,0	10,0	1,0	0,0	2,5
Eiendomsutvikling	27,6	29,8	38,8	32,9	6,8
Boligstrategi	13,8	4,3	61,1	20,3	32,3
Sum netto selvfinansierte investeringer	198,4	193,2	235,4	193,2	175,6
Fra investeringsfond	1,0	1,1	1,0	0,0	2,5
Andre salgsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fra driftsbudsjett (mva.komp)	1,9	1,2	9,2	4,0	8,1
Investeringsfond bolig/næring	-4,5	-35,1	3,6	-4,0	-25,8
Salg bolig/næringstomter	32,1	64,9	35,2	36,9	32,6
Tidligere finansiert – boligstrategi ¹⁾		3,0	24,4		
Lånebehov	167,9	158,1	162,0	156,3	158,2

Note: 1) Låneopptak av tidligere planlagte prosjekter fra 2009 som ikke er gjennomført.

I investeringsplanen er tre store anlegg som prioriteres i planperioden: Ny Gaustad Ungdomsskole, ny skole på Østsiden (Sagabakken skole) og innklimate og rehabiliteringstiltak i eksisterende skoler og barnehager. Øvrige investeringsmidler er fordelt på mindre anlegg hvor de største er rehabilitering/brannpålegg, enøk-tiltak og styringssystemer for driftseffektivisering av bygg.

De rammefinansierte investeringene finansieres hovedsakelig med lån. Med det anbefalte investeringsvolumet vil den delen av lånevolumet som dekkes over de frie inntektene, øke netto med i overkant av 150 millioner kroner. Dersom vi hadde lagt til grunn HP 2010 – 2013 (inkludert investeringer 2014) ville tilsvarende netto økning vært over 620 millioner kroner.

Fritt investeringsfond benyttes til finansiering av:

- egenkapitalinnskudd i KLP som ikke kan lånefinansieres.
- it-investeringer som det ikke er fornuftig å lånefinansiere, men som har positiv effekt på utgifter eller arbeidsprosesser.

Vi har en praksis på at vi bruker fritt investeringsfond til internt utlån med fastsatt tilbakebetaling av lånt beløp (med renter) til investeringsfondet innenfor gitte driftsrammer. Dette går til finansiering av kronemessig mindre anskaffelser som kan være et bidrag til effektivisering i driften eller har positiv

kost/nytte-effekt. I planperioden budsjetteres det med omtrent 5,5 millioner kroner som en årlig tilbakebetaling til fondet. I tillegg kommer tilbakebetalinger i forhold til for eksempel forskutterte spillemiddeltilskudd og lignende. Saldo på fondet ved utløpet av 2009 var 62,1 millioner kroner. Regnskapet er ikke ferdig, men per dato er det tilbakeført mer enn det er utbetalt slik at saldo er på 65 millioner kroner.

I planperioden vil vi foreløpig netto bruke 20,5 millioner kroner. Det er egenkapitaltilskudd til KLP som vil være den største enkelttransaksjonen, og denne budsjetteres et år avgangen. Avslutning av anlegg, tilbakeførte forskutteringer og lignende kommer som et positivt bidrag, men er ikke så lett å budsjettere. Etter hvert bør også den generelle driftssituasjonen kunne generere nok overskudd slik at egenkapitalevnen økes.

Bystyret har tidligere satt av 27,1 millioner kroner på investeringsfond til delfinansiering av sykehjem. Dette kan omdisponeres til det frie investeringsfondet, men foreslås beholdt i påvente av nærmere utredninger innenfor omsorg.

Det er behov for en leasingramme på 10 millioner kroner til rullering av inngåtte leasingavtaler, noen nye leasingbehov og ny gressklipper.

Startlån

Ramme for startlån (lån for videreutlån formidlet via Husbanken) bør økes fra 100 millioner kroner til 150 millioner kroner.

Finanskrisen har gjort at bankene har blitt veldig oppmerksom på denne muligheten. De gir oftest grunnfinansiering 80 prosent og ber kundene å søke toppfinansieringen hos oss. Tidligere ga de opp mot 100 prosent, men dette er blitt relativt sjeldent nå. Pensjonister som selger egen bolig, kan sitte med egenkapital på 1 million kroner, men får ikke restfinansiering i ordinær bank. Det samme kan gjelde personer som står i en separasjons/skilsmissesituasjon. Dette er nye lånekunder som øker behovet.

Når det gjelder tapsrisikoen, har kommunen risikoen for de første 25 prosent av startlånets restgjeld på tapstidspunktet. Staten har tapsrisikoen for de siste 75 prosent.

SEKSJON FOR MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING

Kjerneoppgaver

Seksjon for miljø og samfunnsutvikling har et hovedansvar for kommunens strategi- og utviklingsarbeid av overordnet og sektorovergripende karakter innenfor samfunnsområdet.

Samhandling, service, partnerskap er viktige stikkord i arbeidet med:

- samfunnsutviklings saker med vekt på næring, miljø, folkehelse, internasjonalt arbeid og livskvalitet.
- strategisk tilrettelegging og utvikling av prioriterte private og kommunale eiendommer
- utvikling av 21 lokalsamfunn.
- en bærekraftig, effektiv og økonomisk forvaltning av kommunens arealressurser.
- å dyktiggjøre egen organisasjon på praktisk miljøarbeid.
- å bistå de andre partene i Fredrikstadsamfunnet med miljø- og utviklingsarbeid.
- å videreføre klimaarbeidet.
- forvaltning og myndighetsutøvelse etter plan-, helse-, miljø- og landbrukslovgivningen.
- ivaretagelse av lokale og nasjonale hensyn i forhold til friluftsliv/rekreasjon, spesielt i kystsonen og i markaområdene.
- å bedre folkehelsen gjennom helsefremmende og forebyggende miljøtiltak.
- universell utforming (informasjon, produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk skal utformes på en slik måte at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler).
- stedfestet informasjon i form av digitale karttjenester og registre som grunnlag for informasjon og analyser.
- kommunalt oppmålingsarbeid og matrikkulering.
- å tilrettelegge for innkreving av eiendomsskatt.
- utredning og planarbeid, utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk nivå og støtte til ledere og ansatte (rådgivning).

Organisering

Seksjon for miljø og samfunnsutvikling består av fire virksomheter og et stabsledd. Seksjonen er også et stabsledd i kommunen i forhold til strategi- og utviklingsarbeid av overordnet og sektorovergripende karakter innenfor samfunnsområdet. Seksjonen rapporterer til formannskapet. Planutvalget involveres som formannskapets referansegruppe i alle overordnede planer med fokus på forvaltning og utvikling av våre arealressurser. Seksjonen legger frem alle saker etter landbrukslovgivningen til politisk behandling i primærnæringsutvalget. Eiendomsskattesaker legges frem for skattetakstnemnda og overskattetakstnemnda.

Seksjonen omorganiseres med virkning fra 1. januar 2011 slik at seksjonen skal fremstå mer effektiv, tydelig og utadrettet både i strategisk og operativt arbeid. Staben skal reduseres og organiseringen spisses slik at seksjonen blir enda bedre i den operative oppfølgingen av strategiske valg, spesielt innen by og næringsutviklingsområdet.

Seksjonen har vertskommuneansvar for arbeider etter Delingsloven/Matrikelloven i Våler og aktivitetene innen kart og GIS (geografiske informasjonssystemer) i Hvaler og Våler kommune. Seksjonen er også vertskommune for Hvaler innen fagfeltet miljørettet helsevern.

Seksjonen bruker 0,6 årsverk i forbindelse med drift av Fredrikstad utvikling.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

Ny plan- og bygningslov

Ny Plan- og bygningslov, iverksatt 1. juli 2009, angir økt innsats innen kommunal oversiktsplanlegging, større krav til medvirkning og krav om utarbeidelse av planregister.

I Plan- og bygningslovens plandel (jfr § 10-1) har kommunen plikt til å utarbeide en kommunal planstrategi minst én gang i hver valgperiode, samt vedta denne senest innen ett år etter at Bystyret er konstituert.

Klimaendringer

Den nye Plan- og bygningsloven inneholder miljøkrav, og det forventes strengere krav til kommunal innsats i forhold til klimautfordringene gjennom senere lovendringer eller forskrifter. Det forventes at det gis signaler fra sentralt hold om betydelig kommunalt ansvar i klimaarbeidet i kommende år. Dette gjelder både i forhold til utslippsreduksjoner av klimagasser og tilpasningstiltak som konsekvens av klimaendringer.

Vannforvaltning

EU's vanddirektiv trådte i kraft 1. januar 2007 og som resultat av dette må alle 26 vannforekomster i Fredrikstad fullkarakteriseres (beskrives) med hensyn på belastninger og miljøtilstand innen utgangen av 2011.

Handlingsplan avløp

Handlingsplan 2010-2018: Opprydding i avløp fra spredt bebyggelse med innføring av lokal forskrift er et omfattende og viktig prosjekt som vil berøre seksjonen i hele handlingsplanperioden. Prosjektet må sees i sammenheng med både kravene som følger av forurensningsforskriftens bestemmelser og kravene om forbedring av vannkvaliteten i våre vannforekomster som følge av kravene i Vannforskriften (EU's vanddirektiv).

Strategisk støykartlegging

Etter Forurensningsforskriften er byområder med mer enn 100 000 innbyggere pålagt å utarbeide støykart som viser støysituasjonen i kommunen. Klima- og forurensningsdirektoratet (klif, tidligere SFT-Statens forurensingstilsyn) har bestemt at kartleggingsplikten gjelder for Fredrikstad-Sarpsborgområdet hvor Fredrikstad er pålagt koordineringsansvaret. Frist for ferdig kartlegging er satt til 30. juni 2012 og ferdig handlingsplan ett år etter kartlegging.

Radonstrategi

En interdepartemental arbeidsgruppe forslår en ny strategi for radonarbeidet i Norge hvor det blant annet foreslås en ny tiltaksgrense for skoler, barnehager og utleieboliger til 100 Bq/m³ mot dagens 200 Bq/m³. Dette vil påføre Fredrikstad kommune større utgifter i radonarbeidet i årene fremover både i form av ny kartlegging og nye tiltak.

Folkehelsearbeid/samhandlingsreformen

St. meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen, ble vedtatt av Stortinget 19. juni 2009. Reformen innebærer at forebyggende helsearbeid og folkehelse skal styrkes, og det vil foregå en ansvarsoverføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten.

Ny lov om eiendomsregistrering

Ny lov om eiendomsregistrering, Matrikkeloven med forskrifter, trådte i kraft fra 1. januar 2010. Erfaringen så langt i 2010 er at tidsforbruket per sak har blitt vesentlig større. Ansvarer er økt i forhold til kontroll av servitutter på berørte eiendommer under oppmåling.

Prioriterte områder

Seksjonens arbeid for en bærekraftig utvikling (Bærekraftig utvikling betyr å utvikle samfunnet slik at vi tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter for å tilfredsstille sine behov) fortsetter i tråd med gjeldende visjon: Fredrikstad skal utvikles mot et bærekraftig samfunn og kommuneplanens intensjoner/hovedfokusområder. Seksjon for miljø og samfunnsutvikling vil ha fokus på noen viktige hovedområder i kommende handlingsplanperiode:

- Ferdigstille rulleringen av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel (2011).
- Ferdigstille rulleringen av kommunedelplanene for kystsonen og Fredrikstad byområde (2011).
- Ferdigstille rulleringen av landbruksplanen (2011).
- Utvikling av planstrategi for det nye bystyret som velges høsten 2011.
- Oppfølging av Bypakke Fredrikstad, herunder sykkel- og kollektivsatsing, samt avledede byutviklingsoppgaver.
- Samhandlingsreformen, herunder helsehusprosjektet.
- Forvaltning og videreutvikling av kartdatabaser og digitale kartbaserte tjenester (GIS -Geografiske informasjonssystemer) i tråd med sentrale føringer og brukerbehov både internt og eksternt.

- Deltakelse i samarbeidet "Framtidas byer" (6-årig samarbeidsprogram, som startet sommeren 2008, mellom utvalgte kommuner, staten og representanter fra næringslivet) for å bidra til å utvikle byområder med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø. De fire satsingsområdene er: Areal- og transport, stasjonær energi i bygg, forbruksmønster og avfall og tilpasning til klimaendringer.
- Implementering/integrering og operasjonalisering av resultatene fra NORADAPT-prosjektet (Lokal klimatilpasning og klimasårbarhet i Norge) med hensyn på klimatilpasning både i forhold til kommunens egen virksomhet og i forhold til plan- og byggesaksbehandlingen.
- Starte opp av prosjektet "Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad" på nytt.

Utviklingstrekk

	Historikk/status			
	2006	2007	2008	2009
Antall innkomne søknader kart og delingsforretninger	617	666	503	361
Antall innkomne søknader seksjonering	49	61	56	56
Antall bestillinger situasjonskart og kartutsnitt	1 661	1 717	1 498	1 532
Husplassering – antall saker	111	147	96	76
Infoland ¹⁾ – totale inntekter i 1 000 kr eks mva	406	537	751	646
Antall behandlede søknader om utslippstillatelse	52	59	60	30
Antall behandlede planer om godkjenning av skoler og barnehager	21	29	30	8
CO ₂ - utslipp i Fredrikstad kommune ²⁾ (tonn CO ₂ - ekvivalenter)	339	314	296	295
Luftkvalitet (antall dager med overskridelse av grenseverdi ³⁾)	..	25	25	23
Antall gjennomførte badevannsprøver	60	72	84	0
Antall badevannsprøver som tilfredsstiller kvalitetskravene	59	71	78	0
Antall skattelagte objekter eiendomsskatt	27 000	27 380	29 032	29 393
Antall mottatte klager eiendomsskatt som er behandlet i overskattetakstnemnda	365	27	4	2
Antall nye sertifiserte miljøfyrtårnsvirksomheter	7	5	10	14

Noter: 1) Infoland® er en elektronisk markeds plass for formidling av eiendomsinformasjon, kart og plandata. Kommunene, Statens kartverk, en rekke borettslag, e-verk og andre informasjonsleverandører tilbyr sine produkter og tjenester gjennom Infoland®.

2) Klimatall for 2009 er prognoser.

3) Grenseverdi luftkvalitet: Døgnmiddel av svevestøv PM10 (partikkelstørrelse) > 50 µg/m³. Denne grenseverdien må ikke overskrides mer enn 35 ganger per år.

Det er liten endring i innkomne saker vedrørende eierseksjonering, situasjonskart og meglerinformasjon (Infoland) i 2009 sammenlignet med tre foregående år, mens det er en vesentlig svikt på innkomne kart- og delingssaker og husplasseringer. Dette skyldes konjunktorendringer i byggemarkedet som et utslag av finanskrisen.

Reduksjonen i antall behandlede søknader om utslippstillatelse skyldes at tilsynsprosjektet ble avsluttet i 2008. Mange avventer også utbygging av private avløpsanlegg. Handlingsplan om opprydding i avløp fra spredt bebyggelse og lokal forskrift ble vedtatt i desember 2009 noe som igjen vil føre til en økning i antall innkomne søknader i perioden 2010-2018.

Ordinære badevannsprøver ble ikke gjennomført i 2009. Det ble imidlertid gjennomført enkelte prøver ved akutt forurensning.

Mål i planperioden

Seksjon for miljø og samfunnsutvikling har et overordnet ansvar for å tilrettelegge for bærekraftarbeidet i kommunen. Seksjonens mål og tiltak er sammenfallende med de mål og tiltak som gjelder alle virksomheter i Fredrikstad kommune.

Samfunn

Fredrikstad er et attraktivt samfunn hvor det er godt å bo for alle, hvor innbyggerne føler tilhørighet og har rike muligheter for utfoldelse og opplevelse. I Fredrikstad er det omstillingsevne, høy verdiskapning, et varig næringsliv og utviklingen går mot et bærekraftig samfunn.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Kunnskap om Fredrikstad kommune skal økes lokalt, regionalt og nasjonalt. Fredrikstad skal oppfattes som et attraktivt sted å bo og etablere seg.	<ul style="list-style-type: none"> - Initiere og delta i arenaaktivitet, samarbeide med aktuelle aktører og kommunens partnere lokalt, regionalt og nasjonalt. - Integrere og gjøre betydningen av kulturinnsatser synlig i den overordnede samfunnsplanleggingen. - Delta i partnerskap med befolkning og næringsliv for å gjøre byen ennå mer attraktiv å leve i og flytte til. - Ha en nettportal med karttjenester som viser Fredrikstads mangfold.
Innbyggere og brukere skal ha god informasjon om kommunens tjenestetilbud.	<ul style="list-style-type: none"> - Alle seksjoner skal være aktive på www.fredrikstad.kommune.no - Samarbeide med media med god og korrekt informasjon til innbyggerne. - Utvikle nettsidene. - Benytte ulike kommunikasjonskanaler for å stimulere til økt engasjement i samfunnsutviklingsprosessen. - Yte god service og bidra til å øke Fredrikstad kommunes omdømme i alle ledd i organisasjonen.
Redusere utslippet av klimagasser.	<ul style="list-style-type: none"> - Følge opp tiltak nevnt i Klima- og energiplanen. - Øke andelen av miljøvennlig og fornybar energi. - Formidle kunnskap om miljøvennlig og fornybar energi. - Effektivisere energibruken gjennom miljøsertifisering av minimum 50 prosent av alle kommunale virksomheter innen 2014. Bidra til økt fokus blant andre aktører. - Deltakelse i samarbeidet "Framtidens byer"- byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø. - Øke andelen av miljøvennlig transport. Alle virksomheter skal: <ul style="list-style-type: none"> - Vurdere reduksjon i reiser - Vurdere alternative reiseformer - Maksimere miljøeffekten ved valgt reise, for eksempel ved felleskjøring.
Øke kunnskapen om klimaendringene og konsekvenser av disse både i kommunen som organisasjon og i Fredrikstad-samfunnet.	<ul style="list-style-type: none"> - Produsere og formidle informasjon. - Følge opp sak om NORADAPT-prosjektet (Lokal klimatilpasning og klimasårbarhet i Norge) om risiko og sårbarhet knyttet til klimaendringene for Fredrikstadsamfunnet (legges fram politisk høsten 2010). - Benytte GIS-verktøy for å visualisere konsekvensene.
Samarbeide med næringslivet og det sivile samfunn på en måte som styrker en bærekraftig samfunnsutvikling.	<ul style="list-style-type: none"> - Ulike typer samarbeid og medvirkningsprosesser blant annet knyttet til større utviklingsprosjekter. - Ha en rolle som aktiv part i samarbeid og samhandling med ulike aktører. - Videreutvikle og bruke lokalsamfunnsmodellen som verktøy. - Delta i prosjektet "Møteplass medborgere - MSM", ta i bruk metoder som utvikles og formidle resultatet av prosjektet. - Informere om kommunens ulike roller som tjenesteleverandør, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. - Gjøre miljøsertifiseringsordningen Miljøfyrtårn kjent i næringslivet og tilby bedrifter revisjon. - Tilby analysetjenester ut fra kart- og registerdata.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Redusere bruken og utslippet av miljøskadelige stoffer i handlingsplanperioden for på sikt å stanse bruken.	<ul style="list-style-type: none"> - Løpende vurderinger i hver seksjon/virksomhet. - Redusere bruken av stoffer som inneholder skadelige miljøgifter og velge alternative miljøvennlige løsninger. - Forvaltning gjennom lovverket knyttet til landbruk og forurensning. - Påvirkning gjennom miljøfyrtårnsertifisering. - Fokus i arealplanleggingen.
Redusere avfallsmengden og øke andelen som går til gjenvinning.	<ul style="list-style-type: none"> - Løpende vurdering ved alle virksomheter. - Fokus på reduksjon i papirbruk. - Fortsette med kildesortering av elektronisk avfall, papir, plast og matavfall. - Gjennomføre tiltak jamfør miljøfyrtårns-handlingsplan for rådhuset for 2011 (ikke utarbeidet).
Flere kommunale virksomheter skal være Miljøfyrtårnsertifisert.	<ul style="list-style-type: none"> - Videreføre miljøfyrtårn i kommunale virksomheter.
Bedret folkehelse i Fredrikstad.	<ul style="list-style-type: none"> - Øke fokus på fysisk aktivitet og ernæring/kosthold. - Samarbeide med arbeidslivet og befolkningen om konkrete tiltak. - Motvirke sosial ulikhet. I handlingsplanperioden er dette først og fremst planlagt gjennomført ved å øke kunnskapen på området, utarbeide statistikk, analysere eksisterende tiltak og vurdere nye. - Fremme fysisk aktivitet med fokus på barn og ungdom. - Samordne trygghetsfremmende arbeid gjennom å opprette arbeidsgruppe for trygge lokalsamfunn som skal analysere statistikk og utarbeide og foreslå tiltak i samarbeid med tjenestene og andre. - Utarbeide kommunehelseprofil i samarbeid med Østfoldhelse og Østfold Analyse. - Fokus på forebygging i samhandlingsreformen. - Fremme arealbruk som legger til rette for fysisk aktivitet, trygghet og levende lokalsamfunn.
Bruke prinsippene om universell utforming ved utforming av informasjon, produkter, byggverk og uteområder. ¹⁾	<ul style="list-style-type: none"> - Prinsippene om universell utforming skal brukes og tiltak skal innarbeides der det er relevant. - Gjennom produktdesign, arkitektur, samfunnsplanlegging og service skal forholdene legges til rette for en utvikling som er best mulig tilpasset alle brukergrupper, slik at behovet for spesialtilpassede løsninger i ettertid reduseres. - Involvere brukere.
Bærekraftig arealbruk.	<ul style="list-style-type: none"> - Tilrettelegge for en bærekraftig arealbruk, i tråd med fylkesplaners intensjoner, gjennom å: <ul style="list-style-type: none"> - Fastlegge utbyggingsmønsteret slik at det støtter opp om eksisterende sentra og infrastruktur. - Styrke bysentrum som kommunens naturlige senter og tyngdepunkt. - Ha fokus på fortetting, transformasjon og arealøkonomisering framfor bruk av urørte naturområder og dyrka mark. - Fastsette en arealbruk som bygger opp under miljøvennlige transportløsninger og reduserer bilbruk. - Samle og minimalisere naturinngrep, blant annet med fokus på samlokalisering av funksjoner. - Nedfelle prinsippene i den overordnede planleggingen, som kommuneplanens arealdel med boligprogram, kommunedelplan for Fredrikstad byområde, kystsoneplanen, bypakke Fredrikstad, sykkelhovedplanen og arealstrategi for Nedre Glomma.

Mål	Aktiviteter/tiltak
	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle et datasett for en bærekraftig arealbruk knyttet til de fem hovedprinsippene for bærekraftig arealbruk.
Økt internasjonalt engasjement innenfor kommunens ulike fagfelt med spesiell vekt på økt Europasamarbeid.	<ul style="list-style-type: none"> - Løpende vurderinger i hver seksjon/virksomhet. - Initiere og følge opp internasjonale prosjekter. - Delta i eksterne nettverk og opprette interne nettverk. - Utvikle og overføre kompetanse om internasjonalt arbeid med spesiell vekt på tilgjengelige økonomiske støtteordninger. - Vurdere muligheten av en samarbeidsavtale med den Polske byen Slupsk. - Delta i Interreg-prosjektet "Møteplass medborgere – MSM". - Delta i Safe Community-konseptet.²⁾ - Følge opp vennsksapsrelasjoner. - Aktiv deltakelse i EØS- og Interregprosjekter som kan komme Fredrikstadsamfunnet til gode.
Økt etablering og verdiskapning i næringslivet.	<ul style="list-style-type: none"> - Initiere og gjennomføre Interreg- og andre prosjekter innenfor de strategiske satsingsområdene opplevelsesøkonomi, teknologisk innovasjon og design. - Støtte opp under satsingen på reiseliv og medieproduksjoner. - Fremme samarbeid med høgskolens avdelinger innen områder som har interesse for næringslivet. - Stimulere samarbeid mellom Østfoldforskning AS og næringslivet basert på prosjekter finansiert av statlige programmer.
Planlegge og implementere samhandlingsreformen.	<ul style="list-style-type: none"> - Prosjektorganisere planfasen. - Utredning og utvikling av Lokalmedisinsk senter. - Initiere samarbeidsavtaler med Sykehuset Østfold HF (SØ), Høgskolen i Østfold og private aktører. - Starte rekruttering av medisinskfaglig personell og skolere disse ved å inngå avtale om samhandlingstrening og akuttmedisinske kurs. - Inngå forpliktende samarbeid med andre kommuner, spesielt Hvaler. - Avklare relasjon Lokalmedisinsk senter og Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad.
Økt deltakelse i demokratiske prosesser på lokalsamfunnsnivå.	<ul style="list-style-type: none"> - Deltakelse i MSM-prosjektet med gjennomføring av miljø- og trygghetsvandring (MoT) og deltakende budsjett.

Noter: 1) Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming.
2) Trygge lokalsamfunn, eller Safe Community, er et WHO-konsept (verdens helseorganisasjon), og en måte å jobbe med forebygging av skader og ulykker på. Dersom et lokalsamfunn oppfyller visse indikatorer, vil det kunne bli utnevnt til et "Safe Community" av WHO.

Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter/tiltak
Sikre god styringsinformasjon (gode beslutningsgrunnlag) for politikerne og tilgjengelig statistikk for innbyggere og administrasjon.	<ul style="list-style-type: none"> - Være en ledende kompetansebedrift og tilbyder på geodataområdet - Utarbeide og dokumentere befolkningsprognoser. - Formidle ny kommuneplan og følge opp målene i samfunnsdelen. - Analysere og dokumentere verdiskapningspotensial. - Opprette et eget nettsted med statistikk og tall knyttet til samfunnsutvikling. - Lage en god kommunal planstrategi innen juni 2012.

Mål	Aktiviteter/tiltak
God planlagt kriseberedskap.	<ul style="list-style-type: none"> - Ha en operativ og mobil database for å kunne kjøre analyser i krisesituasjoner ved gassutslipp, brann, pandemier og lignende. - Utvikle kompetanse og avsette kapasitet til å gjennomføre ROS-analyser ¹⁾.

Note: 1) Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) er en metode for å avdekke risiko- og faremomenter, og for å avdekke sårbarhet dersom samfunnsviktige funksjoner svikter. Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret pålegger kommunene en generell beredskapsplikt. Fylkesmannen fører tilsyn med kommunene på området.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	37 138	37 138	37 138	37 138
Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-142	-379	-379	-379
Rammeendring	-502	-502	-502	-502
Samhandlingsreformen	1 000	1 000		
Netto ramme	37 494	37 257	36 257	36 257

Note: Alle tall er i 2011- kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

I første tertial 2010 fikk seksjonen en rammereduksjon på 0,3 millioner kroner og nye oppgaver tilsvarende 0,6 årsverk og 0,2 millioner kroner. Endringene fra første tertial er videreført i handlingsplanperioden. Fra 2012 er det dessuten lagt inn en ytterligere reduksjon på 0,2 millioner kroner.

Seksjonen har hatt nye behov utover en positiv realvekst i tidligere handlingsplanperioder som er innarbeidet innenfor netto budsjettamme. Driftsmidlene er derfor redusert gjennom flere år slik at det nå kun er midler til helt nødvendige driftsutgifter innenfor rammen. I tillegg har det vært gjennomført omprioriteringer der det har vært mulig ved naturlig avgang og interne omrokkeringer. Som følge av konjunkturendringene i markedet forventes det fortsatt betydelig reduserte gebyrinntekter innenfor geodata-området. Gebyrene er justert med mer enn prisstigningen for å komme nærmere selvkost på tjenesten.

Tall i tusen kroner (I 2011- kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	54 685	56 479
Brutto inntekter	17 855	18 985
Netto ramme	36 830	37 494

Note: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Forskjellen mellom vedtatt budsjett og justert budsjett er rammeendring gjennom budsjettrevidering 2010.

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Vannforvaltning/handlingsplan avløp	250	250	250	250
Strategisk støykartlegging	150	150		
Sedimentkartlegging	150	150	150	150
Ferdigstillelse/rullering av politisk bestilte planer	700	700	700	700
Ajourhold av forvaltningsdata	100	100	100	100
Aktiv på dagtid/tilskuddsmidler	100	100	100	100
Økte tilskuddsmidler til Fredrikstad utvikling (t.o.m 2014)	200	200	200	200
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	1 650	1 650	1 650	1 650

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	- 0,1 millioner kroner
Rammeendring	- 0,5 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	- 1,7 millioner kroner
Bortfall av inntekter	- 1,5 millioner kroner
Salderingsbehov	- 3,8 millioner kroner

Seksjonen har bortfall av inntekter på til sammen 1,5 millioner kroner. Det er knyttet til opphør i behandling av avfallsplaner og stans i FAKS- prosjektet i kommuneskogen. I tillegg er det reduserte gebyrinntekter i Geodataavdelingen for følge av blant annet konjunktorene i markedet og nytt lovverk.

Det er innarbeidet 2,6 prosent i lønns- og prisvekst, men om dette er tilstrekkelig i forhold til lønnsoppgjøret er usikkert. Seksjonen skal også utføre arbeid for Fredrikstad utvikling tilsvarende 0,6 årsverk (til og med 2014). Dersom dette skulle vise seg å medføre et salderingsbehov, vil seksjonen iverksette tiltak tilsvarende.

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Nytt årsgebyr for tilsyn med mindre avløpsanlegg (miljørettet helsevern)	-200	-200	-200	-200
Nytt behandlingsgebyr for utslippstillatelser og Økning av gebyrsatsene i Miljørettet helsevern ut over lønns- og prisstigning	-800	-800	-800	-800
Redusert bemanning	-1 300			
Økning av gebyrsatsene i Geodataavdelingen ut over lønns- og prisstigning	-600	-600	-600	-600
Generelle driftsmidler reduseres til et minimum	-700	-700	-700	-700
Ytterligere økning av gebyrsatsene i Geodataavdelingen	-200	-200	-200	-200
Ytterligere salderingstiltak i perioden		-1 500	-1 500	-1 500
Sum tiltak i anslåtte beløp	-3 800	-4 000	-4 000	4 000

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- Skanning av historisk eiendomsarkiv: En total skanning vil ta mange år og kreve store utgifter. Med en netto utgift på cirka 1,0 million kroner vil arbeidet kunne startes opp da det forventes at inntektene fra Infoland vil kunne økes med cirka 0,6 millioner kroner.
- Innlegging av eldre eiendommer i Matrikkelen. Arbeidet vil kreve 5 årsverk totalt, fordelt over tre år.
- Gjennomføring av gamle oppmålingssaker (cirka 100 saker som må gjennomføres i løpet av 2012). Kostnad 2 årsverk. Sakene genererer ikke inntekter fordi gebyr allerede er innbetalt.
- Diverse planleggingsprosjekter som:
 - Veiforbindelse gjennom St. Hansfjellet ("Sentrumstangenten"): En tidlig realisering av denne vil gi mulighet for avlastning av sentrumsområdet, gi bedre kollektivfremkommelighet og bedre fotgjengerforbindelse fra Torvbyen til FMV-området over Stortorvet, og gjennom dette styrke denne strekningen som handelsakse. (Cirka 0,35 millioner kroner).
 - Ytterligere detaljplanlegging av sykkel i sentrum.
 - En større grad av opplæringstiltak, kurs og konferanser for å vedlikeholde, oppgradere og utvikle kompetanse (Opp mot 0,4 millioner kroner).

Investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Strategisk eiendomsutvikling (EI-prosjekt)	7,0	0,0	7,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0
Sum investeringer	7,0	0,0	7,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0

Hensikten med investeringsmidlene til strategisk eiendomsutvikling er å gi Fredrikstad kommune mulighet til å kjøpe opp og tilrettelegge eiendommer for fremtidig kommunal bruk.

Egenbetalinger og gebyr

Gebyrene i egenbetalingsheftet øker mer enn budsjettet pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent. Gebyrene øker med ulikt prosentpåslag.

Geodata:

Gebyrer for 2011 øker med cirka 16,2 prosent utover pris- og lønnsveksten på 2,6 prosent. Gebyrstrukturen på gebyrene er uendret fra 2010. Gebyrklasser som tidligere var sterkt subsidiert øker mest. Gebyrnivået er fortsatt langt unna selvkost.

Miljørettet helsevern:

Gebyr for utslippstillatelse, saksbehandling av bygge- og gravearbeider i forurenset grunn, inneklimatekartlegging og orienterende støymålinger øker med cirka 5 prosent.

Bygge tillatelse for mindre avløpsanlegg, dispensasjon fra plan- og bygningsloven, driftskontroll/tilsyn og tilsyn med næringsavfall øker med mer enn 25 prosent.

Pris per radondosimeter er redusert med 30 prosent. Dette skyldes bedre innkjøpsavtaler på kjøp av radondosimetre. Radonmålinger med monitor øker med 20 prosent da tjenesten var for lavt priset tidligere.

Nytt gebyr er innført for tilsyn med mindre avløpsanlegg for boliger og hytte. For avfallsplaner er gebyret tatt bort da regelverket er endret.

SEKSJON FOR KULTUR

Kjerneoppgaver

Kultur arbeider innenfor følgende områder:

- plan- og utviklingsarbeid innen kunst/kultur, kulturbasert næring og idrett
- integrering av kultur i strategisk samfunnsplanlegging og byutviklingsprosesser (partnerskapsmodellen)
- samarbeid med råd, institusjoner og utvalg både lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- forvaltning av tilskudds- og prosjektmidler til kulturbasert næring og idrettsformål, herunder spillemiddelsøknader med tilhørende oppfølging
- forvalte utleie av idrettsanlegg, gymnastikksaler og svømmebasseng
- forvalte utleie av leirstedene Strandstua og Solhaug
- drift av kulturhuset Blå Grotte, kino og St. Croix-huset
- drift av kulturskole, bibliotek, fritidsklubber/"etter skoletid" og sentrumstilbud for ungdom
- ivareta de historiske ressursene i samarbeid med Fredrikstad museum.

Organisering

Seksjonen består av syv virksomheter og en stab. Ansvar for drift av idrettsanlegg ligger hos Seksjon for regulering og teknisk drift (RTD) med unntak av svømmetilbud i Kongstenhallen og Gaustadhallen.

Prioriterte områder

- Sikre at alle barn og unge får oppleve ulike kulturuttrykk og at de gis mulighet til å delta i kulturaktiviteter.
- Ta vare på og videreføre vår felles kulturarv i samarbeid med Fredrikstad Museum om vern av kulturminner og gjennom å spre kunnskap om kulturarven.
- Omlagging til digital kino vil prege kinodriften også i 2011. Da bør digitaliseringen være slutført og vi vil vite mer om hvordan dette vil påvirke kinoens markedsmessige posisjon i Østfold.
- Tilrettelegging av idrettstilbud for barn, ungdom og mennesker med bistandsbehov.

Utviklingstrekk

	Historikk/status			
	2006	2007	2008	2009
<i>Antall elever:</i>				
Kulturskolen	539	505	623	721
Venteliste Kulturskolen	462	529	581	467
<i>Antall besøk:</i>				
Bibliotek	220 580	210 105	208 923	185 971
Kino	283 081	249 168	291 538	287 061
Fritidsklubber	15 270	19 946	24 669	25 920
<i>Antall arrangementer:</i>				
St.Croix-huset	251	292	359	433
Blå Grotte	..	189	270	227

Kulturskolens nye lokaler på Værste har ført til større bredde i tilbudet og økt kapasitet totalt sett. Danseavdelingen har økt med over 100 elever. Omorganisering av undervisningen har også økt elevantallet innen musikk. Flere pilotprosjekter innen gruppe- og klassebaserte tilbud er gjennomført i 2009. Dette har gitt et godt erfaringsgrunnlag for videreutvikling av nye typer tilbud.

Biblioteket har en betydelig nedgang i besøket fra 2008. I deler av 2009 var det reduserte åpningstider ved hovedbiblioteket på grunn av omplasseringer av ansatte som følge av fuktproblemer i bygningen. Filialene utvidet sin åpningstid, men dette førte ikke til forventet økning i besøk ved disse. I tillegg er

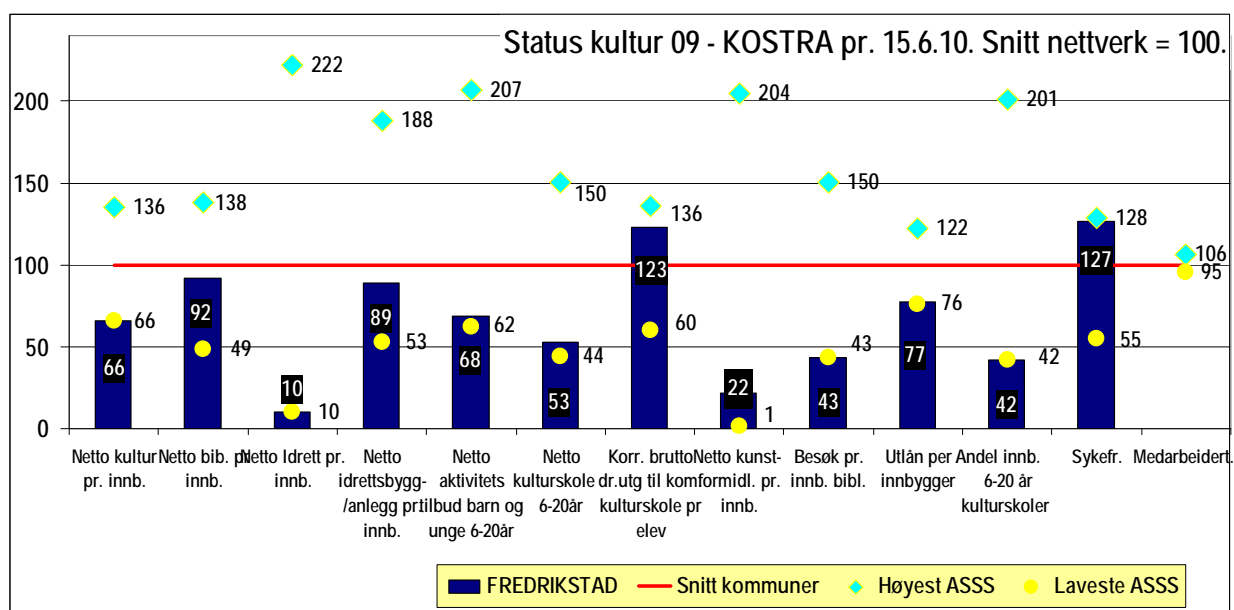
det stadig flere som benytter seg av det elektroniske alternativet med å reservere bøker via internett. Disse er ikke med i besøksstatistikken. Selv med nedgang i besøk har utlånstallene stø kurs oppover.

St. Croix-husets økning skyldes flere grupper på omvisning (samarbeid med Sceneteppet) og økning i antall arrangementer. Det har vært færre arrangementer på Blå Grotte andre halvår 2009 på grunn av nedbemanning og at det har vært mindre samarbeid med Quality-hotellet enn forutsatt.

Det er ikke foretatt måling av antall brukere i kommunale idrettsanlegg i 2009, men pågangen for å få treningstid i gymnastikksaler, idrettshaller og andre idrettsanlegg var meget stor. Gymnastikksaler og idrettshaller hadde nær 100 prosent belegg på hverdager. Den nye idrettshallen ved Glemmen videregående skole vil bli en viktig tilvekst til dette området.

Sammenligninger/nøkkeltall

Tjenesteprofilen nedenfor viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Snittet for ASSS-kommunene er satt til 100 og vises med tykk linje. Nivået på søylene for hver indikator viser andelen i prosent av dette snittet. Hensikten med sammenstillingen er å se ressursinnsats og tilgjengelighet i forhold til nivå på objekt og opplevd kvalitet og hvorvidt kommunen ligger over eller under snittet i ASSS-nettverket. Fredrikstad har ikke tall på medarbeidertilfredshet. Det skyldes at andre kommuner bruker undersøkelsen i BedreKommune.no, som avviker fra OLI undersøkelsen som brukes i Fredrikstad. Fra 2010 vil det være likelydende spørsmål i disse slik at det vil bli sammenlignbare data på medarbeidertilfredshet.

Tjenesteprofilen for kultur viser små endringer i forhold til foregående år. Det har likevel vært en reell økning for de fleste ressursindikatorene i forhold til snittet i ASSS. Dette henger blant annet sammen med at gjennomsnittet i ASSS-nettverket har sunket noe.

Fredrikstad ligger fortsatt lavt på prioritering ved netto driftsutgifter både per innbygger totalt og per innbygger i brukergruppene. Unntaket er netto driftsutgifter til bibliotek/kommunale idrettsbygg- og anlegg som var nærmere snittet for ASSS.

Netto driftsutgifter til kulturskole per innbygger 6 -20 år har økt mer enn snittet til ASSS det siste året. Det skyldes blant annet at de internasjonale prosjektene (som i vesentlig grad er finansiert med eksterne midler) er ført på kulturskoletjenestene. Dette vil bli endret fra 2012, og da blir bildet et annet. Dekningsgraden for kulturskolen har økt, men er lavest i ASSS. Nye lokaler og satsningen på flere elever i kulturskolen har gitt økt antall plasser. Kommunen har dessuten cirka 100 elever i kunstskole som ikke rapporteres som kulturskoletilbud.

Fredrikstad har et høyt nivå på kulturtilbudene målt i brutto driftsutgifter. Næringsavdelingen har arbeidet innenfor ulike prosjekter innen EU-systemet. Interregionale prosjekter har bidratt med betydelige midler som i stor grad har dreid seg om "kulturnæring". KOSTRA-rapporteringen har ikke fanget opp dette tidligere.

Besøktallene på biblioteket var lavest og utlån av alle medier var nest lavest i nettverket. Dette kan skyldes blant annet redusert åpningstid/sterkt redusert tilgjengelighet som følge av vedlikeholdsarbeid. Besøk og utlån har en positiv utvikling etter at åpningstiden nå er tilbake til det normale.

<i>Kostra nøkkeltall</i>	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsborg 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
Netto driftsutg. for kultursektoren pr. innb.	1 131	1 173	1 162	1 170	2 200	1 872	1 855
<i>Herav:</i>							
Netto driftsutg. til folkebibliotek pr. innb.	185	188	188	193	306	267	226
Netto driftsutg. til kulturskoler pr. innb.	72	73	92	82	179	186	208
Netto driftsutg. til idrett pr. innb. ¹⁾	336	333	360	456	710	390	576
Antall kinobesøk pr. innb.	3,5	4,0	3,9	1,5	6,0	4,7	4,7

Note: ¹⁾ Inneholder funksjon 380 og 381 fra og med 2008.

Både Fredrikstad og Sarpsborg har reduserte driftsutgifter til kultur i 2009 sett i forhold til 2008. For Fredrikstad er nettoutgiftene på samme nivå som for 2008, og endringen skyldes økningen i innbyggertall. De to kommunene bruker langt mindre enn Drammen og Kristiansand. Gjennomsnittet for ASSS-kommunene har økt, og utgjør over 700 kroner per innbygger i forhold til Fredrikstad i 2009.

Økningen i netto driftsutgifter for kulturskolen skyldes at kulturskolen flyttet i nye lokaler og fikk muligheten til å ta imot flere elever enn tidligere. Økt elevtall gir større inntekter, men også høyere utgifter. Kulturskolens merforbruk i 2009 på 0,8 millioner kroner påvirker også dette nøkkeltallet.

Som følge av investeringer i idrettsanlegg har det vært en økning i avskrivningsutgiftene som medfører økte netto driftsutgifter.

Mål i planperioden

Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter/tiltak
Gi befolkningen mulighet til både oppleve og utøve kunst-/kulturuttrykk på egnede arenaer, slik at alle innbyggerne skal ha mulighet til å delta og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbeide med næringsaktører og kulturkrefter om mer liv i sentrum, og med rike opplevelsestilbud langs elven. - Synliggjøre kulturhus og – anlegg som et mangfoldig sted å ferdes og møtes for så vel befolkningen som besøkende. - Utrede, beslutte og realisere fylkesscene for Østfold på Værste. Det forutsettes et forpliktende samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunen og Værste AS. Herunder må avklares nærmere fysiske løsninger, eierskaps- og driftsmodeller, samt statens medfinansiering på investeringssiden. - Som vertsby støtte Østfold Teaters utvikling som regionteater. - Støtte teatergruppa Studium Actoris i sitt virke. Gruppen får statlige midler og kommunen må videreføre sitt bidrag. - Kinoen skal gi et bredt og aktuelt tilbud til alle aldersgrupper, og bidra til filmmiljøet i Fredrikstad, blant annet gjennom å være en arena for lokale filmskapere og for Fredrikstad Animation Festival.

Mål	Aktiviteter/tiltak
	<ul style="list-style-type: none"> - Blå Grotte skal samarbeide med Rikskonsertene, Riksteatret, Østfold Teater og Østfold kulturproduksjoner om oppsetninger. Tilby gode lokaler til øvrige arrangører som vil leie seg inn. - Opprettholde scenene ved St. Croix-huset som en kulturell smeltedigel for et mangfold av kulturuttrykk. - Bidra sammen med staten og fylket med gjennomføring av Fredrikstad Animation Festival. Samarbeide med fylkeskommunen om etablering av regionalt filmsenter (Søndre Østlandet). - Styrke Fredrikstad som senter i Østfolds film- og medieproduksjon gjennom satsning på E6 Østfold Medieverksted og støtte til regionalt filmsenter. - Profilere kommunens kulturelle mangfold gjennom eksempelvis samarbeid med Opplev Fredrikstad og Fredrikstad Utvikling. - Utvikle og tilby kulturelle opplevelser på institusjoner og egnede scener blant annet med tilskudd fra den statlige ordningen <i>Den kulturelle spaserstokken</i>. - Samarbeide med <i>Østfold kulturproduksjoner</i> (Kulturelle skolesekk og kulturhusnettverket i Østfold) om tiltak.
Gamlebyen fremstår som et bærekraftig levende kulturminne.	<ul style="list-style-type: none"> - Benytte historien som "verktøy" for steds- og næringsutvikling. - Tilrettelegge for 1700-tallsarrangementer.
Ha et bredt, frivillig organisasjonsliv.	<ul style="list-style-type: none"> - Stimulere det frivillige organisasjonslivet gjennom støtteordninger og praktisk bistand.
Opprettholde aktiviteten i idrettsanlegg og ha fornøyde brukere.	<ul style="list-style-type: none"> - Tilby gode arenaer for idrett og fysisk aktivitet og ha gode utleierutiner. - Tilby god service og vertskapstjenester for brukerne i idrettsarenaene. - Ha god kvalitet på tjenester rettet mot idrettsklubbene, Fredrikstad Idrettsråd (FRID) og andre samarbeidspartnere. - Tilrettelegging av møteplasser for utvikling og samarbeid. - I løpet av handlingsplanperioden foreslås det å utvide samarbeidet med FRID i forbindelse med årlig tildeling av treningstider i idrettshallene, slik at FRID får det praktiske ansvaret for tildelingen.
Fritidsklubbene skal være en arena for byggende og forebyggende arbeid blant barn og unge.	<ul style="list-style-type: none"> - Veilede, legge til rette for aktivitet og motivere. - Ha spennende aktiviteter som ungdom selv er med på å bestemme. - God voksentetthet. - Være en rus-, volds- og rasismefri arena.
Kulturskolen skal fremstå som mangfoldig, viktig og interessant. Den skal gi undervisningstilbud samt initiere, skape og utvikle aktivitet og arenaer i ulike fagområder innen kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - Videreutvikle Kulturskolen som lokalt ressurscenter i henhold til nasjonale føringer (Kulturloftet, Strategiplan for kunst- og kultur i opplæringen). - Innta en posisjon som kulturfaglig ressurscenter ved å gjennomføre og videreutvikle samarbeidsprosjekter med skole/SFO. - Prioritere nye gruppetilbud. - Initiere samarbeid med fritidsklubber og lag/foreninger i lokalsamfunnet. - Opprettholde og utvikle nye aktiviteter, nye arenaer og tiltak innen film og multimedia. - Fortsatt delta, drifte og utvikle nasjonale og internasjonale prosjekter og være aktiv i internasjonalt samarbeid.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Ha et godt bibliotektilbud i sentrum og være en utadrettet formidler.	<ul style="list-style-type: none"> - Styrke hovedbibliotekets tilbud i bredde og kvalitet gjennom å ha klare prioriteringer mellom filial og hovedbibliotek. - Spisse enkeltaktiviteter mot brukergrupper. - Videreføre samarbeidet med den kulturelle skolesekken, ta imot skolebesøk, barnehagebesøk og andre interesserte grupper.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	73 467	73 467	73 467	73 467
Netto endring vedtatt i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-973	-2 750	-2 750	-2 750
Rammeendring	-1 290	-1 290	-1 290	-1 290
Netto ramme	71 204	69 427	69 427	69 427

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	144 149	134 447
Brutto inntekter	72 365	63 243
Netto ramme	71 784	71 204

Note: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Forskjellen mellom vedtatt budsjett og justert budsjett er rammeendring gjennom budsjettrevidering 2010. Det vil bli gjort ytterligere justeringer i forhold til inndekking av underskudd.

Innenfor seksjonens budsjetttrammer er tilskuddspostene til idrettsklubbene økt med 0,1 million kroner og tilskuddet til FRID er redusert tilsvarende. Dette er en nødvendig omprioritering dersom Fredrikstad kommune skal kunne delta med en tropp i ungdomslekene i Aalborg i 2011.

Offentlig badetilbud ved Gressvik ungdomsskole foreslås lagt ned på grunn av den økonomiske situasjonen. Tilbudet har hvert år et underskudd på cirka 0,1 million kroner. Det offentlige badetilbudet i kommunen ivaretas i Kongstenhallen og Gaustadhallen. Ledige tider i Gressvik ungdomsskoles svømmehall, som følge av at offentlig bading opphører, kan leies ut til lag og foreninger.

Det er vedtatt at Wang Toppidrett skal benytte deler av kommunens idrettsanlegg vederlagsfritt i en 3-årsperiode. Det er usikkerhet knyttet til omfang og konsekvenser og det er ikke gitt noen kompensasjon i seksjonens ramme for dette. I 2011 vil dette kun få halvårseffekt, og man får en indikasjon på hvordan dette utvikles før neste rullering av handlingsplanen.

Kinoens inntekter er økt med 0,9 millioner kroner som følge av økt husleie (0,6 million kroner) og salderingsbehovet for seksjonen (0,3 million kroner).

Ordningen med gratis trening i kommunale idrettsanlegg opprettholdes for barn og ungdom. Leie av Glemmenhallen er stipulert til 0,1 million kroner og vil bli dekket inn av leieinntekter (voksne). Drift av nye kunstgressbaner i 2011 vil ikke få budsjettmessige konsekvenser da disse banene vil erstatte drift av gressbaner.

Fredrikstad kommune er tildelt Tall Ships Races i 2014. Det vil fremmes en egen sak til formannskapet om organisering og budsjett for arrangementet, som vil innarbeides ved neste rullering av handlingsplanen.

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-1,0 millioner kroner
Rammeendring	<u>-1,3 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	-2,3 millioner kroner

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Redusert administrasjonen med 0,5 årsverk i fritidsklubbene	-225	-225	-225	-225
Redusert tilskudd til Fredrikstad Museum	-500	-500	-500	-500
Kulturtilskudd videreføres med beløp på 2010-nivå og generell innsparing stab.	-167	-167	-167	-167
Redusert tilskudd til kulturminner	-221	-221	-221	-221
Reduserte prosjektmidler til kulturnæring	-150	-150	-150	-150
Redusert bemanning ved naturlig avgang i løpet av 2011 på biblioteket.	-150	-150	-150	-150
Generell innsparing på virksomhet Idrett	-150	-150	-150	-150
Generell innsparing St. Croix-huset	-150	-150	-150	-150
Økt inntjeningskrav kino	-300	-300	-300	-300
Redusert aktivitet/nedbemanning Kulturskolen	-150	-150	-150	-150
Generell innsparing Blå Grotte	-100	-100	-100	-100
Generelle driftsreduksjoner i seksjonen		-1 777	-1 777	-1 777
Sum tiltak i anslåtte beløp	-2 263	-4 040	-4 040	-4 040

Salderingstiltakene ovenfor vil for flere av seksjonens virksomheter medføre at driftsutgiftene er satt til et minimum. Det kan derfor bli vanskelig å tilrettelegge og foreta omstillinger i samme grad som før på enkelte virksomheter. Nytt biblioteksystem, utlånsautomater og noen rutineendringer medfører at det er mulig å redusere bemanningen på Biblioteket. Kulturskolen har et stipulert merforbruk i 2010 på 0,5 millioner kroner og har et behov for å redusere aktiviteten tilsvarende i tillegg til innsparingskravet på 150 000 kroner. Omorganisering og nedbemanningen kan bli nødvendig for å komme i balanse etter år med høyere aktivitetsnivå enn budsjettet.

Reduksjonen av tilskuddet til Fredrikstad museum med 0,5 millioner kroner henger sammen med årlige reduksjoner i budsjettammen til Seksjon for kultur. Seksjonens virksomheter har fått redusert rammene årlig, mens tilskuddet til Fredrikstad museum har vært tilnærmet uendret siden 2008.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- Større grad av egenprogrammering på Blå Grotte (cirka 0,8 millioner kroner).
- Det er behov for en saksbehandler i staben på virksomhet Idrett innen fagområdet planlegging og spillemiddelsøknader. Kirke- og kulturdepartementet krever at kommunen fortløpende oppdaterer sine planer for idrettsanlegg for å være berettiget til å søke spillemiddeltilskudd. Med dagens bemanning klarer ikke virksomheten å følge opp denne oppgaven. Et krav om vedlikehold av anleggsregister vil fra 2011 overføres fra fylkeskommunen til kommunene og forsterker behovet for en saksbehandler på virksomheten (cirka 0,6 millioner kroner).
- Bystyret har avsatt 30 millioner kroner i perioden 2010-2011 som kommunalt bidrag i et Offentlig-Privat Samarbeid (OPS) for å utvikle badeanlegget på Kongsten. Dette er en omfattende oppgave, og i mellomtiden må det avsettes midler til å vedlikeholde eksisterende svømmehall slik at driften ikke stanser. For å kunne holde svømmehallen i drift må det hvert år foretas "nødreparasjoner" av fliser, fuger og betong (cirka 0,5 - 1 million kroner). Ventilasjons- og avfuktingsanlegget fungerer på "lånt tid".
- Leirstedene Solhaug og Strandstua representerer en stor bygningsmasse med et stort vedlikeholdsbehov i de kommende år. I tillegg er det et mål å få Strandstua koblet til det nye avløpsnett (cirka 0,3 millioner kroner), og oppgradere Solhaug med både vann og avløp (cirka 0,7 millioner kroner). Det vil heve standarden og gjøre driftssituasjonen betydelig enklere enn i dag.

Investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Kongstenanlegget, - andel OPS	3,0	0	3,0	17,0	0,0	17,0	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Kunstgressbaner	7,0	2,4	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nytt gulv Kongstenhallen, store	3,5	1,2	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fylkes-scene	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0
Sentralidrettsanl. – friidrettsanlegg	1,0	0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum investeringer	14,5	3,6	10,9	17,0	0,0	17,0	35,0	0,0	35,0	0,0	0,0	0,0

Investeringer som er innarbeidet i forslag til handlingsplan 2011-2014

Kongstenanlegget - andel Offentlig- Privat Samarbeid (OPS): Prosjektet var i handlingsplan 2010-2013 forventet å starte i 2010 og med resterende investering i 2011, men er nå skjøvet et år ut i tid som vist i tabellen. Bystyrets vedtak om å gjenoppta arbeidet med Aktivitetsbyen må ses i sammenheng med planene for Kongstenbadet.

Kunstgressbaner: Beløpet er justert siden handlingsplan 2010-2013 og egen sak til Bystyret, og det er kun innarbeidet ny kunstgressbane på Lervik.

Nytt gulv i gammel del av Kongstenhallen: Beløpet er justert opp med 0,5 millioner kroner som en sikkerhetsmargin for prisstigning. Det vil etter legging av nytt sportsgulv likevel gjenstå mye for at Kongstenhallen skal bli en fullverdig arena etter dagens krav til en storhall.

Sentralidrettsanlegget–friidrettsbanen: Fredrikstad Idrettsforening (FIF) er tildelt Nordisk Ungdomsmesterskap i friidrett 2011. Friidrettsbanen har noen setninger/skader som må utbedres. I tillegg må hele banen oppmerkes på nytt. Noe utstyr må anskaffes. Det har ikke vært foretatt større vedlikeholdsarbeider på friidrettsbanen siden NM-sesongen 2003.

Investeringer som foreslås utgår i forhold til vedtatt handlingsplan 2010-2013

- Flerbrukshall Lisleby.
- Beløpet for kunstgressbaner er redusert i forhold til beløpet i egen sak til Bystyret som følge av at kunstgressbane på Sellebakk er tatt ut.
- Asfalt Stjernehallen og Kongstenhallen.
- Nytt kunstgress på Merkurbanen. På bakgrunn av at kommunen har tatt initiativ til å få Wang idrettsgymnas til å etablere seg i Fredrikstad vil det være behov for en kunstgressbane med undervarme. Det samme behovet er uttrykt fra Fredrikstad Fotballklubb og Trosvik IF som ønsker å bidra til at det kan bygges undervarme i Merkurbanen.

Egenbetalinger og gebyrer

For de fleste av seksjonens virksomheter vil en økning tilsvarende pris- og lønnsvekst utgjøre så små og ujevne beløp at flere velger å ikke justere gebyrene/egenbetalingene hvert år, men med litt mer enn pris- og lønnsvekst i de årene som det justeres.

Ordningen med gratis trening for barn/unge i regi av idrettsklubber i Fredrikstad på hverdager i hovedsesongen er videreført. Dersom anleggene skal benyttes utover dette vil det medføre ekstra driftskostnader som leietakerne må betale for. Det er innarbeidet priser for Glemmenhallen.

Satsene for leie av skoler for barn i helgene er videreført fra 2010 med en liten økning.

St.Croix-huset har harmonisert prisene i forhold til størrelsen på rommene, mens kinoens leiepriser som har vært uforandret i flere år er økt utover pris- og lønnsvekst i 2011. Det er også gjort noen endringer på elevkontigenten på Kulturskolen og Blå Grotte (leie for arrangementer og leie av teknikere) utover pris- og lønnsvekst. For øvrige virksomheter er det ikke gjort endringer eller endringer i tråd med pris- og lønnsvekst.

SEKSJON FOR REGULERING OG TEKNISK DRIFT

Kjerneoppgaver

Regulering og teknisk drift, heretter kalt RTD, har drifts-, myndighets- og forvaltningsoppgaver innenfor tjenestoområdene:

- bygg og eiendom
- biler og maskiner
- brann, brannvern, feier, redning og dykking
- vei
- park- og rekreasjonsområder
- parkering og transport
- bygge-, dele-, og reguleringssaker, ulovlighetsoppfølging og tilsyn
- stabs- og støttefunksjoner innenfor områder prosjektering og administrative tjenester
- renovasjon
- vann og avløp.

Organisering

Seksjonen er organisert med en fellesfaglig stab, prosjektadministrasjon og syv virksomheter. Teknisk utvalg er et driftsstyre for seksjonen, mens Planutvalget er fagutvalget i bygg- og reguleringssaker.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- Ny Plan- og bygningslov er iverksatt for byggesaksdelen fra og med 1. juli 2010.
- Søknadspliktige arbeider, endring i plan- og bygningsloven: Fra 1. juli 2010 er arbeider som griper inn i våtromsarbeider blitt søknadspliktige.
- Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften). Ikrafttredelse 1. juli 2010.
- Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggteknisk forskrift). Ikrafttredelse 1. juli 2010.
- Forskrift om energimerking av bygninger og energivurdering av tekniske anlegg (energimerkeforskriften) fra 1. juli 2010.
- Ny forskrift og ny lov knyttet til parkeringstjenesten kan bli vedtatt av Stortinget i løpet av høsten 2011 med virkning fra 2012.
- Forskriftsendring for brann- og redningstjenesten fra den 1. januar 2012. Forskriftendringen er en revidering med formål å klargjøre den enkelte sitt ansvar.

Prioriterte områder

- Tjenestene må tilpasses økonomiske driftsrammer. Dette innebærer en ytterligere optimalisering, effektivisering og endring av tjenestenivået.
- Utvikling av boliger for vanskeligstilte.
- Opprettholde et tilbud av kommunale bygg til lovpålagt tjenesteproduksjon.
- Videreutvikle sentral driftssentral.
- Erstatte dagens datasystem innen forvaltning, drift og vedlikehold.
- Forebyggende satsning mot risikogrupper i kommunen når det gjelder brannsikkerhet.
- Utbedring av trafikkfarlige veiskader.
- Sikkerhet på kommunale lekeplasser.
- Grøntvedlikehold i Sentrum og i Gamlebyen.
- Økt kildesortering av husholdningsavfall samt større andel av avfallet til gjenvinning/gjenbruk.
- Mer effektiv og mindre miljøbelastende logistikk knyttet til avfallsinnsamling og - behandling. Markedsføring, utplassering, testing og erfaringsbygging knyttet til undergrunns avfallssystem (UAS).
- Færre kjelleroversvømmelser.
- Sikring av flomveier og åpning av vassdrag.
- Utvidelse av offentlig vann- og avløpsnett til noen områder som nå har private løsninger.
- Fornyelse og separering av vann- og avløpsnett.
- Videreføre tiltak i forhold til drenering, renhold i sluk og andre overvannstiltak.

Utviklingstrekk

Areal utvalgte formålsbygg

Bruttoareal, m ²	31.12.2008		31.12.2009	
	Eide bygg	Innleid areal	Eide bygg	Innleid areal
Administrasjonslokaler /kontorbygg	24 384	1 985	24 384	1 985
Førskolelokaler	8 630	1 905	8 314	1 470
Skolelokaler ²⁾	137 850	4 161	140 811	3 572
Institusjonslokaler	55 138	-	55 138	-
Kommunale idrettsbygg	31 445	90	31 445	90
Kommunale kulturbygg	24 631	2 000	24 491	2 000
Sum areal rapportert til SSB	282 078	10 141	284 583	9 117

Noter: 1) Arealer til andre bygg innen helse og sosial, tekniske bygg, boliger og leiligheter som for eksempel: Legevakt, helsestasjoner, barnevern, er ikke med i areal for utvalgte formålsbygg.

2) Økt areal Cicignon skole ble rapportert per 31.12.2008, men ble først tatt i bruk fra januar 2009.

Utleieboliger

Bruttoareal i m ²	2006	2007	2008	2009
Sum omsorgs- og utleieboliger	1 287	1 294	1 293	1 253

Det totale arealet av kommunens bygningsmasse er økende. Eksempler på forventede økte arealer i 2011-2012 er legevakt, paviljonger og personalbaser. Økte driftskostnader som følge av økte arealer, kombinert med at vedlikeholdsposter har tidligere vært brukt til saldering av budsjetter, har ført til at kommunen i dag har et vedlikeholdsetterslep på cirka 200 millioner kroner.

Tiltak for energiøkonomisering blir stadig viktigere. Kommunen har gjennom intensjonsavtalen "Framtidens byer" forpliktet seg til å styrke bruken av fornybare energikilder og bidra til redusert energibruk.

I de siste årene har det vært en jevn pågang for å innløse en rekke festetomter og det er grunn til å tro at denne utviklingen vil fortsette. Dette gir økte salgsinntekter (investering), men samtidig reduseres årlige festeinntekter (drift).

Økt fokus på risikogrupper, utdanning, og tettere samarbeid signaliseres gjennom Stortingsmelding nr 35 (2008-2009) "Brannsikkerhet; Forebygging og brannvesenets redningsoppgaver". Av totalt antall omkomne er aldersgruppen over 70 år representert i over 70 prosent av tilfellene i de senere års statistikker.

Ny Plan- og bygningslov er iverksatt for byggesaksdelen fra og med 1. juli 2010. Loven legger opp til blant annet krav til økt innsats på kommunal oversiktsplanlegging gjennom områdeplanlegging som forutsetning for detaljplanlegging, større krav til medvirkning, krav om utarbeidelse av planregister, endringer i behandling av arbeid knyttet til reguleringsplaner og sterkere fokus på tilsyn.

Forskrift om energimerking av bygninger og energivurdering av tekniske anlegg (energimerkeforskriften). Fra 1. juli 2010 er det obligatorisk å energimerke alle nybygg og yrkesbygg over 1 000 m². Arbeidet skal være ferdig innen 1. januar 2012 og har en anslått kostnad på 5 millioner kroner.

Hovedveinettet i Fredrikstad er overbelastet, noe som medfører større belastning på det kommunale veinettet som blir brukt til avlastningsveier. Veier bygd før 1970 har ikke den bæreevnen som kreves for dagens trafikk. Økt nedbørsintensitet gir ytterligere skader på veinettet. Flere år med begrensede midler til vedlikehold har resultert i at veier forfaller og vedlikeholdsetterslepet øker.

KS – kommunenes interesse- og arbeidsgiverorganisasjon tok i 2009 initiativ til å gjennomføre en undersøkelse blant alle norske kommuner for å dokumentere vedlikeholdsetterslepet på det kommunale veinettet. Rapporten for Fredrikstad kommune viser et etterslep på 253 millioner kroner på til sammen 502 km vei. De viktigste vedlikeholdstjenestene som ivaretar veikapitalen og veikvaliteten er drenering, forsterkning av veioppbygningen og asfaltering.

Forslag til ny parkeringsforskrift og parkeringslov med virkning fra 2012 blir behandlet av Stortinget i 2011. Formålet med forskriften er å skape like konkurranseforhold og hindre krysssubsidiering. Blir forslaget vedtatt vil dette medføre at den del av kommunens parkeringstjeneste som betjener parkeringsarealer-/hus uten direkte tilknytning til offentlige vei, må organiseres på en annen måte enn i dag, det vil si gjennom et kommunalt aksjeselskap.

	Historikk/status			Prognose
	2007	2008	2009	2010
Antall innkomne byggesaker (søknader og meldinger)	2 188	2 133	2 011	1 900
Antall innkomne delingssaker	120	110	80	70
Antall innkomne planforslag/KU	20	20	20	20
Antall innkomne klager på vedtak	90	90	80	60
Andel av opphevede/endrede vedtak – Fylkesmannen	23 %	20 %	38 %	30 %

Det har vært en tendens til gradvis nedgang i innkomne bygge- og delesaker på grunn av lavere aktivitet i bygge- og anleggsbransjen. Bygge- og anleggsbransjen er en konjunkturutsatt næring. Det er satt inn mer ressurser i forhold til kvalitetssikring av bygge- og delesaker med mål om at antall klager skal ned.

Befolkningsvekst medfører økt antall renovasjonsbrukere og i seg selv økt avfallsmengde. I henhold til klimaplanen skal det fokuseres på økt kildesortering og gjenvinning. Miljøkrav, økende avfallsmengde og krav i forhold til effektiv oppsamling og innsamling av avfall krever at renovasjonsområdet stadig er i utvikling i forhold til dette. Endring i lovverket og implementering av EU direktiv kan sette krav til nye behandlingssløsninger og fraksjonsorterere.

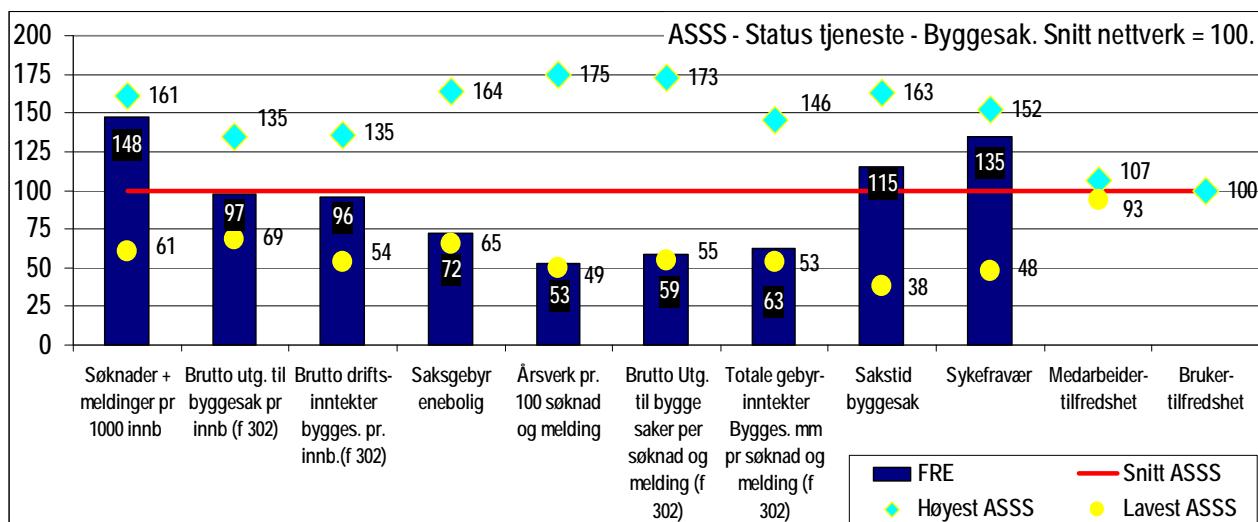
Hovedplan for vann og avløp, vedtatt i 2008, er et styringsdokument for utviklingen av vann- og avløpstjenesten fremover. Planen har fokus på å minimere forurensninger, optimalisere transport av avløpsvann, forsterke vannledningsnettet for brannvann, sikre vannforsyningen samt å sikre vannkvalitet til forbruker. For å nå målene i hovedplan kreves store investeringer i årene framover.

Stadig kraftigere nedbør og flom medfører kjelleroversvømmelser i områder med fellessystem (kloakk og overvann i samme rør). Tiltak som separering og oppdimensjonering av avløpsnettet vil avhjelpe dette. Skader som følge av oversvømmelser fremtvinger behov for sikring av flomveier og åpning av vassdrag.

For å oppnå en sikrere og bedre vannforsyning har det de senere år blitt anlagt ny ringledning for vann fra vannverket, via Østsiden – Kråkerøy - Åledalen til Ørebekk. Det gjenstår oppdimensjonering av ringen mellom vannverket og Ørebekk. Strekingen Veumdalen- Ørebekk er nå under prosjektering.

Sammenligninger/nøkkeltall

Tjenesteprofilen nedenfor viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Snittet for ASSS-kommunene er satt til 100 og vises med tykk linje. Nivået på søylene for hver indikator viser andelen i prosent av dette snittet. Hensikten med sammenstillingen er å se om kommunens ressursinnsats og tilgjengelighet i forhold til nivå på objekt og opplevd kvalitet ligger over eller under snittet i ASSS-nettverket. Fredrikstad har ikke tall på medarbeidertilfredshet. Det skyldes at andre kommuner bruker undersøkelsen i BedreKommune.no, som avviker fra OLI undersøkelsen som brukes i Fredrikstad. Fra 2010 vil det være likelydende spørsmål i disse slik at det vil bli sammenlignbare data på medarbeidertilfredshet.

Tabellen viser at Fredrikstad kommune ligger høyt på antall byggesøknader per innbygger sammenliknet med andre kommuner. Dette skyldes at Fredrikstad har flere hytter (cirka 4 500 stykker) enn andre kommuner. Det er positivt at antall årsverk per søknad i Fredrikstad ligger langt under gjennomsnittet for sammenliknbare kommuner, men dette gir også en utfordring ved at sakstid i kommunen ligger over snittet på dette området.

Tabellen viser også at gebyrinntektene for byggesøknader per søknad er lavere enn hos sammenliknbare kommuner.

Kostra nøkkeltall	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsb 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
<i>Eiendomsforvaltning, konserntall</i>							
Netto driftsutgifter/-inntekter pr innb							
- Utvalgte formålsbygg	..	3 349	3 349	3 473	3 565	3 082	3 514
- Kommunalt disponerte boliger	- 126	- 99	-88	389	202	86	-88
<i>Brannvern</i>							
Netto driftsutgifter pr innbygger	490	560	569	527	612	582	560
<i>Samferdsel</i>							
Netto driftsutgifter pr innbygger	305	308	294	574	-	714	610
<i>Vann</i>							
Stipulert årsgebyr (Kostra)	1 581	1 802	1 432	1 743	-	1 426	1 762
<i>Avløp</i>							
Stipulert årsgebyr (Kostra)	3 284	3 626	3 399	2 631	-	1 943	2 500
<i>Renovasjon</i>							
Gebyrgrunnlag pr årsinnbygger	656	684	671	607	946	442	786
Driftskostnader pr tonn husholdningsavfall	1 034	1 035	1 120	1 846	1 859	876	1 940
<i>Byggesak og regulering</i>							
Gjennomsnittlig sakbehandlingstid (dager)							
- vedtatte reguleringsplaner	268	346	356	252	..	219	401
- byggesaker	47	55	60	40	30	70	45

ASSS-nettverk for eiendom ble etablert i 2009. Det fastslått at det er store avvik i regnskapsføring for eiendomsforvaltning. Kostra nøkkeltall for eiendomsforvaltning er ikke egnet til sammenligninger før det er etablert en mer enhetlig rapportering av regnskapstall.

Valg av nøkkeltall for samferdsel, vann og avløp er endret fordi det er få enkeltstående tall som gir meningsfulle sammenligninger for tjenestene. Både VA-området og samferdsel er med i prosjekter hvor blant annet Kostra-tall legges til grunn og hvor tallene blir bearbeidet og relatert til standard på tjenestene. Sammenligning av tall for Kostra samferdsel viser at ressursbruk til veiformål i Fredrikstad ligger betydelig lavere enn gjennomsnittet for bykommuner.

Stipulert årsgebyr vann og avløp er oppgitt for år n+1, det vil si at for 2009 oppgis gebyret for 1. januar 2010. Stipulert årsgebyr er beregnet med utgangspunkt i en standardbolig på 120 m² uten vannmåler. Gebyret oppgis uten merverdiavgift. Årsak til at stipulert årsgebyr i 2009 er lavere enn i 2008 er at det ved utarbeidelse av gebyrer for 2010 ble innarbeidet pliktig bruk av fond samt at rentenivået var gått ned.

Mål i planperioden

Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter/tiltak
Fredrikstad kommune skal ha friske bygg.	- Tiltak mot radon, legionella, bedre luftkvalitet i kommunens bygg.
Øke antall kommunalt disponerte boliger for vanskeligstilte for å: - Oppnå hensiktsmessige boliger for ulike målgrupper. - Redusere sosialhjelpsutbetalingene til husleie. - Redusere kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av boliger.	- Gjennomføre vedtatte utbyggingsprosjekter. - Kjøp av boliger. - Omdisponere boliger mellom seksjoner. - Salg av uhensiktsmessige boliger. - Rehabilitering/utvikle eksisterende boliger. - Gi bistand til sosialtjenesten ved vurdering av kontrakter og husleiekraav. - Forbedring av forvaltningsrutiner.
Brannforebyggende tiltak mot risikogrupper.	- Motivasjon og forebyggende tiltak mot brukere av hjemmetjenesten og skoleverket.
Ha en fremtidsrettet og god utrykningstjeneste for brann og redning, som gir våre innbyggere trygghet for at de får nødvendig hjelp når de trenger det.	- Sikre bemanning i henhold til forskriften og brannordningen. Sørg for å etablere gode samarbeidsordninger og prosedyrer, med innbyggerne/ brukerne i fokus.
Fokus på trafiksikkerhetstiltak.	- Gjennomføre fysiske tiltak i henhold til trafiksikkerhetsplan og utbedring av trafikkfarlige veiskader.
Vakre omgivelser og gode muligheter for rekreasjon.	- Ut fra gitte rammebetingelser vil grøntanlegg i sentrum og Gamlebyen prioriteres. - Fortsette samarbeidet med Oslofjorden Friluftsråd om skjærgårdstjenesten.
Ingen lekeplassulykker.	- Tiltak i henhold til sikkerhetskontroller gjennomføres, utstyr med alvorlige feil fjernes.
Større engasjement og innsats fra lokalsamfunnsutvalg, foreninger, foreldreutvalg på skoler og barnehager i forbindelse med vedlikehold av parker, grøntområder og bygninger.	- Legge til rette for en vridning mot mer egeninnsats og dugnad ved å involvere lokalsamfunnsutvalg, foreninger, foreldreutvalg og lignende i forbindelse med vedlikehold av parker, grøntområder og bygninger.
Redusere parkering på gateplan i Sentrum.	- Utvendig parkeringsareal omreguleres og bebygges. - Legge til rette for parkering i parkeringshus.
Ha en organisering av privatrettslig parkering på plass før lov og forskrift iverksettes.	- Foreta nødvendig planlegging og fremme en politisk sak i forbindelse med organisering av parkeringstjenesten.
Større tilgjengelighet for brukerne av fergen.	- Oppgradering og ferdigstillelse av fergeleier fortsetter, ny ferge i bruk fra 2012.
Brukere av el-bil skal ha mulighet for å parkere på kommunale parkeringsplasser tilrettelagt for el-biler.	- Antallet el-uttak for el-biler vurderes i forhold til behovet i hele planperioden.
Fremme ombruk og gjenvinning.	- Benytte deltakelse i prosjekt "Framtidens byer" til å utvikle konkrete tiltak for å redusere både totale avfallsmengde, forsøpling og avfall på avveie.

Mål	Aktiviteter/tiltak
	<ul style="list-style-type: none"> - Innsamling av plast fra husstander. <ul style="list-style-type: none"> - Vurdere nye opp- og innsamlingssystemer, med bakgrunn i blant annet utredning gjennomført 2009 vedrørende plastemballasje. Sak legges fram for Teknisk utvalg høsten 2010. - Informasjon om avfall og kildesortering i grunnskolen. <ul style="list-style-type: none"> - Utvikle og etablere samarbeid med interne og eksterne aktører om informasjon/undervisning i grunnskolen i henhold til læreplanen.
4 000 husstander hjemmekomposterer.	- Gjennomføre kompostkurs med mål om 100 nye kompostavtaler i 2011 (netto).
Sikker vannforsyning, stabilt god vannkvalitet og stabilt vanntrykk.	<ul style="list-style-type: none"> - Forsterking av ringledning rundt Fredrikstad sentralområde. - I gangsetting av reservevannssamarbeidet. - Etablere nye trykkforsterkere for vann hvor målet er minimum 2,5 kg vanntrykk ut fra kommunal vannledning. - Systematisk spyling og økt vedlikehold. - Systematisk lekkasjesøking og redusert vannforbruk.
Bedre håndtering av overvann med mindre risiko for kjelleroversvømmelser.	- Lokale overvannstiltak i henhold til strategi og overvannsrammeplan.
Redusere antallet kjelleroversvømmelser.	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennom separering og fornyelse av ledningsnettet i de mest utsatte områdene. - Pålegge huseiere utkobling av takvann.
Oppnå nullutslipp av fra offentlige avløpsledninger til sårbare vassdrag (ørretbekker).	<ul style="list-style-type: none"> - Fjernovervåke alle overløp i nedslagsfelt til sårbare vassdrag. - Gjennom separering og fornyelse av ledningsnettet oppnås nullutslipp.

Økonomi

Ramme- og selvfinansierte virksomheter

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	218 173	218 173	218 173	218 173
Netto endringer i vedtatt handlingsplan 2010-2013	802	-947	-947	-947
Rammeendring	8 244	8 244	8 244	8 244
Kompensasjon tapte parkeringsinntekter HiØ	1 436	1 436		
Kompensasjon tapte parkeringsinntekter Ø. fagskole	257	513		
Lokaler til barnehage	2 248	2 248	2 248	2 248
Netto ramme	231 160	229 667	227 718	227 718

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011 ²⁾
Brutto utgifter	502 709	
Brutto inntekter	285 720	
Netto ramme	216 989	231 160

Note: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Bruttotall for 2011 utarbeides noe senere i budsjettprosessen.

3) Forskjellen mellom vedtatt og justert budsjett er inndecking av underskudd.

Rammene til seksjonen er styrket med 8,2 millioner kroner i forhold til 2010. I tillegg er det budsjett-teknisk overført 2,2 millioner kroner fra Barnehageetaten for å dekke driftsutgifter til barnehagelokaler, og rammen er kompensert for å dekke bortfall av parkeringsinntekter i forhold til Høyskolen i Østfold (HiØ) og Østfold fagskole på "Værste"-området.

Tiltak i forhold til sikkerhet har høyest prioritet, og det er satt av budsjettmidler til løpende drift. Når det gjelder verdibevarende tiltak og vedlikehold i forhold til kommunens eiendommer, veier, lekeplasser og lysanlegg i lysløyper, er det ikke funnet rom for å prioritere dette. Konsekvensen blir at vedlikeholdsetterslepet øker utover i handlingsplanperioden med henholdsvis 35 og 15 millioner kroner per år. Lekeplasser som ikke tilfredsstillt krav i forhold til lover og forskrifter, blir fjernet. Resultatet er at verdien av den kommunale eiendomsmassen forringes ytterligere utover i handlingsplanperioden.

Til tross for en liten økning i rammen, er seksjonen fortsatt i en situasjon hvor økonomiske midler ikke er tilstrekkelig for langsiktig drift i forhold til seksjonens ansvarsområder, driftsvolum og overordnede krav og pålegg som kommer i form av lover og forskrifter. Rammebetingelsene forutsetter en løpende vurdering/tolking av lover og regler som regulerer tjenestene i seksjonen og avklaring av hva som defineres som et minstekrav. Kommunen må også vurdere risiko i forhold til eventuelle skader, bøter og erstatningskrav som eventuelt kan komme. To eksempel på dette er at Plan- og bygningsloven sier at ubebygde areal skal holdes ryddig og i ordentlig stand. Hva som ligger i begrepet "ryddig og ordentlig" er relativt, men med stram prioritering beveger kommunens seg utover hva som kan defineres som "ryddig og ordentlig". Kommunen har fått pålegg i forhold til energimerking av bygg og kartlegging av trafikkmengder og støy. Det er eksempelvis ikke funnet rom for dette i handlingsplanperioden.

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

<i>Tall i tusen kroner</i>	2011	2012	2013	2014
Nytt nødnett	470	470	470	470
Utskifting av 2 stk pontonger fergeleier	500			
Parkering - ombygging av p-automater i hht krav fra EØS	500	500	500	500
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	1 470	970	970	970

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt i handlingsplan 2010 – 2013	0,8 millioner kroner
Rammeendring	8,2 millioner kroner
Merforbruk 2010	-18,0 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak	-1,5 millioner kroner
Diverse salderinger gjennom budsjettarbeidet	<u>4,1 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	-6,4 millioner kroner

Til tross for økte rammer og utsettelse av inndekking av tidligere opparbeidet underskudd, er det behov for å innarbeide salderingstiltak i budsjettet. I 2010 anslås det at RTD vil gå med et merforbruk på 18 millioner kroner (engangsutbetalinger på 3 millioner kroner i 2010 er holdt utenom). Det er innarbeidet nye aktiviteter på 1,5 millioner kroner.

I 1. tertialrapport for 2010 ble det vedtatt tiltak på 7,3 millioner kroner. Det viser seg at mye av tiltakene ikke har den effekt som forventet. Dette gjelder økte gebyrinntekter fra parkering (strengere praktisering og tolkning av lovhjemler), uspesifisert tiltakspost på 3,5 millioner kroner og økt inntekt byggesak som følge av at det skulle prioriteres saker som ga mest inntekter. Sistnevnte var også et tiltak som ble vedtatt for 2010 og som ikke videreføres i handlingsplanperioden.

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
24 timers avgiftsbelagt parkering	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
To vakante fagarbeiderstillinger i Maskinsentralen	-800	-800	-800	-800
Økte inntekter Fredrikstad brann og redningskorps	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Uavklarte salderinger ifbm gatevarme og vinterdrift private veier m.m	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Sum tiltak i anslåtte beløp	-6 400	-6 400	-6 400	-6 400

Rådmannen har vurdert mange forskjellige tiltak for å dekke inn det resterende salderingsbehovet. Dette inkluderer blant annet stenging av svømmebasseng. Ut fra en totalvurdering med hensyn på konsekvenser, vil rådmannen anbefale at det innføres 24 timers parkering i kommunen. I tillegg til økte inntekter vil dette også være et trafikkregulerende tiltak. I budsjettforutsetningene er det også innarbeidet en økning i parkeringsavgiftene med 1 krone, utvidet avgiftsbasert parkeringstid med 1 time og økt gebyr for dagsparkering med 10 kroner.

24-timers parkeringsavgift innføres i selve sentrumskjernen og tiliggende gater hvor det er kort gangavstand til sentrum. To parkeringshus i sentrum får 24-timers avgiftsparkering, det nye parkeringshuset i Apenesfjellet samt St. Hansfjellet parkeringshus. 24-timers parkering vil gjelde alle dager i uken fram til kl 24:00 på lørdag. Parkering på søndag blir fortsatt gratis. Parkeringsplassene som i dag stort sett brukes til langtidsparkering, det vil si parkeringsplassene på områdene Gamlebyen, Værste, Tollbodplassen, Steffensjordet og Seiersborg holdes utenfor den nye ordningen. Her økes den avgiftsbelagte parkeringstiden med en time.

Budsjettet til *Brann- og redningskorps* er sterkt bundet opp av fast og variabel lønn. De senere års sentrale lønnsoppgjør har medført at lønnsutgifter har vokst utover den generelle lønnsveksten i kommunesektoren. For å komme i balanse er fokuset rettet mot justering av gebyr/ betalingsregulativet noe utover generell pris- og lønnsvekst. Seksjonen vil være mer aktiv i innkrevingen av gebyrer for tilleggstjenester. De foreslåtte endringene ligger innenfor normalnivået i Østfold.

Det er innarbeidet vinterdrift av private veier med 0,65 millioner kroner per år og gatevarme i gågata med 0,3 millioner kroner. Sistnevnte forutsetter at gårdeierne dekker 50 prosent av kostnaden. Det arbeides med å finne salderingstiltak for å dekke inn disse utgiftene.

Gebyrer for tjenestene byggesak og plansaker beregnes med målsetning om selvkost. I 2010 ble kun gebyrer for byggesak fremregnet etter budsjettet selvkost. Ved beregning av plansakgebyrene for 2010 ble det subsidiert med 600 000 kroner fra kommunekassen. Fra 2010 til 2011 øker bygge- og plansaksgebyrene da med henholdsvis 5 prosent og 50 prosent fra 2010. Bemanningen i virksomheten vil øke fra 2010 til 2011 for å kunne ivareta økt saksmengde som kommer og økt krav til kvalitet i seksjonens myndighetsområde.

Nye og eksisterende tjenester/ behov som det ikke er funnet rom for:

- Planlagt, verdibevarende vedlikehold bygg for at etterslep på bygningsmassen ikke skal øke, (behov for 35 millioner kroner til vedlikehold per år i handlingsplanperioden).
- Energimerking av bygg (pålagt i henhold til forskrift) (5 millioner kroner).
- Kartlegging av trafikkmengder og trafikkstøy (pålagt i henhold til forskrift) (0,6 millioner kroner i 2011 og 0,3 millioner kroner i 2012).
- Snøbrøyting ut over fire store snøfall: En gjennomsnittsvinter er på seks store gjennombrøytinger. (Ytterligere to snøfall har en kostnad på 1 million kroner).
- Generelt vedlikehold vei for at vedlikeholdsetterslepet ikke skal øke (behov for 15 millioner kroner per år i handlingsplanperioden).
- Vedlikehold av grøntanlegg for kommunale bygg: Dette er en budsjettpost som gradvis har blitt redusert, og som fra 2011 ikke er innarbeidet (Tidligere er det budsjettet cirka 1,4 millioner kroner til dette).
- Vedlikehold grøntanlegg utenfor sentrum.
- Skifte ut defekt lysanlegg i løypenett (0,3 millioner kroner).
- Lørdagsferge hele året mellom Gressvik og sentrum og utvidet rute morgen og kveld: Forutsatt en utvidet kjøretid fra 06:00-18:00 på hverdager, 09:00-18:00 på lørdager og 10:00-17:00 på søndager (nettokostnad på 0,4 millioner kroner).

- Etablere ny fergeforbindelse mellom Lisleby og Sellebakk: Kostnader ved å etablere ny fergeforbindelse mellom Lisleby og Sellebakk har en totalt årlig kostnad (inkludert kapitalkostnader ferge) på 2,9 millioner kroner (2009 priser – jamfør Bystyresak 07/8302 dok nr. 16). Skal fergen gå i økonomisk balanse med en pris på 10 kroner må fergen frakte 793 reisende per dag, noe som er urealistisk.

Økonomiske betingelser for selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feier (VARF)

Tall i tusen kroner	2009	Budsjett 2010			Budsjett forslag 2011		
	Selvkost Resultat ¹⁾	Utgifter	Inntekter	Selvkost resultat	Utgifter	Inntekter	Selvkost resultat
Vann	-12 886	83 156	70 918	12 238	84 261	80 365	3 896
Avløp	-28 459	111 526	121 526	-10 000	107 486	95 112	12 374
Husholdningsavfall	1 066	53 836	50 926	2 910	56 548	54 566	1 982
Hytteavfall	116	3 333	3 333	0	2 748	2 608	140
Slam	-340	2 651	2 651	0	2 979	2 822	157
Feier	- 62	6 507	6 007	500	6 982	6 589	393
Sum selvkost	-40 503	261 009	255 361	5 648	261 004	242 062	18 942

Noter: 1) Positive tall er underskudd og finansieres ved bruk av fond. Negative tall er overskudd og settes av til fond.

2) Tall for resten av planperioden og ytterligere detaljer fremkommer i vedlegg 4.

Samlet for selvkostområdet blir det brukt 18,9 millioner kroner i 2011 av opparbeidede fondsmidler. På grunn av lave renter har tjenestene gått med overskudd som er satt av på fond. Fondsmidlene skal tilbakeføres innbyggerne innen fem år fra opptjeningsåret. Det som påvirker kostnadsnivået fremover er økte investeringer og utvikling i renten.

Investeringer øker mellom 135 og 140 millioner kroner per år i handlingsplanperioden samlet for vann, avløp renovasjon og feier. Store svingninger i rentemarkedet er en utfordring i forhold til beregning av gebyrer. Resultatet av for høye innarbeidede renter har medført at vi går med overskudd, og at fondsavsetningene blir større enn forutsatt.

Utviklingen i gebyrene fra 2010 til 2011 er en stor økning på vann og en stor nedgang på avløp. Årsaken er at det ved beregning av gebyrer for 2010 ble innarbeidet pliktig bruk av fond på vann med 12,4 millioner kroner, noe som medførte lave gebyrer på vann for 2010. På avløp har fondet bygget seg veldig opp, og det er derfor valgt å tilbakeføre til innbyggerne en stor andel av dette for 2011 i form av en stor nedgang i avløpsgebyrene. Samlet sett for vann og avløp blir det da en nedgang i gebyrene på 8,1 prosent og disse gebyrene ligger under 2009 nivå.

Renovasjon har i 2010 videreført arbeidet med gjennomgåelse av kostnads- og inntektsfordelingen innen selvkostområdet og næring. Dette er gjort med hensikt for å få en riktigere fordeling og forhindre kryssubsidiering mellom brukergruppene.

Samlet for renovasjon vil det i 2011 bli brukt 2,3 millioner kroner av opparbeidede fondsmidler. Det vil bli foreslått å innføre plastinnsamling som ny fraksjon og renovasjon i Rolvsøy vil utføres med egne mannskaper fra 2011. Dette resulterer i en økning av bemanning på fire årsverk.

Feier har innarbeidet bruk av fond på 0,4 millioner kroner i 2011.

Investeringer

Rammefinansierte investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Veier, nye dekker	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7
Gatelys Veilysanlegg	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
Trafikksikring	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9
Kaier og brygger	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Biler og maskiner	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1
Brannsikring Gamlebyen	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5
Smertu – Trondalen - Dammer	9,0	0,0	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prestelandet mfl (sikring av elvebredder)	0,0	0,0	0,0	14,0	0,0	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tomteveien - trafikksikring	3,5	0,0	3,5	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Molvigkaia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Legionelltiltak	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gang- og sykkelstier	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Rehabilitering og brannpølegg	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0
SD-anlegg og ENØK	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0
Radonsanering	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Nytt FDV - system	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum investeringer	44,9	0,4	44,5	49,4	0,4	49,0	40,4	0,4	40,0	30,4	0,4	30,0

Investeringer som er innarbeidet i forslag til handlingsplan 2011-2014

Investeringer i veier og nye dekker brukes til nødvendig forsterkning og gir en høyere standard enn tidligere. Investering i veibelysning gjelder utskifting av kabler, master og armaturer i områder hvor dette er påkrevet. Dette gjelder blant annet Kongsten bo-område. Investeringer i trafikksikkerhet blir gjort med utgangspunkt i prioriteringer i trafikksikkerhetsplanen for perioden 2010 – 2013.

Tilstandsrapport for kaier og brygger er utgangspunktet for prioriteringer av investeringer til dette formålet.

Prosjektet "dammer i Smertu og Trondalen" gjelder nedlagte vannkilder med behov for oppgradering. Damkonstruksjonene tilfredsstiller ikke Norges Vassdrag og Energidirektoratets krav og foreslås utbedret slik at kravene i damforskriftene tilfredsstilles innen 2012. Dette prioriteres siden dammene har et rekreasjonsformål.

Rehabilitering av elvefronten langs Glomma bør utbedres før den sklir ut og elven begynner og grave. Kostnadsoverslaget er på 14 millioner kroner for Prestelandet. Det foreligger foreløpig ikke kostnadsberegning på de andre områdene. Det kan være fare for skader på eksisterende infrastruktur. Kaikonstruksjonen på Molvigkaia har setningsskader og det er behov for rehabilitering. Dette inngår som en videreføring av rehabiliteringen av Bryggepromenaden i sentrum.

Tomteveien ferdigstilles slik at Lisleby lokalsamfunn avlastes for tungtrafikk. Det er økende aktivitet på næringsområdet på Lisleby (blant annet Høiax, Biobe), slik at det framover forventes mer tungtrafikk. Prosjektet er nødvendig for å få fullfinansiert denne industriveien som er delfinansiert gjennom utvikling av næringsområdet ved Lisleby bruk.

Det jobbes videre med ENØK tiltak for å få redusert energiutgiftene. I tillegg til å redusere utgiftene, har vi også gjennom intensjonsavtale om "Framtidens byer" forpliktet oss til å styrke bruken av fornybare energikilder og bidra til redusert energibruk.

Det er behov for å investere i et nytt datasystem i forbindelse med forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen. For øvrig er radonsanering og investering i gang- og sykkelstier nye prioriterte tiltak.

Investeringer som foreslås utgår i forhold til handlingsplan 2010-2013

Prosjekt "Kontorbygg Nygaardsgate 15-17" har fått bevilget 10 millioner kroner i 2010. Prosjektet er et tiltak i forbindelse med arealeffektivisering og gir langsiktige besparelser på drift. Prosjektet foreslås utsatt fordi det ikke kan påvises besparelser på kort sikt og at det derfor ikke er funnet forsvarlig å sette i gang prosjektet.

Investeringsramme til rehabilitering og brannpålegg er også redusert fra en årlig ramme på 18 millioner kroner til 10 millioner kroner.

Leasingplan 2011 – 2014

Det foreslås leasing av gressklipper i 2011 med en anskaffelsessum på 0,5 millioner kroner.

Gebyr- og selvfinansierte investeringer

Gebyrfinansierte investeringer innenfor vann, avløp, renovasjon og feier

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Vann	57,0	0,0	57,0	48,0	0,0	48,0	54,0	0,0	54,0	55,0	0,0	55,0
Avløp	84,0	0,0	84,0	79,0	0,0	79,0	79,0	0,0	79,0	72,0	0,0	72,0
Fellesinvesteringer vann og avløp	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0
Renovasjon	3,7	0,0	3,7	3,5	0,0	3,5	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Feiervesenet servicebiler (ny)	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum investeringer VARF	149,1	0,0	149,1	134,5	0,0	134,5	140,0	0,0	140,0	134,0	0,0	134,0

Investeringer for vann- og avløpsanlegg skal i hovedsak brukes til fornyelse og utvidelse av vann- og avløpsnett. De selvfinansierte investeringene vil gjennomføres i henhold til prioriteringsliste innenfor budsjett. Den endelige prioriteringen av tiltak er ikke klar.

Fornyelse og forsterking av ringledningen for vann samt fullføring av sanering av avløpsanleggene på Christiandslund, Lisleby og Selbak for å eliminere årsakene til kjelleroversvømmelsene i disse områdene har høyest prioritet. På ringledningen vil delparsellen fra Veumveien til Seut i tunnel være viktig prosjekt. Tunnelen vil også brukes som en avlastning av flomtopper fra Veumbekken. Det investeres også i to nye servicebiler og en spyle- sugebil.

Kommunens overtakelse av renovasjon innsamling i Rolvsøy forutsetter at det må investeres i ytterligere en renovasjonsbil. Feiervesenet skal bytte ut to servicebiler.

Selvfinansierte investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Ferge	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Parkeringsteknisk utstyr	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0
Rehab. St.Hansfjellet p-hus (ny)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	1,5
Sum investeringer	10,0	0,0	10,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	2,5

Eiendomsutvikling – bolig og næringsarealer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Innt.	Netto	Brutto	Innt.	Netto	Brutto	Innt.	Netto	Brutto	Innt.	Netto
Bolig	14,4	-40,4	-26,0	32,4	-26,7	5,7	30,4	-32,6	-2,2	5,4	-30,3	-24,9
Næring	15,4	-24,5	-9,1	6,4	-8,5	-2,1	2,5	-4,3	-1,8	1,4	-2,3	-0,9
Sum investeringer	29,8	-64,9	-35,1	38,8	-35,2	3,6	32,9	-36,9	-4,0	6,8	-32,6	-25,8

Tabellen over omfatter eiendomsinvesteringer finansiert med bolig- og næringsfond, ved Seksjon for regulering og teknisk drift samt Seksjon for miljø og samfunnsutvikling. Negative tall er inntekter. Anleggsarbeidene på boligfeltene Bråten/Begby og Ambjørnrød/Gluppe er ferdigstilt. Alle tomtene på begge feltene antas solgt i løpet av 2010/tidlig 2011. Videre er noen investeringer og inntekter

forskjøvet noe i tid. Dette blant annet med bakgrunn i vanskeligere reguleringsprosesser enn først antatt. I 2011 er det planlagt anleggstart for nytt boligfeltet på Manstad.

Anleggsarbeidene på Sorgenfri antas å bli ferdige i løpet av 2010. Store deler av feltet er skal nyttes til ny Sagabakken skole.

I rammen for bolig og næring inngår det også inntekter fra innløsning av festetomter og det er satt av rammer for mulig innløsning av enkelte festetomter.

Boligstrategi – utleieboliger og omsorgsboliger

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Nybygg	0,0	0,0	0,0	70,1	14,0	56,1	25,7	-5,1	20,6	40,7	-8,1	32,6
Kjøp	5,3	1,0	4,3	6,3	1,3	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum investeringer	-24,7	2,9	-21,7	77,4	-15,5	61,9	25,7	-5,1	20,6	40,7	-8,1	32,6

Utleieboligprosjekter er selvfinansierte og finansieres gjennom boligtilskudd fra Husbanken, husleie fra leietaker og bruk av tidligere avsatte inntekter fra salg av uhensiktsmessige boliger. Det er et krav at det bevilges boligtilskudd til kommunens boligprosjekter. Avsetningene i 2011 er kun ment å dekke mer akutte kjøpsprosjekter. Aktiviteten bremses i 2011 i påvente av ny boligsosial handlingsplan. Ubrukte lånerammer fra 2009 brukes i finansieringen av 2011 og 2012.

Investeringsplanen er utvidet til å omfatte 2014, men totalt sett er rammen for prosjektet bare økt med 5 millioner fra 404 til 409 millioner kroner. Det er gjort flere endringer i forhold til vedtatt plan. I 2011 vil alle godkjente prosjekter for perioden 2005-2008 enten være ferdige eller under bygging.

Egenbetalinger og gebyrer

Samlet årsgebyret for en bolig på 120 m² er 6 606 kroner fra 1. januar 2011, og utgjør en reduksjon på 3,4 prosent fra året før. Tabellen nedenfor viser planlagt gebyrutvikling i handlingsplanperioden for en standard bolig og viser en nedgang i kommunale avgifter fra 2010 til 2011.

Gebyrberegning med utgangspunkt i standard bolig på 120m² uten vannmåler med stipulert forbruk 180m³ pr år:

Tall i kroner	2010	2011	2012	2013	2014
Fastdel vann	442	520	567	616	669
Variabel del vann pr m ³	5,50	6,43	7,01	7,61	8,27
Fastdel avløp	843	678	739	813	917
Variabel del avløp pr m ³	14,20	11,59	12,64	13,90	15,68
Totalt årsgebyr VA	4 831	4 441	4 844	5 300	5 897
Renovasjonsgybyr 140 liter	1 800	1 937	2 035	2 045	2 129
Feiing (ett-løpspipe)	209	228	237	252	261
Årsgebyr i kroner totalt	6 840	6 606	7 116	7 597	8 287
<i>Endring av årsgebyr fra forrige år i %</i>		-3,4%	7,7%	6,8%	9,1%
<i>Årsgebyr i 2011-kroner</i>	7 018	6 606			
<i>Endring fra 2010 til 2011 i 2011-kroner</i>		-412			

Gebyrene for vann er økt med 17,1 prosent og avløp er redusert med 18,6 prosent for en gjennomsnittsbolig på 120 m² uten vannmåler. Endringen skyldes hovedsakelig kapitalkostnader og bruk av fond.

Renovasjon for husholdning (140 liter) øker med 7,6 prosent på grunn av forslag om innføring av plast som innsamlingsfraksjon fra husstander fra medio 2011, økt underskudd på gjenvinningsstasjonen og mindre bruk av fond. Gebyr for hytterrenovasjonsabonnementer er redusert med 22,4 prosent som skyldes endret fordeling av kostnader. Gebyr for feiing øker med 10 prosent.

Gebyrer for tjenestene byggesak og plansaker beregnes med målsetning om selvkost. Fra 2010 til 2011 øker bygge- og plansaksgebyrene med henholdsvis 5 prosent og 50 prosent fra 2010.

24-timers parkeringsavgift foreslås innført i sentrumskjernen. Utenfor sentrumskjernen er avgiftsperioden er foreslått utvidet med en time og parkeringsgebyrene økes med blant annet en krone per time.

Det er foreslått å kunne leie parkeringsplass i parkeringshus for kortere intervaller enn et år, det vil si også månedlig eller kvartalsvis leie. Gebyrene øker mer enn forventet generell prisvekst.

Dagsparkering økes med 10 kroner per dag. Dagparkering på Værste parkeringshus er tilpasset øvrige parkeringshus og økt fra 30 kroner til 80 kroner.

Det er innført nye gebyrer for alternativ bruk av parkeringsareal.

Kommunen vil føre en strengere praktisering av kommunens gebyrregulativ for de tilleggstenester brannvesenet tilbyr. Gebyrene for tilleggstenester øker noe ut over generell lønns- og prisvekst. Denne praktisering vil fortsatt gjelde for unødige utrykninger.

SEKSJON FOR UTDANNING OG OPPVEKST

Kjerneoppgaver

Seksjon for utdanning og oppvekst yter oppgaver innenfor følgende områder:

- barnehagetjenester
- grunnskole tjenester til barn og grunnskole tjenester voksne med særskilt rett til voksenopplæring
- barneverntjenester
- helsetjenester til barn og unge
- pedagogisk-psykologisk tjeneste.

Organisering

Seksjon for utdanning og oppvekst har to fagetater for henholdsvis skole og barnehage.

I tillegg er det tre virksomheter direkte under kommunalsjefen; Barnevernet, Helsevern for barn og unge og PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste).

Seksjonens stabsenhet skal koordinere og veilede hele seksjonen, samt stå for plan- og utviklingsarbeid. Seksjonens forvaltnings- og myndighetsansvar overfor 61 private barnehager er oppgaver som ligger til staben.

Prioriterte områder

- Gi alle barn og unge opplevelse av livskvalitet og trivsel og tro på egen mestring gjennom å bli motivert og få respekt.
- Forebyggende arbeid rettet mot barn, unge og deres familier vektlegges som hovedstrategi.
- Heve faglig nivå i skolen, også ved hjelp av tverrfaglig innsats og samarbeid med barnehagene og hjelpetjenestene.
- Satse på språkutvikling for *alle* barn.
- Prioritere de yngste barna 0-8 år og deres familier, med en samordnet forpliktende tverrfaglig innsats.
- Økt fokus på foreldresamarbeid.
- Måltrettet og koordinert oppfølging av utsatte barn og unge.

Mål i planperioden – felles for hele seksjonen

Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter / tiltak
Barn, unge og deres familier mestrer sin hverdag og utnytter sine muligheter. Risikoutsatte barn og unge i Fredrikstad blir oppdaget tidlig, og det interverneres før de utvikler vansker.	- Barn og unge med behov for hjelp og støtte sikres riktig hjelp til rett tid gjennom tjenestenes fokus på tidlig intervensjon blant annet gjennom Kvellomodellen (metode for tidlig å fange opp symptomer og sette i verk tiltak for atferdsvansker), åpne barnehager og familiesenter.
Barn og ungdom og deres familier opplever at riktig innsats settes inn raskt tidlig i livet for et barn, ellers i en tidlig fase av en lidelse eller en vanskelig situasjon.	- Videreføre og videreutvikle tverrfaglige team blant annet ved skolene.
Ved oppstart av skoleåret 2013-2014 møter få eller ingen elever til første klasse uten å forstå og snakke norsk.	- Videreføring og videreutvikling av "Spokus" (en modell for språkopplæring av minoritetspråklige barn fra 4-8 år i barnehage og skole) og andre språktiltak.
Språkbruk og språkforståelse skal være målbart bedre hos alle 4-åringer hvert år, og kunne sammenlignes med tidligere år.	- Systematisk arbeid med språk og språkutvikling i barnehagene. - Tverrfaglig ansvar for å sikre at alle 4-åringer blir språktestet; primært i barnehagene og på helsestasjonene.

Mål	Aktiviteter / tiltak
Alle foreldre med barn i barnehage og skole opplever å bli inkludert i arbeidet knyttet til eget barn.	- Foreldre, og barn der alder tilsier at det er riktig, inviteres til aktivt å delta i alle møter og drøftinger knyttet til barnet/ ungdommen.
Alle foreldre opplever klare forventninger til seg som foresatte til barn i barnehage, skole og på oppvekst-arenaer i kommunen.	- Oppveksttjenestene etablerer i løpet av 2011 en felles plattform for møte med foreldre, i forhold til gjensidig forventning.
Innen utgangen av 2013 scorer skolene i Fredrikstad samlet <i>som på</i> landsgjennomsnittet på nasjonale prøver i lesing. Innen utgangen av 2014 scorer skolene i Fredrikstad samlet <i>bedre</i> på landsgjennomsnittet på nasjonale prøver i lesing.	- Systematisk arbeid for å bedre språkforståelse og leseferdighetene hos barna, gjennom kontakt på helsestasjon, i barnehagene og på skolen, i tett samarbeid med hjemmene.
Foreldre og barn berørt av omfattende bistand opplever trygghet og forutsigbarhet i kontakt med hjelpeapparatet.	- Legge til rette for størst mulig grad av brukerdeltakelse- og medvirkning.

Økonomi

Økonomiske betingelser for seksjonen

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	798 963	798 963	798 963	798 963
Netto endringer i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-1 846	-5 373	-5 373	-5 373
Rammeendring	-15 163	-15 163	-15 163	-15 163
Endring som følge av rammefinansiering ²⁾	-4 638	-4 638	-4 638	-4 638
Endringer som følge av forslag til statsbudsjett:				
Innlemming øremerket tilskudd barnehage	363 436	363 436	363 436	363 436
Likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager	2 688	2 688	2 688	2 688
Skyss SFO for funksjonshemmede	267	267	267	267
Helårsvirkning økt ant. undervisningstimer (1.-4.) + gratis leksehjelp SFO	6 464	6 464	6 464	6 464
Netto ramme	1 150 171	1 146 643	1 146 643	1 146 643

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Ved rammefinansiering av barnehagesektoren er utgifter til husleie (intern husleie) og utgifter til lån (kalkulatoriske poster) overført til henholdsvis Seksjon for Regulering og Teknisk drift og sentralt ansvar.

Rammefordeling per tjenesteområde

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2010	2011	2012	2013	2014
Barnehage	26 250	378 776	377 614	377 614	377 614
Skole	625 421	622 270	620 361	620 361	620 361
Hjelpetjenester	130 316	132 750	132 343	132 343	132 343
Stab	16 975	16 375	16 325	16 325	16 325
Netto ramme	798 962	1 150 171	1 146 63	1 146 643	1 146 643

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	1 345 780	1 322 290
Brutto inntekter	557 878	172 119
Netto ramme	796 882	1 150 171

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Forskjellen mellom vedtatt budsjett og justert budsjett er inndekking av underskudd.

Hovedprofilen i budsjettet legger opp til at tjenester til barn og unge med spesielle behov skjermes mest mulig. Regjeringen har vedtatt en omlegging av finansieringen av barnehagesektoren fra 2011 og den statlige øremerkede finansieringen er lagt inn i kommunenes rammetilskudd. For barnehageetaten betyr dette at 363,4 millioner kroner kommer inn i rammen fra 2011.

Hensyntatt finansieringsendringen i barnehagesektoren er seksjonens budsjetttramme i 2011 rundt 12,2 millioner kroner lavere enn i 2010. Det er gjort justeringer i forhold til helårvirkning av overføringer fra staten, videreføring av endringer i tidligere handlingsplan og rammereduksjon.

I tillegg til en reell rammereduksjon er det flere nye oppgaver som skal løses, slik at det er behov for omprioritering/nedprioritering av oppgaver. Dette må til for å kunne ta inn nye oppgaver innenfor skole og helsevern for barn og unge, økning i antall brukere innenfor barnevernet og for å komme ned i aktivitet som rammen for 2011 tilsier.

Saldering foretas hovedsakelig ved at staben, barnehage, skole, helsevern for barn og unge reduserer sitt utgiftsnivå ved å:

- redusere midler til kompetanseheving, driftsmidler og årsverk
- kvalitetsreduksjoner innenfor noen områder
- effektivisering gjennom tettere samhandling på tvers av virksomheter knyttet til barn med spesielle behov
- gjennomgang av tildelingspraksis
- mulige organisatoriske endringer/samordning av tjenester til unge mennesker.

Rådmannen har valgt å ikke videreføre de økonomiske føringene på tjenesteområdene fra vedtatt Handlingsplan 2010-2013. Tjenesteområdenes budsjetttrammer er i utgangspunktet en videreføring av budsjetttrammen for 2010, og så redusert tilsvarende helårseffekten av innsparingstiltak vedtatt i 2010. Reduksjonen skal bidra til å dekke deler av endringen i seksjonens ramme fra 2010 til 2011 og økte brukerbehov knyttet til flere barn og unge med barnevernstiltak. Det omdisponeres 2,6 millioner kroner fra andre tjenesteområder til barnevernet og 0,4 millioner kroner til PP-tjenesten.

Salderingsbehov fordelt på tjenesteområdene

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Barnehage	-5 363	-8 295	-8 295	-6 525
Skole	-15 800	-18 009	-18 009	-18 009
Hjelpetjenester	-1 400	-1 800	-1 800	-1 800
Stab	-2 200	-2 300	-2 300	-2 300
Sum salderingsbehov	-24 763	-30 404	-30 404	-28 634

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Salderingsbehovet på 24,8 millioner kroner for 2011 er en sum av:

- rammereduksjon på 15,2 million kroner
- nye oppgaver/tiltak som ikke er økonomisk kompensert på 4,1 millioner kroner
- effekten av lønnsoppgjøret på 5,4 millioner kroner utover forventet lønnsvekst.

Det vises til kommentarer under tjenesteområdene for mer detaljer.

Investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Ny Gaustad u.skole - 10 mill kr i 2009 og 45 mill kr i 2010 - ny framdrift	35,0	0,0	35,0	20,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sagabakkens skole (byggetrinn 1) 10 mill 08/09 og 66 mill kr i 2010	65,0	0,0	65,0	29,0	4,0	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gudeberg skole - kap.utvid. Ink. Audioavd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0
Inneklime / rehab. skole/bhg	10,9	0,0	10,9	20,9	0,0	20,9	20,9	0,0	20,9	20,9	0,0	20,9
Paviljonger (økning)	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	3,0	0,0	3,0
Bygn.messig tilp. funk.hemmede	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
It-investeringer skole	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Sum investeringer	122,9	0,0	122,9	81,9	4,0	77,9	32,9	0,0	32,9	39,9	0,0	39,9

Investeringer som er innarbeidet i forslag til handlingsplan 2011-2014

Sagabakken skole: Byggingen av ny barneskole på Østsiden er i full gang. Forventet ferdigstilling er mars 2012. Ramme for prosjektet inkludert mangfoldshall er 170 millioner kroner (166 millioner kroner netto).

Gaustad ungdomsskole: Prosjektet omfatter sanering av eksisterende skolebygg som erstattes med nybygg plassert på eksisterende skoletomt. Ramme for prosjektet er 110 millioner kroner. Forventet byggestart desember 2010.

Inneklime/rehabilitering på barnehager og skoler:

Følgende prioritering er satt opp i planperioden:

- Rødsmyra skole
- Trara skole
- Torp skole
- Manstad skole
- Nabbetorp barnehage
- Andre prosjekter (omfang ikke vurdert):
 - Gressvik ungdomsskole del II (gymbygg m.m)
 - Borge barneskole
 - Ambjørnrød skole
 - Leie barnehage
 - Smertulia barnehage
 - Kirkeveien 58 (gamle Glemmen barnehage)
 - Solavskjerming

Dette viser fortsatt stort behov for å sette av midler til inneklime/rehabilitering i kommende planperiode.

Paviljonger: Det må fortsatt settes av midler til paviljonger. Kommunen har i dag over 6 500 kvadratmeter og alt er i bruk.

Bygningsmessig tilpasning/tilrettelegging funksjonshemmede: Kommunen må årlig utføre mange mindre bygningsmessige tilpasninger for å imøtekomme krav om tilpassede og universelle arealer. Kommunen har i dag stor variasjon i bygningsmassens alder og struktur og mange skoler er ikke tilrettelagt dagens krav. Dette gjelder spesielt tilpasning til funksjonshemmede.

Gudeberg barne- og ungdomsskole: Skolens behov for kapasitetsutvidelse tilsvarer 5 klasserom + musikkrom. Dette er kostnadsvurdert til 29 millioner kroner hvorav 10 millioner kroner er innarbeidet i 2014. Kapasitetsutvidelsen ved skolen må komme før en eventuell utbygging for ny Råkollen skole lokalisert ved Gudeberg skole som følge av dagens plassering av paviljonger og løsning med midlertidige skolelokaler i byggeperiode.

It-investeringer skole: Investeringsrammen er i henhold til gjeldende handlingsplan.

Investeringer som foreslås utgår i forhold til vedtatt handlingsplan 2010-2013

Råkollen skole: Råkollen skole har kapasitetsproblemer og arealer som ikke er tilpasset skoles behov. I tillegg har Haugeåsen ungdomsskole/ungdomsskolene i sentrum behov for kapasitetsutvidelse som følge av elevtallsvekst. Råkollen skole er planlagt flyttet til Gudeberg barne- og ungdomsskole. Ved flytting av Råkollen vil arealer som Råkollen disponerer, overtas av Haugeåsen ungdomsskole. En ny Råkollen skole lokalisert ved Gudeberg barne- og ungdomsskole er kostnadsvurdert til 51 millioner kroner, hvorav 10 millioner kroner er vedtatt i 2010.

Haugeåsen ungdomsskole: Ved flytting av Råkollen skole er det behov for ombygging av lokalene ved Haugeåsen ungdomsskole. Dette er anslått til 3 millioner kroner.

Borge ungdomsskole: Skolen har behov for rehabilitering av eksisterende lokaler og kapasitetsutvidelse for å kunne ta i mot det økte elevtallet på ungdomstrinnet på Østsiden. Skolen har i dag 6 klasserom i paviljonger. Eksisterende klasseromsbygg, administrasjonsfløy og spesialromsfløy anbefales sanert på grunn av byggets dårlige byggingmessige stand. Foreløpig planrammer er vurdert til cirka 170 millioner kroner hvorav 40 millioner kroner er vedtatt i budsjettet for 2010, men ikke påbegynt. Dette er en økning på 50 millioner kroner i forhold til gjeldende handlingsplan.

Uteanlegg: Det er fortsatt stort behov for tilrettelegging av utearealer for barnehager og skoler.

Prosjektering/prosjekteringsadm/skolebruksplan: Skal dekke utgifter som tiltakshaver og byggherre har ved planlegging av nye skoler og barnehager fra programutredning til ferdigprosjekt herunder egen plankapasitet, prosjektledelse, eksterne rådgivere og oppfølging av midlertidige løsninger. Det forutsettes at utgiftene knyttes opp mot konkrete byggeprosjekter eller tiltak i henhold til vedtatt skolebruksplan.

Nye prosjekt i henhold til prioriteringer i vedtatt skolebruksplan 2010-2020 som ikke er innarbeidet

Lunde skole: Skolen har behov for kapasitetsutvidelse tilsvarende 100 elevplasser, SFO, gymsal med mer. Kostnadsvurdert til cirka 58 millioner kroner. De trafikale forholdene ved skolen må løses så raskt som mulig.

Trosvik barneskole: Kapasitetsutvidelse til skole, SFO, gymsal eventuelt andel mangfoldshall/idrettshall og løsning av trafikale forhold ved skolen anslått kostnad 50 millioner kroner.

Kråkerøy ungdomsskole: Skolen har behov for kapasitetsutvidelse tilsvarende 70 elevplasser, samt noe rehabilitering/ombygging. Skisseprosjekt er ferdigstilt. Prosjektet kan igangsettes på kortvarsel forutsatt midlertidig skolelokaler i byggeperioden. Kostnadsvurdert til cirka 30 millioner kroner.

Torp barneskole: Anslått behov for kapasitetsutvidelse og rehabilitering er cirka 40 millioner kroner.

Egenbetalinger og gebyrer

Barnehagesatsene er de samme som i 2010. Det er endringer i moderasjonsberegninger knyttet til brukere som mottar introduksjonsstønning og kvalifiseringsstønning. Stønningene er nå en del av beregningen av inntektsgrunnlaget. Det er en ny praksis fra 2011 at moderasjon i barnehage beregnes ut fra den plassen som det *betales minst for*, i kroner, og ikke i minst i prosent av plass som tidligere.

SFO øker med 2,6 prosent som tilsvarer pris- og lønnsvekst.

Egenandel på reisevaksiner har vært uendret i flere år. Derfor foreslås økning fra 125 kroner til 150 kroner (det vil si en økning på 20 prosent).

Det er ingen nye egenbetalinger for områdene innenfor seksjonen i 2011.

Barnehageetaten

Kjerneoppgaver

Kommunens kjerneoppgaver i forhold til barnehage er:

- forvaltnings- og myndighetsutøvelse overfor kommunale og private barnehager i forhold til godkjenning, veiledning, tilsyn og kompetanseheving
- drift av kommunale barnehager
- økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager
- samordnet opptak til kommunale og private barnehager
- tilrettelagte tiltak - og spesialpedagogisk hjelp for barn med spesielle behov

Organisering

Barnehageetaten er tilsynsmyndighet for 80 godkjente barnehager.

- 19 kommunale barnehager
- 16 private familiebarnehager
- 45 private barnehager

I tillegg er det en virksomhet for tilrettelagte tiltak i kommunale og private barnehager (Jonas). I barnehagene er det i dag 418 årsverk knyttet til den kommunale barnehagedriften inkludert drift av åpne barnehager og virksomhet Jonas. Halvparten av ansatte i Jonas arbeider mot de private barnehagene.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- Endringer i forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver som følge av endret formålsbestemmelse, høring.
- Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet. NOU 2010: 7, høring.
- Siste skanse: En undersøkelse om 3-5 åringer som ikke går i barnehage. NOVA rapport.
- Nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor og nye forskrifter om likeverdig behandling av private barnehager.
- Kartlegging av det pedagogiske innholdet i skoleforberedende aktiviteter i barnehagen.
- Barn i barnehage - foreldrebakgrunn og utvikling de seneste årene.

Prioriterte områder

- Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager.
- Styrke barnehagen som læringsarena.
- Alle barn skal få delta aktivt i inkluderende felleskap.
- Fremme og utvikle sosiale og språklige ferdigheter
- Økt fokus på foreldresamarbeid

Utviklingstrekk

Befolkningsutvikling

Pr. 01.01	Historikk/status			Prognose			
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antall barn 1-2 år	1 632	1 629	1 626	1 720	1 786	1 740	1 751
Antall barn 3-5 år	2 526	2 555	2 556	2 587	2 572	2 681	2 726
Sum antall barn 1-5 år	4 158	4 184	4 182	4 307	4 358	4 421	4 477
Herav 5 åringer	862	862	853	876	872	884	861

Kilde: Kompas/SSB

Antall plasser, søkere og barn på venteliste i barnehagene

Per telledato	Historikk/status			Prognose pr. 31.12.				
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antall plasser 1-2 år	1 000	1 087	1 135	1 200	1 245	1 280	1 310	1 330
Antall plasser 3-5 år	2 354	2 389	2 456	2 506	2 522	2 532	2 557	2 587
0-åring med barnehageplass	23	24	83	21	23	23	23	23
6-åring med barnehageplass	8	5	5	2	0	0	0	0
Sum antall plasser ¹⁾	3 385	3 505	3 679	3 729	3 790	3 835	3 890	3 940
Antall nye søkere 1-2 år	684	718	674	673	700	700	700	700
Antall nye søkere 3-5 år	599	582	426	352	500	500	500	500
Sum 1-5 år ²⁾	1 283	1 300	1 100	1 025	1 200	1 200	1 200	1 200
Antall på venteliste 1-2 år ³⁾	155	43	52	39	50	50	50	50
Antall på venteliste 3-5 år ³⁾	44	37	33	33	35	35	35	35
Sum 1-5 år ³⁾	199	80	85	72	85	85	85	85

Noter: 1) Antall plasser telles hvert år den 15.12

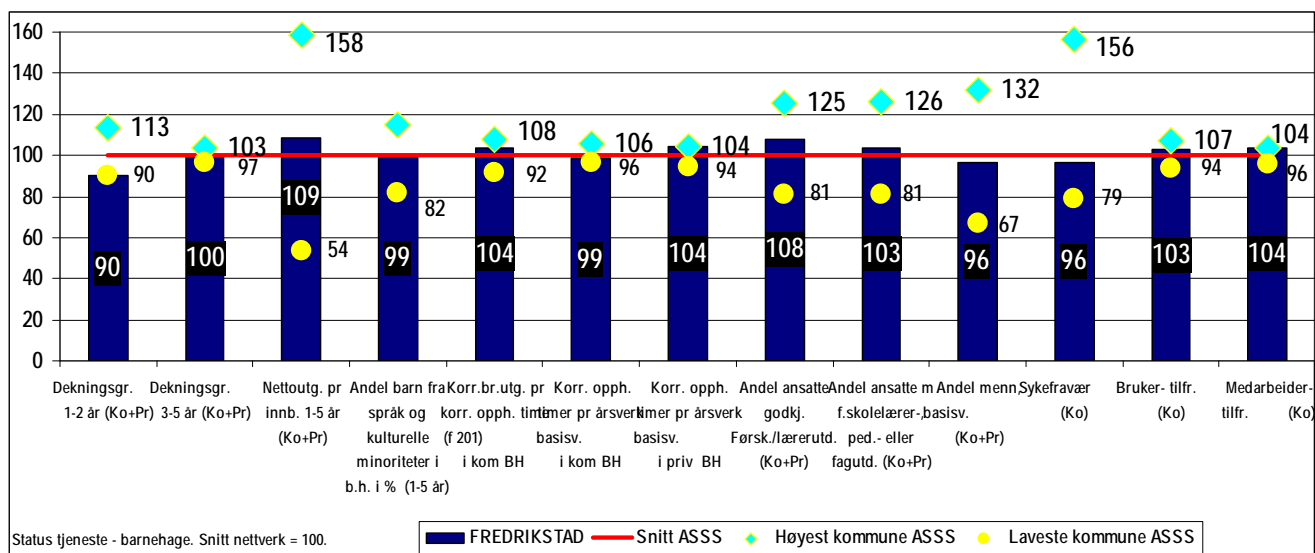
2) Antall søknader er registrert per 01.02.

3) Barn på venteliste er barn som har takket nei til plass eller barn uten rett til plass, men som venter på annen / ny plass.

Befolkningsprognosen viser en økning i antall barn i aldersgruppen fra første år. Flere familier kan benytte seg av retten til barnehageplass som er gitt barn født før 1. september, og det forventes en vekst i antall barn i barnehage. Den anslåtte veksten videre i planperioden kan gi behov for flere nye barnehageplasser som må etableres gjennom effektivisering av tilgjengelige arealer, samt nybygging/utvidelse.

Sammenligning/nøkkeltall

Tjenesteprofilen nedenfor viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Snittet for ASSS-kommunene er satt til 100 og vises med tykk linje. Nivået på søylene for hver indikator viser andelen i prosent av dette snittet. Hensikten med sammenstillingen er å se ressursinnsats og tilgjengelighet i forhold til nivå på objekt og opplevd kvalitet og hvorvidt kommunen ligger over eller under snittet i ASSS-nettverket.

Kostra nøkkeltall	Fr.stad	Fr.stad	Fr.stad	Sarpsborg	Drammen	Kr.sand	ASSS
	2007	2008	2009	2009	2009	2009	2009
Netto driftsutgifter til barnehagesektoren per innbygger 1-5 år	9 575	13 444	18 109	12 738	13 304	16 523	15 959
Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter ifht innvandrerbarn 0-5 år i %	50,1	49,9	65,5	55,8	76,1	74,7	65,2
Andel barn 1-5 år med barnehageplass i %	80,7	83,1	85,9	83,4	85,0	89,0	89,6
Korrigert driftsutgifter per time til ordinær barnehagedrift (funksjon 201)	35	40	38	38	-	39	34

Fredrikstad har full barnehagedekning med nesten 86 prosent. Det er nesten 70 prosent barnehagedekning for barn 1-2 år og tilsvarende noe over 96 prosent barnehagedekning for barn 3-5 år. Det er full barnehagedekning også for 1- og 2-åringer selv om vi ligger omtrent 10 prosent under gjennomsnittet i ASSS for denne aldersgruppen.

Å øke andelen minoritetsspråklige barn er et satsingsområde i Fredrikstad de siste årene. Andel minoritetsspråklige barn som har barnehageplass har økt fra rundt 50 prosent til 65,5 prosent i 2009 og ligger nå rundt gjennomsnittet av ASSS.

Nettodriftsutgifter er ikke et godt nøkkeltall for barnehagesektoren så lenge sektoren har utbygging. Tallene påvirkes av oppstart av nye plasser sent på året og tilskudd i forbindelse med bygging/oppstart. Fredrikstad har ikke hatt mange nye plasser i 2009 og dette påvirker tallene.

Korrigerte driftsutgifter per time gir et mer riktig bilde av produksjonsutgiftene i barnehagesektoren. Kostnadene i Fredrikstad er noe høyere enn i de andre kommunene. Det har blant annet sammenheng med større andel av personell med førskoleutdanning og at flere er fagarbeidere og har høy ansiennitet. I tillegg har kommunalt tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene økt betraktelig i 2009. Likevel viser nøkkeltallet en nedgang fra 2008. Dette har trolig sammenheng med innsparingstiltak iverksatt høst 2009 for å redusere barnehageetatens underskudd i 2009.

Sykefraværet er lavere enn snittet selv om det er økt fra sist år. På brukertilfredshet ligger Fredrikstad over ASSS og på medarbeidentilfredshet scorer Fredrikstad kommune høyest av ASSS- kommunene.

Mål i planperioden

Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter/tiltak
Barnehagen – et inkluderende fellesskap. Alle barn deltar aktivt i et inkluderende fellesskap. Alle barn skal ha aldersadekvat språk ved 4 års alder.	<ul style="list-style-type: none"> - Systematisk språkopplæring for alle barn. - Gi tilbud om åpne barnehager. - Flerkulturell opplæring i samarbeid med HiØ 2009-2011. - Prosjekt Språkløftet -2007-2011: Spokus (språkutvikling i skolen) – lære minoritetsspråklige barn og foreldre norsk. - Øke andelen minoritetsspråklige barn i barnehage/åpen barnehage. - Språkstimulerende miljø og verktøy som ivaretar modeller for språkstimulering.
Koordinert innsats for barn som har behov for særskilt oppfølging.	<ul style="list-style-type: none"> - Tverrfaglig samarbeid på tvers av etater. Bruke verktøy som: <ul style="list-style-type: none"> - TI-Kvello modellen (metode for tidlig å fange opp symptomer og sette i verk tiltak for atferdsvansker). - Art (metode for holdningsskapende arbeid i skolen). - Marthe Meo (metode for samspill og veiledning). - Opprette avdelinger for målgruppen og samle kompetanse.
Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager.	<ul style="list-style-type: none"> - Videreføre studier i samarbeid med HiØ 2007-2011: <ul style="list-style-type: none"> - Pedagogisk dokumentasjon, Implementering og utviklingsarbeid i barnehagene, Veiledning av

Mål	Aktiviteter/tiltak
	nyutdannede; Implementering av Rammeplanen. - Ledelsesutvikling; Hva vil det si å være pedagogisk leder i barnehagen? - Økt pedagogtetthet.
Gjensidig forpliktende samarbeid mellom barnehage og skole. Alle 5-åringene skal settes i stand til å mestre overgangen til skole.	- Kjennskap til hverandres mål, innhold og metoder. Sammenhengende i begrepsbruk og samordning av informasjon til foresatte. - Barnehagene i samarbeid med foresatte og andre for eksempel kultur og idrett. - Planer for 5-åringene skal gjenspeiles i barnehagens årsplan.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	26 250	26 250	26 250	26 250
Rammeendring	-3 133	-4 295	-4 295	-4 295
Omprioritering innenfor seksjonen	-5 828	-5 828	-5 828	-5 828
Endr. som følge av rammefinansiering ²⁾	-4 638	-4 638	-4 638	-4 638
<i>Endringer som følge av forslag til statsbudsjett:</i>				
Rammefinansiering av barnehagesektoren	363 436	363 436	363 436	363 436
Likeverdig økonomisk behandling økt til 91 %	2 688	2 688	2 688	2 688
Netto ramme	378 776	377 614	377 614	377 614

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Ved rammefinansiering av barnehagesektoren er utgifter til husleie (intern husleie) og utgifter til lån (kalkulatoriske poster) overført til henholdsvis Seksjon for Regulering og Teknisk drift og sentralt ansvar.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	431 425	419 044
Brutto inntekter	405 175	40 268
Netto ramme	26 250	378 776

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Endring i brutto rammer skyldes at barnehagesektoren har fått endret finansiering fra øremerket tilskudd til rammetilskudd.

Endringen fra øremerket finansiering til rammefinansiering av barnehagesektoren utgjør 363,4 millioner kroner for Fredrikstad kommunes og er omtrent som forventet.

Rådmannen har valgt å ikke videreføre de økonomiske føringene på tjenesteområdene fra vedtatt Handlingsplan 2010-2013. Barnehageetatens budsjettammer er i utgangspunktet en videreføring av budsjettammen for 2010, og så redusert tilsvarende helårseffekten av innsparingstiltak vedtatt i 2010. Omprioriteringer og reduksjonen skal bidra til å dekke deler av endringen i seksjonens ramme fra 2010 til 2011 og omprioritering av midler til barnevernet og PP-tjenesten.

Regjeringen har en opptrappingsplan i løpet av en periode på inntil 5 år fra 2010 til 2015 for å oppnå likeverdig behandling mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager. Fra 1. august 2010 økte departementet den økonomiske minimumsforpliktelsen til ikke-kommunale barnehager fra 85 prosent til 88 prosent som forutsettes kompensert fra staten. Fra 1. august 2011 skal dette økes til 91 prosent.

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Netto økt driftstilskudd til ikke-kommunale barnehager	830	830	830	830
Økt kompensasjon for inntekts- og søskenmoderasjon	1 000	1 000	1 000	1 000
Økte utgifter til fagprogram	400	400	400	400
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	2 230	2 230	2 230	2 230

Det forventes økning i driftstilskudd til ikke-kommunale barnehager i 2011. Den er ikke relatert til endringen fra 88 prosent til 91 prosent tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene, men til økning i antall barn. Det er knyttet noe usikkerhet til det anslåtte beløpet. Reduksjonen i etatens budsjetttrammer vil sannsynligvis medføre redusert tilskudd til de private barnehagene som følge av at beregningsgrunnlaget reduseres selv om prosenten opprettholdes.

Inntektstap knyttet til inntekts- og søskenmoderasjon for kommunale og ikke-kommunale barnehager er kompensert fra barnehageetaten. Denne kompensasjonen er for lavt budsjettet i 2010 og må økes for 2011.

Salderingsbehov for 2011

Rammeendring	-3,1 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	<u>-2,2 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	-5,3 millioner kroner

Salderingsbehovet øker i 2012 og 2013 som følge av at virksomhet Jonas har et underskudd fra 2009 på 3,5 millioner kroner som skal inndeckes. Salderingene dekkes gjennom innsparinger og ved omprioriteringer innenfor rammen.

Salderingstiltak

<i>Tall i tusen kroner</i>	2011	2012	2013	2014
Reduksjon i barnehagene, (lønns- og driftsutgifter)	-2 230	-2 230	-2 230	-2 230
Ytterligere reduksjon administrative årsverk, samt gjennomgang av vedtakspraksis og organisering	-3 133	-4 295	-4 295	-4 295
Reduksjon Jonas (ihht inndecking av underskudd)	0	-1 770	-1 770	0
Sum tiltak i anslåtte beløp	-5 363	-8 295	-8 295	-6 525

Innsparings- og omprioriteringstiltakene kommer i tillegg til allerede vedtatte innsparinger på 5,8 millioner kroner fra budsjettrevideringen 2010. Til sammen skal barnehageetaten gjennomføre innsparingstiltak tilsvarende 11,3 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett 2010.

Det vil bli reduksjon på administrative årsverk, vikarmidler og kursmidler, samt videre- og etterutdanning. Omfanget av prosjekter er redusert, samt at fellesposter /reserver er fjernet.

Åpne barnehager er et tilnærmet gratis pedagogisk tilbud til norske og minoritetspråklige barn og foreldre. Alle barnehagene arbeider aktivt for å gi barn og foreldre språkopplæring. Åpen barnehage er redusert med 0,2 millioner kroner i 2011 relatert til utgifter til sommervikarer.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- Videreføring av målet Fredrikstad kommune har om å gi ikke-kommunale barnehager 95 prosent finansiering, (cirka 7,5 millioner kroner).
- Videreføre prosjektene om språkopplæring og tidlig intervensjon i planlagt/ønskelig omfang (cirka 1 million kroner).
- Det er ikke tatt høyde for en vekst i antall barn med særskilte behov og nedsatt funksjonsevne. Etaten vil møte en økning blant annet gjennom å vurdere tildelingspraksis og se på organisering av tilbudene.

Investeringer

Rehabilitering av Leie og Nabbetorp barnehager ble vedtatt i 2009 og utsatt i 2010. Inneklime /rehabiliteringen av disse barnehagene er nå lagt inn som en del av bevilgningen til rehabilitering av skoler og barnehager i tabellen foran under investeringer.

Behov for rehabilitering av Smertulia barnehage som omfatter utelekeplass, vognskjul og lekeapparater, samt kjøkken, spiseplasser og personalrom er utsatt til etter planperioden 2011-2014.

Investeringer for barnehageetaten er samlet i et felles avsnitt for hele seksjonen foran i dokumentet.

Skoleetaten

Kjerneoppgaver

Kommunens kjerneoppgaver i forhold til utdanning er:

- ordinær grunnskoleopplæring, inkl. spesialundervisning og grunnskoleopplæring for minoritetsspråklige elever
- voksenopplæring på grunnskolens område
- opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og asylsøkere
- tilbud om skolefritidsordning og leksehjelp

Organisering

Etaten består av 32 virksomheter: 30 grunnskoler, Fredrikstad internasjonale skole (FRIS) og Pedagogisk senter. Seks av grunnskolene er rene ungdomsskoler, fire av skolene har elever fra 1.-10. trinn, mens 20 skoler er rene barnetrinnskoler. Skolene med barnetrinn har skolefritidsordning og leksehjelpsordning. Skoleetaten har 1 090 årsverk knyttet til virksomhetene per 01.10.2010.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- Utvidet timetall på barnetrinnet – grunnleggende ferdigheter i fag
- Leksehjelpsordning
- Skjerpede krav til fravær
- Økt krav til foreldresamarbeid
- Skyssordninger for funksjonshemmede elever – til/fra SFO
- Nasjonale prøver på 9. trinn
- Justerte læreplaner
- Nye veiledninger for ulike fag og spesialundervisning

Prioriterte områder

- Tilpasset opplæring og vurdering
- Grunnleggende ferdigheter/læringsresultater
- Læringsmiljø
- Ledelse på alle nivåer

Utviklingstrekk

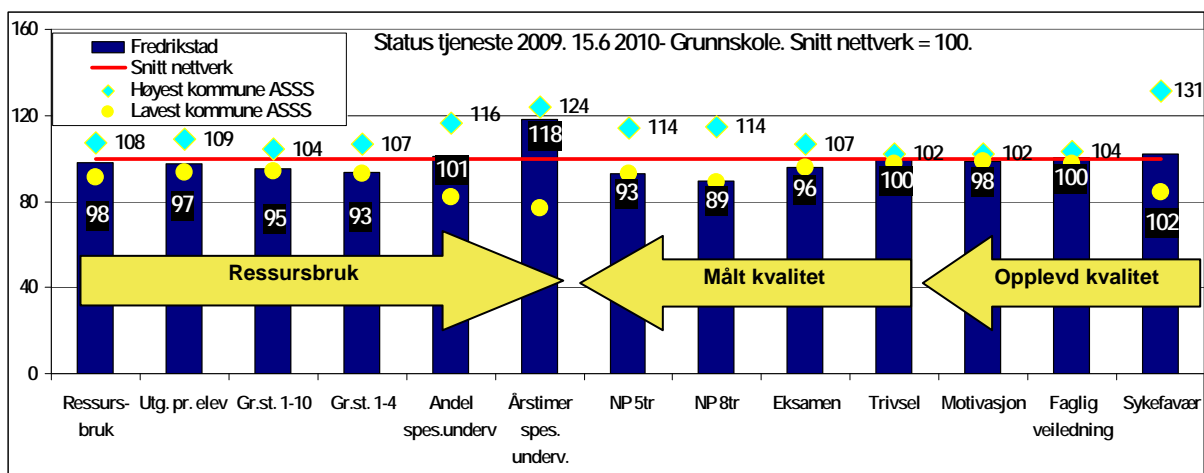
Elevtallsutvikling – grunnskolen i Fredrikstad

	Antall elever – historikk GSI-tall pr. 1.10.2010			Elevtallsprognose ¹⁾ pr 1.10			
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
6 -12 år	6 392	6 320	6 285	6 252	6 289	6 282	6 285
13-15 år	2 861	2 896	2 961	3 014	3 001	2 986	2 992
Sum	9 253	9 216	9 246	9 266	9 290	9 268	9 277

Note: 1) Prognosetall er antall barn i Fredrikstad. Tallene er endret i tråd med GSI-rapportering i oktober 2010 og avviker fra befolkningsprognosen tidligere i dokumentet blant annet som følge av ulik telledato. Såkalte gjesteelever er tilsvarende elever i privatskoler. Tallene er derfor kvalitativt gode nok til å beskrive en utvikling i Fredrikstadskolen.

Sammenligninger/nøkkeltall

Tjenesteprofilen nedenfor viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Snittet for ASSS-kommunene er satt til 100 og vises med tykk linje. Nivået på søylene for hver indikator viser andelen i prosent av dette snittet. Hensikten med sammenstillingen er å se ressursinnsats og tilgjengelighet i forhold til nivå på objekt og opplevd kvalitet og hvorvidt kommunen ligger over eller under snittet i ASSS-nettverket.

Fredrikstad ligger så vidt under gjennomsnittet av ASSS når det gjelder ressursinnsats. Fredrikstad kommune ligger lavere enn de andre ASSS-kommunene i forhold til eksamenskarakterer og resultater på nasjonale prøver. Elevene i Fredrikstad trives godt på skolen.

Andel elever med spesialundervisning er som gjennomsnittet, men gjennomsnittlig antall timer spesialundervisning for den enkelte elev er høyere.

Kostra nøkkeltall	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsborg 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
Netto driftsutgifter per innbygger 6-15 år til:							
- grunnskoleundervisning ¹⁾	54 771	57 805	62 793	65 935	62 447	68 355	61 973
- skolelokaler og skyss	12 806	13 880	14 326	15 395	15 639	15 567	14 557
- skolefritidsordningen	2 138	2 758	2 062	5 961	-131	2 384	3 147
Antall elever per undervisningsrelatert årsverk	14,1	14,5	13,7	12,6	14,4	13,4	13,7
Andel elever med spesialundervisning % ²⁾	6,3	6,7	6,8	5,3	6,6	7,4	6,3
Andel tospråklige elever	7,0	7,2	8,0	9,8	17,7	10,4	7,9
Korrigerte brutto driftsutgifter per elev til:							
- skolefritidsordning	23 810	24 927	24 045	23 596	16 495	25 040	22 560

Noter: 1) Grunnskoleundervisning er sum ordinær grunnskoleundervisning (funksjon 202) og spesialscole (funksjon 214).

2) Andel elever ordinær grunnskoleundervisning (funksjon 202) og spesialscole (funksjon 214).

Økningen på netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning fra 2008 til 2009 er relatert til økning i lønnsutgifter, samt økning i utgifter til morsmålsundervisning.

Netto driftsutgifter til skolefritidsordningen er redusert fra 2008 til 2009. Dette har sammenheng med at kommunens egenfinansiering av skolefritidsordningen ble redusert i denne perioden. Korrigerte brutto driftsutgifter viser at det er små forskjeller mellom 2008 og 2009.

Mål i planperioden

Brukere og kvalitet

Læringsresultater

Mål	Aktiviteter/tiltak
Fredrikstad kommune gir et godt tilpasset opplæringsstilbud til alle elever.	<ul style="list-style-type: none"> - Forsterket innsats i arbeidet med grunnleggende ferdigheter. - Systematisk arbeid for å bedre leseferdigheter. - Øke motivasjon, og bedre kunnskap og ferdigheter i realfagene. - Systematisk språkopplæring for minoritetsspråklige elever.

Mål	Aktiviteter/tiltak
	- Lærere og elever benytter gode og varierte læremidler, læringsmetoder og -arenaer tilpasset elevenes ulike behov.
Lærerne har god kompetanse innenfor området vurdering (underveis- og sluttvurdering).	- Alle skoler skal utarbeide og gjøre kjent egne vurderingskriterier og – rutiner. - Alle kontaktlærere skal, i tillegg til foreldresamtalene, ha minimum to faglig, dokumenterte elevsamtaler hvert halvår.
Voksenopplæringen drives slik at individets rett og muligheter blir ivaretatt for å fremme økt deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.	- Flyktninger og innvandrere får systematisk og målrettet opplæring i norsk og samfunnskunnskap - Innenfor "Grunnskole for voksne" utvikles fleksible tilbud.

Læringsmiljø

Mål	Aktiviteter/tiltak
Alle elever skal oppleve mestring og få konstruktive tilbakemeldinger.	- Øke lærernes kompetanse i klasseledelse. - Etablere felles forståelse og praktisering av nye vurderingsforskrifter. - Tidlig innsats på alle nivå.
Skolene skal ha et godt psykososialt miljø med redusert forekomst av vold, mobbing, kriminalitet, rus og rasisme. Elevene skal få økt sin sosiale kompetanse.	- Skolene skal ha en tiltaksplan mot mobbing. - Skolene skal tilstrebe null-toleranse for mobbing, vold og trusler om vold. - Skolene skal ha en plan for holdningsskapende arbeid. - Skolene skal ha krise- og beredskapsplaner i forhold til sine lokale forhold. - Skolene skal medvirke i Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT-modellen).
Foreldresamarbeid og skolens rådsorganer fungerer etter intensjonene	- Inkludere foresatte, slik at de sammen med skolen samvirker om elevenes utvikling. - Resultater fra nasjonale prøver, eksamen og Elevundersøkelsen skal legges fram til informasjon og drøfting i rådsorganene (foreldreråd og elevråd m.m.).
Nybygg/rehabilitering av bygg er basert på pedagogiske vurderinger ut fra læreplanens grunntanke om inkludering, tilpasset opplæring, grunnleggende ferdigheter og fleksibel organisering.	- Det utarbeides forpliktende programutredning for alle større rehabiliterings- og utbyggingsprosjekter. - Gjennomføring av de pedagogiske prinsippene som er lagt til grunn for byggeprosjekter skal evalueres etter 3 års drift.
Skolene har et godt innemiljø.	- Skolene skal sammen med skolemiljøutvalgene drøfte hvilke tiltak og rutiner som bidrar til at innemiljøet ved den enkelte skole kan bli tilfredsstillende.
Den kulturelle og estetiske dimensjonen er en naturlig del av elevenes læringsmiljø.	- Benytte tilbudet fra Turnéorganisasjonen for den kulturelle skolesekken. - Lokal kulturell skolesekk videreføres og benyttes av skolene.
Ha et godt skolefritidstilbud i kommunen.	- Skolefritidsordningen i Fredrikstad skal jobbe med barna i forhold til: - Aktivitet - Sosialisering - Kosthold - Lek

Ressurser

Mål	Aktivitet/tiltak
Skolene i Fredrikstad har kompetente og motiverte lærere og skoleledere for å kunne møte nasjonale og lokale utfordringer.	<ul style="list-style-type: none"> - Alle skoler skal gjennomføre "Skolebasert vurdering" innenfor minst ett område hvert år. - Gjennomføre prioriterte kompetansehevingstiltak (tilpasset opplæring, vurdering, klasseledelse, lesing og regning) som finansieres ved statlige midler. - Veiledning av nyutdannede lærere. - Kompetansedeling i og mellom skoler. - Rekruttering og utvikling av skoleledere.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	625 421	625 421	625 421	625 421
Rammeendring	-2 700	-4 609	-4 609	-4 609
Omprioritering innenfor seksjonen	-7182	-7 182	-7 182	-7 182
<i>Endringer som følge av forslag til statsbudsjett:</i>				
Helårseffekten av nye oppgaver (leksehjelp og økt timetall)	6 464	6 464	6 464	6 464
Styrking skyss for funksjonshemmede til/fra SFO	267	267	267	267
Netto ramme	622 270	620 361	620 361	620 361

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	764 125	725 830
Brutto inntekter	140 785	103 560
Netto ramme	623 340	622 270

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Forskjellen mellom vedtatt budsjett og justert budsjett er inndekking av underskudd.

Rådmannen har valgt å ikke videreføre de økonomiske føringene på tjenesteområdene fra vedtatt Handlingsplan 2010-2013. Skoleetatens budsjetttrammer er i utgangspunktet en videreføring av budsjetttrammen for 2010, og så redusert tilsvarende helårseffekten av innsparingstiltak vedtatt i 2010. Noen av innsparingstiltakene for skoleetaten som ble vedtatt i opprinnelig budsjett og gjennom budsjettrevidering i 2010 var engangstiltak. Det må derfor gjøres noen nye/andre tiltak i 2011 for å klare den forventede salderingen. Dette utgjør til sammen 6,4 millioner kroner. Ny aktivitet og økte utgifter medfører behov for ytterligere salderinger innenfor etaten. Reduksjonen skal bidra til å dekke deler av endringen i seksjonens ramme fra 2010 til 2011 og omdisponering av midler til barnevernet og hjelpetjenestene.

Styrkingen på 6,5 millioner kroner utgjør det resterende av helårseffekten av nye tiltak som starter høsten 2010. Seksjonen ble i forrige handlingsplan bare styrket i forhold til halvårseffekt. Dette gjelder innføringen av gratis leksehjelp etter skoletid for 1. til 4. trinn, samt økt timetall for småtrinnet. Skoleetaten har fått en styrking på 267 000 kroner for utgifter relatert til skyss til funksjonshemmede til/fra SFO (nytt fra høst 2010).

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Utdanningsvalg for 10. trinn	500	500	500	500
Kjøp av tjenester fra Science-senteret i Sarpsborg	300	600	600	600
Nedjustert elevtall og nye tiltak for elever med store hjelpebehov	500	500	500	500
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	1 300	1 600	1 600	1 600

Midler til nye aktiviteter/tiltak dekkes ved omprioriteringer innenfor rammen. Det er beregnet at dette utgjør 1,3 millioner kroner. I tillegg må skoleetaten gjennomføre tiltak for å dekke inn bortfall av

engangstiltak i opprinnelig budsjett for 2010 på 2,6 millioner kroner. Innsparingstiltaket som gikk ut på å få en netto gevinst på sykelønnsrefusjoner har vist seg å ikke være reell.

Beregninger for lønnsoppgjøret for skoleetaten for 2010 viser seg å være 1 prosent høyere enn det som budsjettforutsetningene la til grunn. Dette videreføres inn i 2011 og beregninger viser at lønnsutgiftene blir rundt 5,4 millioner høyere enn forutsatt. Beregningen forutsetter omtrent samme elevtall som i 2010. Dette medfører ytterligere innsparingstiltak for etaten.

Salderingsbehov for 2011

Rammeendring	- 2,7 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	- 1,3 millioner kroner
Merkostnad vedrørende lønnsoppgjøret 2010	- 5,4 millioner kroner
Engangstiltak i oppr. budsjett og budsjettrev. i 2010 som ikke kan videreføres	<u>-6,4 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	-15,8 millioner kroner

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Fjerne tillitsvalgtstimer på skolene	-800	-800	-800	-800
Halvere tilbudet om utdanningsvalg for 10. trinn	-500	-500	-500	-500
Fjerne etatens avsatte midler til videreutdanning	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Fjerne etatens tilskudd til leirskole	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Reduksjon i antall årsverk og gjennomgang av tildelingspraksis knyttet til sakkyndig vurdering PPT	-12 000	-14 209	-14 209	-14 209
Sum tiltak i anslåtte beløp	-15 800	-18 009	-18 009	-18 009

I salderingstiltakene foreslås det en reduksjon i antall årsverk, forutsatt samme elevtall, *tilsvarende* 19,5 pedagogårsverk i 2011 og ytterligere 7 årsverk i 2012. Det vil bety redusert lærertetthet i skolen og fordeles på skolene etter gitte kriterier og lokale forhold. Ved en jevn fordeling mellom skolene vil dette tilsvare 0,65 årsverk per skole.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- Det er ikke avsatt midler til økt behov for 2-språklig opplæring, årsverk fra FRIS (cirka 3 millioner kroner).
- Det er ikke avsatt midler til økt behov for tidlig innsats og ressurser til tilpasset opplæring (cirka 4 millioner kroner).
- Det er heller ikke satt av kommunale midler i etaten til kompetanseheving for personalet i skolen (cirka 1 million kroner).

Investeringer

Det vises til øvrige investeringer i oversikt foran i dokumentet.

Hjelpetjenester

Kjerneoppgaver

Kommunens kjerneoppgaver i forhold til hjelpetjenester er:

- forebyggende og helsefremmende oppgaver i helsestasjon og skolehelsetjenesten for aldersgruppen 0-20 år, og svangerskapsomsorg.
- barneverntjenester som skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og bidrar til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.
- sakkyndighetsarbeid, kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen til rette for elever med særskilte behov.

Organisering

Hjelpetjenestene består av Barnevern, Helsevern for barn og unge og Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Virksomhetene er organisert direkte under kommunalsjef i Seksjon for utdanning og oppvekst.

Prioriterte områder

- Tverrfaglig samarbeid om barn og unge som trenger spesiell oppfølging
- Delta i/videreføre tidlig intervensjon i tråd med Kvellomodellen
- Styrke foreldres mestring av foreldrerollen
- Fremme psykisk helse og forebygge psykiske lidelser
- Gjennomføring av det Nasjonale vaksinasjonsprogrammet og vaksiner i tråd med føringer
- Fokus på barns språkutvikling og deltagelse i barnehage
- Fokus på overganger i utdannelsesforløpet
- Fokus på forebyggende tiltak og bistand for barn og unge i opprinnelig familie

Utviklingstrekk

Barnevern

	Historikk/Status			
	2006	2007	2008	2009
Antall nye meldinger i løpet av året ¹⁾	558	506	574	638
Antall undersøkelser som fører til tiltak ¹⁾	110	145	182	260
Barn med undersøkelse og tiltak per årsverk	15,6	16,0	16,7	18,5
Antall barn med tiltak i opprinnelig familie	350	343	415	518
Antall barn med tiltak utenfor opprinnelig familie	229	226	211	210
Andel barn som omfattes av tiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	3,6 %	3,5 %	3,9 %	4,4 %

Note: 1) Tallene er fra "fylkesmannsrapporten". Resten av tjenestestatistikken blir hentet fra Kostra.

Antall nye meldinger har økt de siste årene, trenden fortsetter i 2010. Ved omlegging av barnevernsvakten og omdisponering av midler er det tilført 6 nye saksbehandlarårsverk i løpet av 2010.

	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsborg 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
<u>Barnevern</u>							
Netto driftsutgifter til barneverntjenesten per innbygger 0-17 år	5 681	5 930	6 245	5 731	6 530	5 488	5 945
Andel barn med barnevernsvedtak 0-17 år (%)	3,5	3,9	4,4	3,5	4,3	4,0	3,9
Netto driftsutg. per barn i barneverntjenesten	112 182	103 193	101 073	108 380	94 197	104 507	109 171
Brutto driftsutgifter per barn med hjelpetiltak i opprinnelig familie	28 228	25 453	30 664	28 173	30 149	34 697	39 273
Brutto driftsutgifter per barn med tiltak utenfor opprinnelig familie	223 907	245 114	241 881	247 556	283 231	221 408	246 153
<u>Helsestasjon for barn og unge</u>							
Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste pr innbygger 0-5 år	4 443	4 620	5 756	4 572	4 321	5 716	4 979
Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste pr innbygger 0-20 år	1 167	1 200	1 514	1 247	1 301	1 589	1 468
<u>Pedagogisk og psykologisk tjeneste</u>							
Andel elever med spesialundervisning i %	6,3	6,7	6,8	5,3	6,6	7,4	6,3

Fredrikstad prioriterer barneverntjenesten høyt sammenlignet med andre kommuner når en ser dette i forhold til netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år. Det har sammenheng med at vi har flere barn med tiltak innenfor barnevernet enn de øvrige ASSS-kommunene (høy andel barn med tiltak). Når vi ser på hva som brukes *per barn* så bruker Fredrikstad mindre enn flere av sammenligningskommunene.

Det må arbeides med å analysere årsaken til hvorfor andel barn som omfattes av tiltak i forhold til innbyggere 0-17 år er så høy i Fredrikstad og høyere enn i de andre sammenligningskommunene.

Sammenligninger i ASSS-nettverket viser at Fredrikstad har god dekning og prioriterer helsesøstertjenester og skolehelsetjenester høyere enn gjennomsnittet.

Andel barn som har vedtak om ekstra ressurser fra PP-tjenesten er høy i Fredrikstad. Det samme viser tilsvarende tall for barnehagesektoren.

Mål i planperioden

Brukere og kvalitet

Hjelpetjenestene arbeider for at barn og familier med behov for bistand får tidlig og koordinert støtte slik at de blir best mulig i stand til egenmestring.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Opprettholde et helhetlig, koordinert og tilpasset tjenestetilbud, fokus på tidlig intervensjon og raske beslutninger overfor barn og unge med særskilte og sammensatte behov.	<ul style="list-style-type: none"> - Etablere en ordning som ivaretar raske beslutninger og medvirkning på en god måte. - Videreføre og videreutvikle tiltak overfor utsatte barn, unge og familier, blant annet gjennom styrket foreldrearbeid. - Benytte ungdomskontaktene i ungdomsskolene for å finne riktige tiltak.
Alle barn skal ha aldersadekvat språk ved skolestart.	<ul style="list-style-type: none"> - Vurdere muligheten av at alle 4-åringer som ikke går i barnehage språktestes ved 4-års kontroll. - Foreldre oppfordres til å søke barnehageplass, delta i åpen barnehage eller språkgruppe.
Ha et avklart og tett samarbeid på tvers av seksjoner og 2. og 3. linjetjenesten / spesialisthelsetjenesten i forhold til barn og unge med særskilte hjelpebehov, til barnets/ ungdommens beste.	<ul style="list-style-type: none"> - Definere kategorier av barn/ unge som bør får raskere og riktig hjelp. - Iverksette faste og forpliktende samarbeidsmøter med aktuelle hjelpetjenester, NAV og ODA. - Drøfte strategier med Helseforetaket ved BUPP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk), Distriktpsikiatrisk senter (DPS) og Åsebråten barnepsykiatriske senter.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Brukere og samarbeidspartnere opplever kompetente og tilgjengelige hjelpetjenester.	<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeide og kvalitetssikre samarbeids- og samhandlingsrutiner. - Ha fokus på kort ventetid ved henvisning fra foresatte og andre voksne, barnehage og skole.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	130 316	130 316	130 316	130 316
Netto endringer i vedtatt handlingsplan 2010-2013		-407	-407	-407
Omprioritering innenfor seksjonen (Barnevern og PPT)	3 034	3 034	3 034	3 034
Rammeendring Helsevern for barn og unge	-600	-600	-600	-600
Netto ramme	132 750	132 343	132 343	132 343

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	141 686	160 376
Brutto inntekter	11 371	27 626
Netto ramme	130 316	132 750

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Barnevernet har i noen år hatt vesentlig høyere utgifter enn budsjettene har tilsagt. Med underskudd i 2009 og forventet underskudd i 2010 er det stort behov for å styrke barnevernet. Omprioriteringen innenfor seksjonen gjør at barnvernet styrkes med 2,6 millioner kroner i 2011. Forslag til statsbudsjett gir rom for å søke øremerkede midler til barnevernet for 2011. Fredrikstad tar sikte på å søke og få tildelt rundt 2,5 millioner kroner av disse midlene. Sammen med de innsparingstiltakene som er iverksatt i 2009 vil denne styrkingen gi barnevernet en mer realistisk økonomisk ramme for 2011.

PP- tjenesten ser ut til å få et lite merforbruk i 2010. Det er stort behov for sakkyndige vurderinger på barn både i barnehage- og skolealder. Antall henvendelser til PP- tjenesten er økende. Etter omprioritering styrkes PP- tjenesten med 0,4 millioner kroner fra 2011. Styrkingen medfører at behovet for innsparingstiltak er redusert. Fredrikstad har mange barn med tilpasset opplæring / tilrettelagte tiltak sammenlignet med andre ASSS-kommuner. Det er viktig at det foretas en gjennomgang av tildelingspraksis.

Noen av tiltakene for Helsevern for barn og unge i 2010 var midlertidige slik at andre tiltak må gjennomføres i 2011 for å holde budsjettammen. Samtidig viser Kostratallene for 2009 at helsevern for barn og unge prioriteres høyere i Fredrikstad enn gjennomsnittet i ASSS- kommunene. Virksomheten har derfor fått en reduksjon i rammen på 0,6 million kroner i 2011.

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Høyde/vekt barneskole (helsevern barn og unge)	380	380	380	380
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	380	380	380	380

Salderingsbehov for 2011 (Helsevern for barn og unge)

For høy aktivitet (merforbruk) og engangstiltak i 2010	-0,4 millioner kroner
Rammeendring helsevern for barn og unge	-0,6 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	<u>-0,4 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	-1,4 millioner kroner

Salderingstiltak

<u>Tall i tusen kroner</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>
Reduksjon i drift og årsverk (helsevern for barn og unge og PPT)	-1 400	-1 800	-1 800	-1 800
Sum tiltak i anslåtte beløp	-1 400	-1 800	-1 800	-1 800

Helsevern for barn og unge må nedbemanne i 2011. Det er først og fremst de ikke-lovpålagte tiltakene som vurderes.

Selv om rammen til barnevernet er økt og det søkes om ytterligere midler gir det ikke rom for ytterligere økning i antall barn med tiltak fra barnevernet. Budsjettet forutsetter at tiltak iverksatt i 2010 vil gi full effekt i 2011.

Det skal tas en vurdering av mulige organisasjonsendringer/samordning av tjenester. Det forventes en effekt av dette i 2011. Dette er foreløpig lagt inn under staben.

SEKSJON FOR OMSORG OG SOSIALE TJENESTER

Kjerneoppgaver

Seksjon for omsorg og sosiale tjenester yter oppgaver innenfor følgende områder:

- omsorg
- sosial og NAV
- helse
- habilitering og rehabilitering.

Organisering

Seksjon for omsorg og sosiale tjenester er organisert i 25 virksomheter. 21 virksomheter innenfor omsorg er administrativt underlagt fagsjef omsorg. 4 virksomheter innen sosiale tjenester er direkte plassert under kommunalsjefen. Seksjonen har en stabsenhet som skal bistå, koordinere og veilede alle virksomhetene, samt stå for plan- og utviklingsarbeid.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- Kommuneproposisjon 2011. Kommunal og regionaldepartementet.
- Stortingsmelding nr 47 (2008 – 2009) Samhandlingsreformen; Rett behandling - på rett sted - til rett tid.
- Nasjonal strategi for habilitering og rehabilitering (2008-2011).
- Opptappingsplan på rusfeltet.
- BOSO – Boligsosial Utviklingsprogram 2010 – 2015, Husbanken.
- Pasientrettighetsloven § 4-4 nytt annet ledd, endring i reglene om samtykke til helsehjelp til barn.
- I løpet av planperioden vil det komme ny folkehelselov og ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester.

Prioriterte områder

- Sikring av kostnadseffektive tjenester.
- Samhandlingsreformen, tettere samarbeid med høgskolen og Sykehuset Østfold, herunder blant annet etablering av lokalmedisinsk senter.
- Boligsosial strategi.
- Helhetlig plan for omsorg og sosiale tjenester.
- Innovasjonsstrategi innenfor helse-, omsorgs- og sosiale tjenester.
- Samarbeid med frivillige aktører.

Økonomi

Utfordringene er store, og ser ut til å være økende innen seksjonens fagområder. Det blir derfor særdeles viktig å satse langsiktig, samtidig som økonomien må bedres på kort sikt. Utviklingstrekk viser at behovene for tjenester har vært økende de siste fire årene som følge av både flere og mer ressurskrevende brukere innenfor de fleste tjenestene. Antall brukere i åpen omsorg har økt med 6,5 prosent over en 3-årsperiode. Videre har totalt antall brukere med omfattende behov økt med 16,3 prosent i samme periode. Kommunen har i økende grad fått sykere brukere i tjenesteproduksjonen, blant annet som en konsekvens av at sykehusene har redusert antallet liggedøgn. I tillegg øker kommunens egenfinansieringsandel innenfor de forebyggende tjenestene. Disse utfordringene har de siste årene vært forsøkt håndtert gjennom effektivisering av tjenesteproduksjonen innen seksjonen. Det synes som om gapet mellom økte behov og gitte budsjetterammer for seksjonen har økt, til tross for innsats rettet mot å tilpasse tjenesteproduksjonen.

Seksjonen har fått økte rammer, men salderingsbehovet er likevel betydelig. Dette innebærer kraftige prioriteringer av fremtidige satsinger og en tilpasning av eksisterende tjenestetilbud til de økonomiske rammene. Handlingsplanen 2011-2014 legger opp til betydelige omstillinger.

Hovedutfordringer i seksjonen er:

- En befolkning med lave levekår og store behov for offentlige tjenester
- Statlige reformer og satsinger som stiller krav til økte kommunale tjenester

Seksjonen organiserer i all hovedsak lovpålagte tjenester. Mange av de ikke-lovpålagte tjenestene er kloke forebyggende tiltak som bidrar til å redusere behov for tjenester på sikt. Regjeringen ønsker økt etablering og videreføring av slike forebyggende tiltak. Det er i handlingsplanen 2011-2014 ikke funnet rom for videre satsing på en rekke lavterskeltilbud og ikke-lovpålagte tilbud grunnet seksjonens store salderingsbehov.

Satsingen på Helsehus med lokalmedisinsk senter er en del av utviklingsarbeidet knyttet til samhandlingsreformen. I kommende handlingsplan er det vanskelig å finne rom for ytterligere satsing på forebygging og rehabilitering. Tvert i mot foreslås det å legge ned dagtilbud for en rekke brukere.

Økonomiske betingelser for seksjonen

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	1 195 544	1 195 544	1 195 544	1 195 544
Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-2 815	2 282	5 565	5 565
Rammeendring	-13 094	-13 094	-13 094	-13 094
<i>Endringer som følge av forslag til statsbudsjett:</i>				
Krisesenteret	5 028	5 028	5 028	5 028
Fysioterapitjenesten	2 795	2 795	2 795	2 795
Kvalifiseringsprogrammet - KVP	20 574	20 574	20 574	20 574
Netto ramme	1 208 032	1 213 129	1 216 412	1 216 412

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Rammefordeling per tjenesteområde

Tall i tusen kroner	2010	2011	2012	2013	2014
Omsorg	839 828	816 692	833 531	841 739	841 739
Sosiale tjenester	338 411	375 279	363 537	358 612	358 612
Stab	17 306	16 061	16 061	16 061	16 061
Netto ramme Seksjon for omsorg og sosiale tjenester	1 195 544	1 208 032	1 213 129	1 216 412	1 216 412

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	1 547 150	
Brutto inntekter	351 606	
Netto ramme	1 195 544	1 208 032

Note: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Bruttotall for 2011 utarbeides noe senere i budsjettprosessen.

Seksjon for omsorg og sosiale tjenester har en netto budsjettamme på 1 208 millioner kroner i 2011. Nytt krisesentertilbud til menn og endret finansieringsform innebærer at Fredrikstad kommune som vertskommune får overført midler via rammetilskuddet for både Hvaler og Fredrikstad. Det kommunale finansieringsansvaret økes innenfor fysioterapitjenesten. Staten legger opp til en økning i kvalifiseringsordningen og tilskuddet til kvalifiseringsprogrammet er innlemmet i rammetilskuddet. Dette omfatter også det som tidligere har vært utbetalt i individstønad til deltakere i kvalifiseringsprogrammet.

Aktiviteten på tjenesteområdene er høy i forhold til de økonomiske rammebetingelsene og det er et stort omstillingsbehov i hele seksjonen. Per 2. tertial 2010 er det anslått en negativ årsprognose på 45 millioner kroner. Kostnadene øker ytterligere med 32,6 millioner kroner, da blant annet flere tiltak og aktiviteter vil ha helårseffekt i 2011.

Det er innarbeidet 2,6 prosent i lønns- og prisvekst, hvorvidt dette er tilstrekkelig i forhold til lønnsoppjøret er usikkert.

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Omsorgstjenester	8 021	15 397	15 397	15 397
Sosiale tjenester	6 758	6 744	7 230	7 716
Stab/felles	3 500	3 500	3 500	3 500
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	18 279	25 641	26 127	26 613

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-2,8 millioner kroner
Rammeendring	-13,1 millioner kroner
For høy aktivitet 2010 (merforbruk)	-45,0 millioner kroner
Videreføring av tiltak/aktivitet 2010, helårseffekt i 2011	-32,6 millioner kroner
Helårseffekt av tiltak som er igangsatt 2010	22,5 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	<u>-18,3 millioner kroner</u>
Salderingsbehov - totalt	-89,3 millioner kroner

Det er innarbeidet ressurser til Samhandlingsreformen, til gjennomgang av tjenester til brukere under 67 år og til arbeid med konkurranseutsetting i stab/fellestjenester. Salderingsbehovet i stab/fellestjenester utgjør 6,1 millioner kroner. Av dette utgjør en rammereduksjon 2,6 millioner kroner. Resten er omprioriteringer på 3,5 millioner kroner. I tillegg er det et salderingsbehov innen omsorgstjenestene på kr 53,5 millioner kroner og på 29,7 millioner kroner innen sosiale tjenester. Totalt utgjør dette 89,3 millioner kroner i salderingsbehov for seksjonen.

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Nærværprosjekt – økt nærvær	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Gjennomgang av hele organisasjonen, ledelse og lokaliteter	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Nedleggelse dagtilbud eldre, funksjonshemmede, psykiatri	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Økt effektivisering av ressursbruken innen sosiale tjenester	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Reduksjon i flyktning-arbeidet	-3 577	-8 541	-11 464	-15 257
Økt målretting av tjenestetilbudet innenfor følgende områder:				
- Økonomisk sosialhjelp	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
- Psykisk helsearbeid	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000
- Rusomsorg	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000
- Funksjonshemmede	-29 723	-28 597	-29 554	-25 761
Sum tiltak i anslåtte beløp	-89 300	-93 138	-97 018	-97 018

Arbeidet med økt nærvær intensiveres, med fokus på medarbeidernes mestring av arbeidshverdagen og andre nærværsfaktorer. Målet er en reduksjon av sykefraværet med 2 prosentpoeng fra 31.12.09 til 31.12.11. Et lavere sykefravær vil ha stor betydning for virksomhetene, ikke bare for bedring av budsjettbalansen, men også for ivaretagelse av det generelle arbeidsmiljøet. Videre vil det innebære en kvalitetsøkning av tjenesteproduksjonen. Kompetente og motiverte medarbeidere gir gode tjenester.

Organisasjonsgjennomgang gjennomføres med formål å effektivisere arbeidsprosesser, ledelse og bruk av lokaler til administrasjon i tråd med LEAN- tankegangen. Arbeidet blir påbegynt 2011, og må sees i sammenheng med sentrale administrative rutiner.

Dagtilbud for funksjonshemmede, eldre og psykiatribrukere foreslås nedlagt fra 2011. Dagtilbud for demente søkes opprettholdt.

Det legges opp til en økt effektivisering av ressursbruken knyttet til sosiale tjenester innen NAV og Rus, psykiatri, flyktning og bolig. For å redusere utgiftene er det avgjørende at NAV har en tett oppfølging i kvalifiseringsprogrammet og et videre fokus på arbeids- og aktivitetstiltak for alle grupper. Det satses på forpliktende og tettere samarbeid mellom de to virksomhetene som i hovedsak yter sosiale tjenester.

Aktivitet tilpasses ny ramme. Det gis ikke videre integreringstilskudd for flyktninger som har vært bosatt i kommunen i mer enn 5 år, og mottak av antall flyktninger har gått ned. Aktiviteten i tjenestetilbudet må tilpasses de reduserte rammene i flyktning-arbeidet.

I tillegg satses det på i enda større grad å målrette tjenestetilbudet innenfor tjenestene til de under 67 år. Dette arbeidet krever en grundig forhåndsanalyse av målgrupper, organisering av tilbudet og en vurdering av vedtakspraksis, bemanningsnormer og volum på de enkelte tjenestene. Arbeidet vil foregå i en dialog med Fylkesmannen. Analysearbeidet er påbegynt høsten 2010 med sikte på å skaffe en oversikt over utviklingen innenfor de enkelte tjenestene de siste 4 årene. Analysearbeidet må fortsette på begynnelsen av 2011, og det er derfor foreløpig knyttet usikkerhet til den økonomiske effekten av tiltaket.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- *Politiske vedtak/føringer*
 - Enkelte aktiviteter/tiltak i demensplan.
 - Aktiviteter/tiltak i rusplan.
 - Enkelte forebyggende tiltak.
- *Andre tiltak*
 - Uforutsette økninger i brukerbehov.
 - Aktiviteter i planen for Mangfold og integrering i Fredrikstad (MIF).

Strategiske aktiviteter

Det er krevende for Fredrikstad kommune å gå inn i et slikt utviklingsarbeid med så trange rammer for drift av eksisterende tjenester som nå foreligger.

I det kommende omstillingsarbeidet blir det viktig å fokusere på hvordan tjenestene kan utvikles i tråd med intensjonene i Samhandlingsreformen, hvor det forventes at nye tanker tenkes og brukerfokuset økes. Rådmannen velger å se på de trange økonomiske rammene kommende år som incitament til nytenkning innen seksjon for omsorg og sosiale tjenester. Det satses derfor på en rekke strategiske prosjekter innen seksjonen i tillegg til det parallelt pågående omstillingsarbeidet som må gjennomføres for å saldere budsjettene.

Reformen - "rett behandling – på rett sted – til rett tid" omtales som en av de viktigste helsereformer i nyere tid. Fremtidens utfordringer innen helse- og omsorgstjenestene viser at det er behov for et større fokus på forebygging og rehabilitering. I tillegg er intensjonen at bedre koordinerte og sammenhengende pasientforløp vil innebære forbedringer for brukerne, og at det vil bidra til økt samfunnsøkonomisk effektivitet på sikt.

Regjeringen skisserer strategier og tiltak på flere nivå for å møte utfordringene. Reformen forutsetter store omstillinger, både i spesialisthelsetjenestene og i kommunale tjenester.

Mestring er et nøkkelord for seksjonen fremover, både hva angår å hjelpe våre brukere positivt videre i egne liv, men også i forhold til å selvstendigjøre medarbeiderne på en slik måte at stadig økende og mer krevende oppgaver oppleves å mestres av den enkelte.

Lokalmedisinsk senter

Fredrikstad kommune startet i 2010 opp et utviklingsprosjekt knyttet til samhandlingsreformen. Dette utviklingsprosjektet er ledet av Seksjon for samfunn og miljø (SMS). Satsingen på Helsehus er en del av dette utviklingsarbeidet. Seksjon for omsorg og sosiale tjenester (SOS) deltar inn i utviklingsarbeidet på en rekke områder, med særlig fokus på etablering av forpliktende samarbeid med Sykehuset Østfold om lokalmedisinsk senter. Lokalmedisinsk senter er ment å tilby helhetlige og integrerte tjenester før, i stedet for, og etter spesialisthelsetjenester basert på et sammenhengende og helhetlig pasientforløp. Egenmestring og tidligintervenering skal vektlegges gjennom satsing på forebyggende tjenester og prehospitalt akuttmedisinske tjenester. Lærings- og mestringssenter vil ha en viktig funksjon inn i et lokal medisinsk senter. Det satses på å inngå en 5-årig intensjonsavtale med Sykehuset Østfold om relevante felles funksjoner i et lokalmedisinsk senter. En fremtidig etablering av palliativ avdeling vil inngå i dette arbeidet. Etableringen av lokalmedisinsk senter kan sees uavhengig

av fysisk lokalisering, da samarbeid rundt de ulike tjenestene/funksjonene er av størst viktighet for å lykkes med intensjonen om lokalmedisinsk senter.

Boligsosial strategi

Fredrikstad kommune vil innlemmes i Husbankens boligsosiale utviklingsprogram fra 2011. Dette arbeidet er påregnet å gå over flere år, og vil tilføre kommunen kompetanse, verktøy og nyttig styringsinformasjon i det boligsosiale arbeidet. En helhetlig strategi for boligtilbud til eldre vil inngå i den boligsosiale strategien. Strategien vil belyse mulige veivalg innen det boligsosiale arbeidet, hensyntatt ulike levekårsforutsetninger i kommunen og målet om at en stadig økende andel av Fredrikstad kommunes innbyggere skal i stigende grad ha kapasitet til å mestre egne liv.

FoU-arbeid

Med nye oppgaver til kommunene som en konsekvens av Samhandlingsreformen, er det også nødvendig å øke kompetansen i tjenestene, samt samarbeide med høyskolemiljøer og spesialisthelsetjenestene om utviklingsarbeid og anvendt forskning. Forventningene om høy kvalitet i helse- og omsorgstjenestene må imøtekommes gjennom sikring av ansattes oppdaterte fagkompetanse, kunnskapsdeling og satsing på praksisnær forskning. Det etablerte samarbeidet med Høgskolen i Østfold videreføres og koordineringen av dette arbeidet økes. I tillegg etableres en samarbeidsarena med Habiliteringstjenesten i Østfold om oppstart av et vernepleiefaglig forum med den hensikt å øke det målrettede miljøarbeidet innen boveiledningstjenestene.

Innovasjonsstrategi

I perioden vil det satses på å utarbeide en innovasjonsstrategi for helse-, omsorgs- og sosialtjenester i tett samarbeid med IKT. Dette er nødvendig for å møte kommende teknologisk utvikling og bemanningsutfordringer innen disse tjenestene. Arbeidet er påbegynt i 2010, og kommunen har knyttet relasjoner til relevante forsknings- og utviklingsmiljøer. For å sikre en målrettet satsing på dette arbeidet ansees det som nødvendig å utarbeide en egen strategi på området. Ansattes holdninger til nye teknologiske løsninger er en suksessfaktor for hvorvidt denne satsingen vil lykkes eller ikke. Det er derfor viktig å kompetentgjøre medarbeiderne slik at de også mestrer nye teknologiske løsninger i tillegg til sitt eget fagområde. Åpen Omsorg Kråkerøy. Åpen Omsorg Holmen og Solliheimen Sykehjem vil inngå i et pilotprosjekt om moderne velferdsteknologi og nye administrative kommunikasjonsformer.

Kvalitetsledelse

Seksjon for omsorg og sosial har kommet langt i arbeidet med kvalitetssystemer. Kvalitetssystemet skal i perioden tilpasses og innordnes i et felles kvalitetssystem for hele kommunen. I tillegg vil det bli nødvendig å gjennomgå eksisterende kvalitetssystem på bakgrunn av gjennomgangen av interne arbeidsprosesser i seksjonen (LEAN-tankegangen). Dette er et omfattende arbeid som må forankres i linjeledelsen som ansvarliggjøres for dette arbeidet. Målet er å forenkle administrative rutiner, opplæring i og endring av eksisterende prosedyrer slik at alle medarbeidere skal ha like forutsetninger for å lykkes i utøvelsen av sitt arbeide.

Lederutvikling

Seksjon for omsorg og sosial forvalter cirka 1,2 milliarder kroner av kommunens budsjett. Kontrollspennet for seksjonens virksomhetsledere varierer fra litt over 20 årsverk til over 130 årsverk. I tillegg er det store forskjeller i type drift, som spenner fra rene dagtilbud til døgnskuttinuerlige helårstilbud. Noen virksomheter er faglig homogene, andre igjen mer faglig hetrogene. Dette stiller ulike krav til ledelse, og det er ønskelig med en gjennomgang av hvordan tjenestene er organiserte. Med dette følger også en gjennomgang av hvordan oppfølging av ledelse skal foregå, og grad av rapportering til neste nivå. Flere virksomheter har avdelingsledere med større kontrollspenn enn enkelte andre virksomhetsledere. En tydeliggjøring av krav og forventninger til ledelse på virksomhetsleder- og avdelingsledernivå er nødvendig. Det vil i samarbeid med virksomhetslederne bli utarbeidet et system med nøkkeltallskort for hver virksomhet som grunnlag for fremtidige lederavtaler og lederevalueringer, slik at det tydeliggjøres hva som forventes av den enkelte leder. I tillegg vil det i perioden bli påbegynt et lederutviklingsprogram for å sikre at alle avdelingsledere og virksomhetsledere i seksjonen har samme kompetansegrunnlag for utøvelse av ledelse.

Det vises til tjenesteområdene for nærmere spesifisering.

Kjerneoppgaver

- hjemmesykepleie
- institusjonstjenester i sykehjem (langtids-, korttids-, rehabiliterings-, avlastnings- og dagopphold)
- praktisk bistand daglige gjøremål / hjemmehjelp
- boveiledningstjeneste
- dagtilbud for eldre og funksjonshemmede
- omsorgslønn
- brukerstyrt personlig assistanse
- kjøkkentjenester – mat til institusjoner og hjemmeboende
- trygghetsalarmer.

Organisering

Omsorgsetaten omfatter følgende virksomheter:

- 6 virksomheter for hjemmetjenester
- 4 virksomheter for boveiledningstjenester
- 8 sykehjem
- 2 virksomheter med integrerte tjenester (hjemmetjenester og sykehjem)
- 1 kjøkkentjeneste

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- Samhandlingsreformen, rett behandling, på rett sted, til rett tid
- Mestring, muligheter og mening
- Nasjonal strategi for habilitering og rehabilitering
- Endringer i helsepersonelloven m.m. (oppfølging av born som pårørende)

Prioriterte områder

Verdiskapning og velferd

- Videreføre arbeidet med innføring og opplæring i felles omsorgsfilosofi (palliativ omsorgsfilosofi).
- Iverksette Demensplanen for Fredrikstad kommune 2009-2016.
- Iverksette Plan for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt.
- Sikre et helhetlig tjenestetilbud til brukere med sammensatte hjelpebehov ved å styrke det tverrfaglige samarbeidet.
- Rekruttering av helse- og omsorgspersonell for å kunne opprettholde et forsvarlig og godt tjenestetilbud.

Regionalt samarbeid om forskning og fagutvikling

- Undervisningssykehjem i Østfold med egen forsknings- og utviklingsavdeling, ved Glemmen sykehjem.
- Videreføre pågående samarbeidsprosjekter med Høgskolen i Østfold; "Kunnskapsbasert praksis – refleksive prosesser gir praksiskunnskap" og "Gode overganger i rehabiliteringsprosessen" – utvikling av interne samarbeidsformer og dokumentasjonsverktøy i rehabiliteringsprosessen, 2010/2011.
- Samhandlingsreformen, herunder etablering av blant annet lokalmedisinsk senter i samarbeid med Sykehuset Østfold, Høgskolen i Østfold og private aktører på Værste.
- Helse og omsorgsteknologi – partnerskapsavtale med Borg Innovasjon, utprøving av teknologipakker i boliger i handlingsplanperioden.

Utviklingstrekk

Antall innbyggere

Per 01.01	Statistikk			Prognose			
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Over 67 år	10 459	10 398	10 452	10 604	10 860	11 152	11 564
Over 80 år	3 562	3 563	3 546	3 546	3 534	3 551	3 543
Over 90 år	527	539	535	567	591	601	618

I aldersgruppen 67 - 79 år er det i planperioden anslått en økning på til sammen 1 112 personer. Per 1. januar 2010 hadde 1,6 prosent av denne aldersgruppen sykehjemsplass og 8,8 prosent hjemmetjenester. For aldersgruppen 80 år og eldre forventes det frem mot 2014 en stabilitet i antallet. Gruppen over 90 år vil stige frem mot 2014 med 83 personer. I gruppen over 90 år er behovet for tjenester størst. Per 1. januar 2010 hadde 30,1 prosent av denne aldersgruppen sykehjemsplass og 55,5 prosent hjemmetjenester. Hovedutfordringen i handlingsperioden er å opprettholde nivået på tjenestene.

Utvikling brukerbehov:

- Vekst av yngre brukere med sammensatte diagnoser som demens, psykiatri, rus, somatisk og funksjonshemninger. Det forventes behov for et koordinert tjenestetilbud fra både spesialisthelsetjenesten og kommunens helse-, omsorgs- og sosialtjeneste.
- Overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten, så som respiratorbehandling i hjemmet, smertebehandling med smertepumpe, sondeernæring og oppfølging av pasienter med alvorlig kronisk obstruktiv lungelidelse (KOLS). Dette er oppgaver som medfører behov for økt/endret kompetanse og et mer omfattende behandlingstilbud innenfor hjemmetjenesten, boveiledningstjenesten og sykehjem.

Dekningsgrad - sykehjemsplasser/ omsorgsboliger for eldre med heldøgnsbemanning

Boform	Fredrikstad pr. 31.8.2010	
	Antall plasser	Dekningsgrad 80 år+
Institusjonsplasser	569	16,05
Omsorgsboliger med døgnbemanning	88	2,48
Sum	647	18,53

Dekningsgraden for institusjonsplasser og omsorgsboliger med heldøgns bemanning er utregnet etter en befolkningsprognose per august 2010.

Beregninger og erfaringstall fra landet for øvrig tilsier at Fredrikstad vil ha en lav dekning av institusjonsplasser i perioden. Dekningsgraden er på 16,05 i forhold til en befolkning over 80 år. Antall plasser er for lavt til å få til en sirkulasjon og for å unngå kø. Resultatet er et større press på både institusjons- og hjemmetjenester. Brukere som har behov for en sykehjemsplass får alternativ tilbud fra hjemmetjenesten. ASSS-snittet for dekningsgrad på sykehjem var på 18,7 i 2009 (Fredrikstad og Oslo ikke medregnet).

Flere eldre med utfordrende adferd, grunnet demens sykdom, har plass ved ordinære sykehjemsavdelinger. Disse krever stort ressursbruk. Det vurderes å opprette en forsterket skjermet enhet i forhold til denne brukergruppen. De over 67 år kommer ikke inn under ordningen med refusjon for ressurskrevende brukere.

Regjeringens strategi i Omsorgsplan 2015 er å utnytte den demografisk sett stabile perioden i de nærmeste årene til å møte den raske veksten som er forventet etter 2020 med en gradvis utbygging av sykehjem og omsorgsboliger. Dette må også Fredrikstad utnytte i sin planlegging.

Åpen omsorg og boveiledning

	Historikk			
	2006	2007	2008	2009
Antall brukere av hjemmetjenesten (ikke boveiledning)	2 326	2 447	2 586	2 476
Antall brukere av boveiledningstjenesten	215	229	253	239
Antall brukere med omfattende behov - mer enn 35,5 t/uke bistand	264	270	294	307
Antall mottakere av omsorgslønn (omsorgsetaten)	53	64	81	94
Antall brukere med personlig assistent (BPA)	26	26	30	35

I 2009 er det 307 brukere med omfattende behov - mer enn 35,5 timer per uke, en økning fra 2006 på 16,3 prosent. Per august 2010 er det 353 brukere.

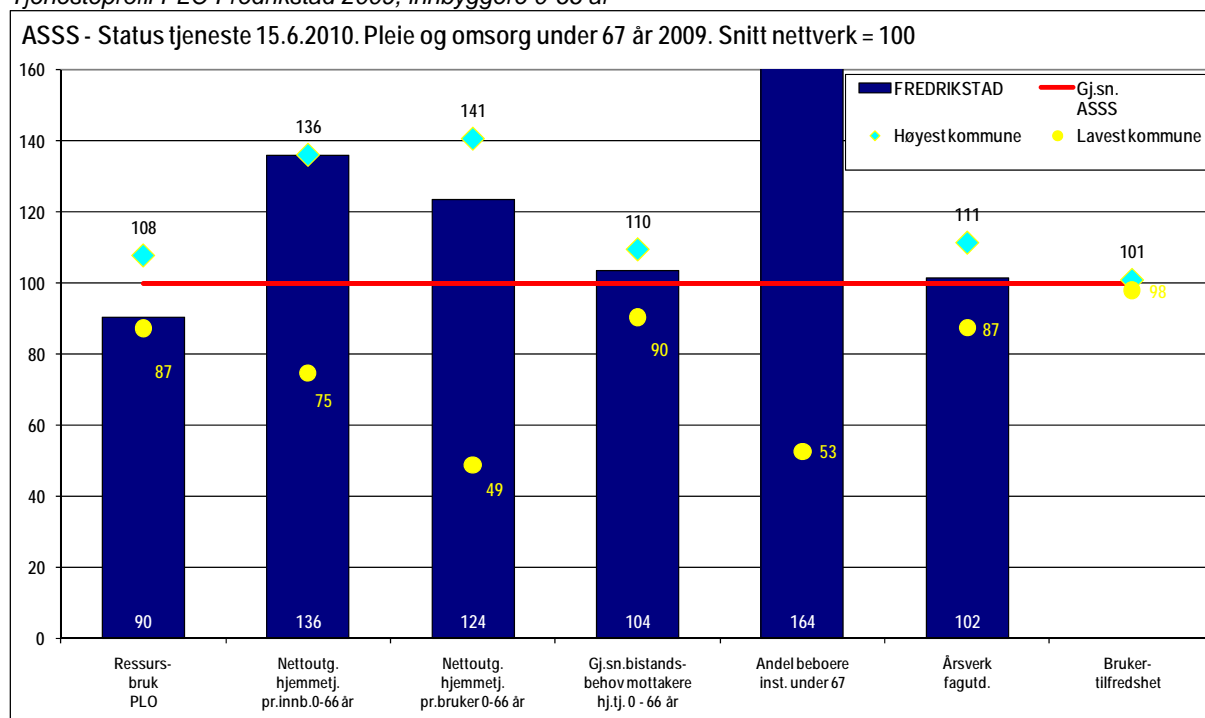
I tillegg ser vi en økning i antall personer med brukerstyrt personlig assistent (BPA). BPA er en alternativ organisering av praktisk og personlig bistand til funksjonshemmede. Stadig flere får vedtak om BPA, som er en kostnadskrevenne tjeneste å yte.

Sammenligninger/nøkkeltall

Tjenesteprofilen nedenfor viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Snittet for ASSS-kommunene er satt til 100 og vises med tykk linje. Nivået på søylene for hver indikator viser andelen i prosent av dette snittet. Hensikten med sammenstillingen er å se ressursinnsats og tilgjengelighet i forhold til nivå på objekt og opplevd kvalitet og hvorvidt kommunen ligger over eller under snittet i ASSS-nettverket.

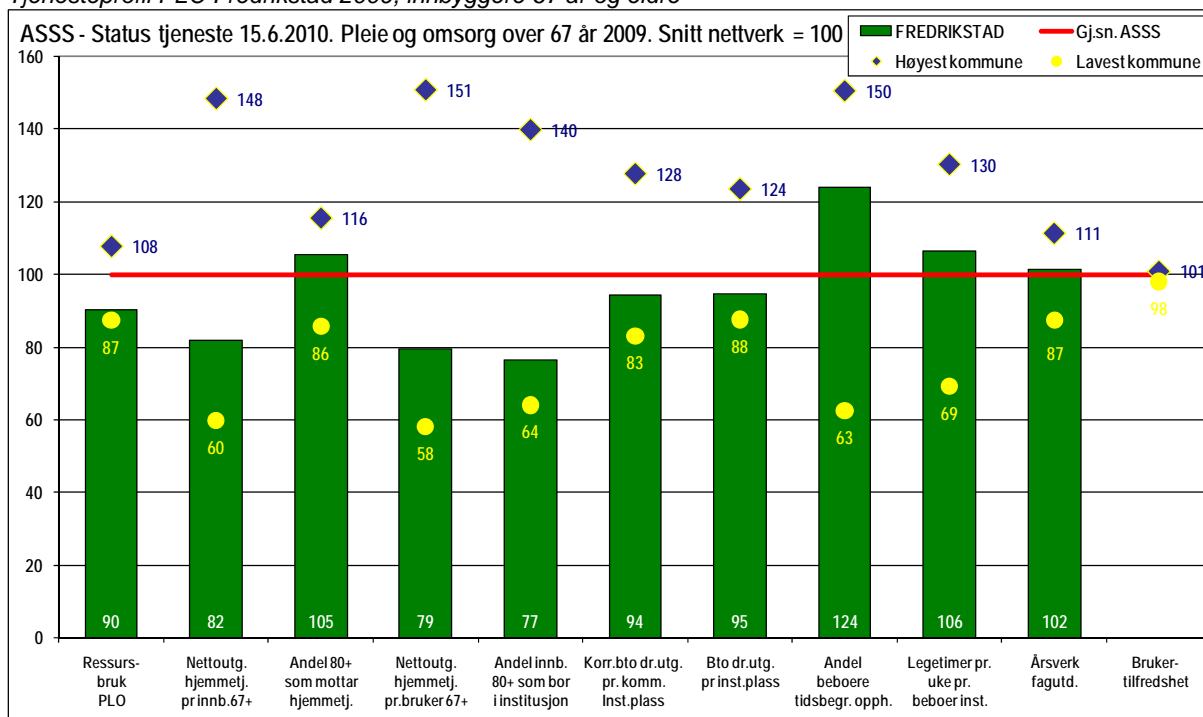
Indikatoren for samlet ressursbruk i pleie- og omsorg viser at Fredrikstad ligger 10 prosent lavere enn gjennomsnittet i ASSS kommunene. Ressursbruken fordeler seg ulikt i aldersgruppene over og under 67 år.

Tjenesteprofil PLO Fredrikstad 2009, innbyggere 0-66 år

I gruppen under 67 år ligger ressursbruken 36 prosent høyere enn gjennomsnittet i nettverket. Utgiftene per bruker ligger også 24 prosent høyere og det indikerer at det er antall timer per bruker som er hovedforklaringen på kostnadsnivå. Registrert bistandsbehov i denne brukergruppen ligger derimot på gjennomsnittet i nettverket. Dette gapet mellom utgifter og registret behov er et forhold som blir utredet nærmere i 2010 og 2011.

Tjenesteprofil PLO Fredrikstad 2009, innbyggere 67 år og eldre

Utgiftene til hjemmetjenester til brukere over 67 år ligger på 82 prosent av gjennomsnittet i ASSS mens dekningsgraden ligger noe over snittet. Det gjør at utgiftene per bruker blir ennå noe lavere i forhold til snittet (79 prosent).

Fredrikstad har en lav i dekningsgrad på sykehjemsplasser, 23 prosent under gjennomsnittet i nettverket, og institusjonsplassene driftes ca. 5 prosent rimeligere. Andelen beboere med tidsbegrenset opphold i institusjon virker høy i den grafiske fremstillingen, men det er ikke reelt fordi 1/5 av brukerne som bor på korttidsplassene har fått tildelt langtidsplass.

Lav dekningsgrad på institusjonsplasser er kompensert noe ved en relativt høyere dekningsgrad av hjemmetjenester.

Kostra nøkkeltall	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsborg 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
Netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbygger	11 017	11 977	13 218	14 115	12 927	11 458	12 073
Netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbygger 80 år og over	224 500	244 575	274 482	296 152	276 796	275 921	296 525
Netto driftsutgifter per institusjonsplass	597 594	645 216	706 357	714 047	953 353	684 729	893 267

Mål i planperioden
Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter/tiltak
<p>Tilbudet til brukerne holder god faglig standard.</p> <p>Brukertilfredsheten er <i>høyere enn</i> landsgjennomsnittet.</p> <p>Aktivisering og kulturelle tilbud vektlegges.</p> <p>Alvorlig syke og døende har tilbud om tilrettelagte tjenester hjemme eller i sykehjem.</p> <p>Personer med demens og deres pårørende har tilbud om en kvalitativ god og helhetlig tiltaksjede.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle virksomheter gjennomfører brukerundersøkelse. - Den kulturelle spaserstokk. Videreføre "Lottemodellen" ved Emil Mørchs Minne i 2010/2011. - Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt – tiltaksplan. Tiltak iverksettes i tråd med vedtak. - Demensplan for Fredrikstad kommune vedtatt i 2009 følges opp i handlingsplanperioden. - Benytte egne erfaringer og evalueringsresultater fra deltagelse som modell/utviklingskommune (Demensplan 2015) til fagutvikling innenfor utredning og diagnostisering av demens, pårørende skole og dagtilbud til personer med demens. - Innføring av felles omsorgsfilosofi i omsorgetaten, en videreføring felles interregionalt prosjektarbeid 2009/2010. Deltagelse i interkommunalt nettverk. - Planlegge og iverksette et dagtilbud for yngre personer med demens i form av "Inn på tunet" – benytte et gårdsmiljø.
<p>Utviklings-/funksjonshemmede får et individuelt og helhetlig tjenestetilbud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbeider med ASSS -kommunene på sammenligning av tjenestetilbud og kostnader knyttet til tjenestene til personer med utviklingshemning 2010/2011. - Prosjekt sammenslåing boveiledningstjeneste/dagtilbud 2010, innarbeide ny praksis fra 2011. - STERK – deltagelse i nasjonalt prosjekt, tilbud om pårørendeskole for pårørende til eldre personer med utviklingshemning, noen også med demenssykdom 2010/2011.
<p>Fredrikstads befolkning får større mulighet til selv til å kjøpe en bolig med livsløpsstandard og med tilgang til fellesarealer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivere/stimulere til privat utbygging.
<p>Kvalitetsutvikling foregår på alle nivåer.</p> <p>Tverrfaglig samarbeid er satt i system.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuerlig opplæring og ha et spesielt fokus på utfordrende områder. - Utarbeide prosedyrer på ernæringsmessige og sosiale aspekter ved sykehjemsbeboernes måltider som en følge av nye nasjonale retningslinjer og eget ernæringsprosjekt i 2009. - Innføring av risiko og sårbarhetsanalyse i virksomhetene. - Utarbeide gode brukerorienterte hjemmesider for sykehjemmene. - Revidere rutiner for tverrfaglig samarbeid tilpasset ny organisering. - Implementere rutiner vedtatt i Administrativt samarbeidsutvalg (SØ og Østfoldkommunene). - Større fokus på bruk av individuell plan.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Fagsystemet Gerica fungerer optimalt.	- Systemet brukes aktivt i saksbehandling/ dokumentasjon. - Ansatte får opplæring etter behov. - Handlingsplan for bruk av funksjonalitet i fagprogrammet gjennomføres.
Fagutviklingsteamet - samarbeid mellom Høgskolen i Østfold (HiØ) og kommunen - er pådriver for gjensidig utviklingsarbeid i omsorg.	- Kompetansehevende tiltak i samarbeid med HiØ; - Faglig nettverk. - Fagutvikling og forskning
Egen Forsknings- og utviklingsenhet (FOU) -enhet ved Glemmen sykehjem, undervisningssykehjemmet i Østfold.	- Virksomhetsplan for Undervisningssykehjemmet (USH) følges opp.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	839 828	839 828	839 828	839 828
Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-1 948	14 891	23 099	23 099
Rammeendring	-9 173	-9 173	-9 173	-9 173
Omfordeling – overført til sosiale tjenester	-12 015	-12 015	-12 015	-12 015
Netto ramme	816 692	833 531	841 739	841 739

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011 ²⁾
Brutto utgifter	1 046 205	
Brutto inntekter	206 376	
Netto ramme	839 829	816 692

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Bruttotall for 2011 utarbeides noe senere i budsjettprosessen.

Omsorg har en netto ramme på 816,7 millioner kroner. Netto endringer i vedtatt handlingsplan 2010-2013 og rammeendring er innarbeidet i planperioden. Bystyrets vedtak om saldering i juni 2010 har gitt en omfordeling fra omsorg til sosial.

Aktiviteten på tjenesteområdet er høy i forhold til rammebetingelsene og det er et stort omstillingsbehov innenfor omsorg. Det er flere brukere og økt tjenestebehov og per 2. tertial 2010 er det anslått en negativ årsprognose på 24 millioner kroner. Kostnadene øker ytterligere med 16,3 millioner kroner, da flere tiltak og aktiviteter vil ha helårseffekt i 2011.

Nye aktiviteter som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Kjøp av tjenester – BPA-ordninger	1 200	1 200	1 200	1 200
Dagtilbud til yngre m/demens (6 plasser) og Demensteam	867	1 704	1 704	1 704
Sterkavdeling Glemmen sykehjem – se kommentarer under				
Velferdsteknologi – oppgradering/vedlikehold Gerica m.m.	1 000	1 000	1 000	1 000
Flere brukere – 13 nye boliger i Njårdsvei (3)/Ambjørnrød(10) ¹⁾	4 954	11 493	11 493	11 493
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	8 021	15 397	15 397	15 397

Note: 1) Nye boliger i Njårdsvei og Ambjørnrød – tilført 1,6 millioner kroner (prisjustert) i 2011.

I tråd med vedtak om kjøp av tjenester; BPA ordninger – økt kostnad i 2010 1,2 millioner kroner.

Fagprogram Gerica krever oppgradering og vedlikehold i forbindelse med innføring av samhandlingsreformen. Fagprogram skal kunne sende og motta elektroniske meldinger mellom kommune og en tredjepart over Norsk Helsenett.

Tjenester i 3 nye boliger i Njårdsvei og 10 nye boliger på Ambjørnrød/Rognebærstien krever omfordeling av ressurser (en andel overføres fra ODA). Boligene er under utbygging og blir ferdig 2.halvår 2011 – halvårseffekt i 2011.

Demensplan

- Dagtilbud til yngre m/demens (6 plasser) – Inn på Tunet
- Demensteam – kompetanseheving og drift av pårørende skole i 2011.
- Sterkavdeling Glemmen sykehjem planlegges for de tyngste brukerne med demens. Det krever en høyere pleiefaktor. Å samle brukere ved en avdeling gir effektiviseringsgevinst, derfor ingen økte kostnader.

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-2,0 millioner kroner
Rammeendring	-9,2 millioner kroner
Omfordeling i seksjonen – overført til sosial	-12,0 millioner kroner
For høy aktivitet 2010 (merforbruk)	- 24,0 millioner kroner
Videreføring av tiltak/aktivitet i 2010, helårseffekt i 2011	- 16,3 millioner kroner
Helårseffekt av tiltak som er igangsatt 2010	18,0 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	- 8,0 millioner kroner
Salderingsbehov	-53,5 millioner kroner

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Sum salderingsbehov i anslåtte beløp	-53 500	-51 538	-44 518	-44 518

Se avsnitt om økonomi for hele seksjonen for salderingstiltak.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- *Politiske vedtak/føringer*
 - Palliativ avdeling var planlagt oppstartet i 2010 med 3 plasser. Sosial og omsorgsutvalget vedtok utsettelse. Det foreslås nå 4 plasser med bemanningsfaktor på 1,5 (2,25 millioner kroner med halvårseffekt fra 2011).
 - Oppfølging av tiltak i demensplan.
 - Nytt sykehjem med 72 sykehjems plasser er planlagt bygget. Oppstart i 2012. (54 millioner kroner)
 - Dagtilbud til eldre – nytt sykehjem (2,25 millioner kroner).
 - Dagtilbud Emil Mørchs (8 plasser) (1,4 millioner kroner med halvårseffekt fra 2012).
 - Dagtilbud Onsøyheimen (12 plasser) (1,95 millioner kroner fra 2014).
 - Tilbud til hjemmeavlastning (0,65 millioner kroner fra 2013).
 - Omgjøring fra 8 ordinære langtids plasser til 8 kortids plasser med personer med demenssyke ved Rolvsøy velferdssenter – en økning i pleiefaktor (2 årsverk) (1,2 millioner kroner fra 2014).
 - Omsorg har et samlet underskudd på 8,626 millioner kroner. Alle virksomhetene har et merforbruk i 2010.
- *Andre tiltak*
 - Økt aktivitet i omsorgsboliger (psykogeriatr) (1,95 millioner kroner fra 2011).

Investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Utstyr omsorg	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
IT-utstyr – nye boliger	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Velferdsteknologi	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum investeringer	2,6	0,00	2,6	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0

Investeringer som er innarbeidet i forslag til handlingsplan 2011-2014

- Nytt utstyr omsorg er videreført i planperioden (vedtatt HP2010-2013)
- IT-utstyr – nye boliger. Etablering av IT-teknologi i 10 boliger er kostnadsberegnet til 0,75 millioner kroner.
- Satsing på velferdsteknologi innen eldreomsorg.

Investeringer som foreslås utgår i forhold til vedtatt handlingsplan 2010-2013

- Investering av nytt sykehjem (72 plasser) er utsatt i påvente av Samhandlingsreformen.

Egenbetalinger og gebyrer

Satsen per time for betaling av hjemmetjeneste er økt med 5 kroner for alle husstander. Maksimal sats per måned er uendret fra 2010.

For langtidsopphold i institusjon betales etter forskrift om vederlag for opphold i institusjon. Det maksimale tak for egenbetaling er økt med 8 000 kroner til 35 000 kroner per måned.

Øvrige egenbetalinger og gebyrer er hovedsakelig justert i tråd med pris- og lønnsvekst.

Sosiale tjenester

Kjerneoppgaver

Sosiale tjenester yter oppgaver innenfor følgende områder:

- økonomisk bistand og gjeldsrådgivning
- rehabiliterings – og attføringstiltak
- hjelpetiltak i forhold til rusavhengighet (tvang)
- psykisk helsearbeid
- boligtildeling
- formidling av husbankens låne- og tilskuddsordninger
- aktivitetstiltak, støttekontakt- og avlastningsordninger
- mottak og integrering av flyktninger
- fastlegeordningen
- legevakt
- fysio- og ergoterapitjenester
- overgrepsmottak
- krisesenter
- feltpleie.

Organisering

Sosiale tjenester består av følgende virksomheter:

- Forebyggende og kurative helsetjenester
- Virksomhet rus, psykiatri, bolig og flyktningarbeid
- ODA (omsorgslønn og avlastningstilbud til funksjonshemmede)
- NAV (Ny arbeids- og velferdsforvaltning)

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- LOV 2009–12–18 nr 131: Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV)
- FO 2009 – 12 – 18 – 1641: Forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR)
- IS/1742 Fra bekymring til handling – Veileder i tidlig intervensjon på rusområdet
- BOSO – Boligsosial Utviklingsprogram 2010 – 2015, Husbanken
- LOV 2008-05-15 nr 35: Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven). Ny utlendingslov fra 1. januar 2010
- Ot.prp.nr.96 Lov om kommunale krisesentertilbud
- Ot.prp. nr. 84 (2008-2009) Om lov om endringer i helsepersonelloven m.m. (oppfølging av born som pårørende). Lovendring fra 1. januar 2010.

Prioriterte områder

- SOCIO, fagprogram for sosiale tjenester.
- Indeksregulerte sosialhjelpsnormer jf rundskriv nr. A68/2009.
- Kvalifiseringsstønad (KVP).
- Boligsosial strategi.
- Kiæråsen prosjekt, nytt avlastningssenter.
- Helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan, økt satsning på tidlig intervensjon og forebygging.
- Plan for mangfold og integrering i Fredrikstad, økt satsning på språkopplæring og arbeidstiltak.
- Helsehus prosjekt del II, Samhandlingsreformen.
- Kommunalt ansvar for Krisesenter – totalansvar og etablering av nytt tilbud for menn.
- Vold i nære relasjoner – Tiltaksplan.

Utviklingstrekk

Økonomisk sosialhjelp

	Historikk/Status			
	2006	2007	2008	2009
Antall klienter som har mottatt økonomisk sosialhjelp	2 464	2 191	2 157	2 287
Andel klienter som har mottatt økonomisk sosialhjelp per innbygger 20 – 66 år (%)	5,7	5,0	4,6	4,6
Gjennomsnittlig antall måneder med økonomisk sosialhjelp	5,4	5,4	5,2	5,5

Fra 2008 til 2009 har Fredrikstad hatt en økning i antall sosialhjelpsmottakere og i gjennomsnittlig antall måneder med økonomisk sosialhjelp, hvilket kan ha sammenheng med økt arbeidsledighet og flere brukere med tyngre problematikk. For første gang på 16 år økte antall sosialhjelpsmottakere i alle landets fylker og sosialhjelpsutgiftene økte. I perioden januar til og med august 2010 er det registrert 1 877 sosialhjelpsmottakere, det er 71 færre enn for samme tidsrom i 2009. For å redusere utgiftene, stønadslengde og motvirke klientvekst er det avgjørende at NAV har en tett oppfølging i kvalifiseringsprogrammet, arbeidsevnevurdering og aktivitetsplan (IP).

Kommunal russtatistikk er et prioritert område. Ny registrering viste 230 personer med rusproblematikk i NAV (per 30. august 2010). SSB anslår at 40 prosent av de med stønadslengde utover 5/6 måneder har rusproblemer.

Rustjenester

	Historikk/Status			
	2006	2007	2008	2009
Antall brukere på legemiddelassistert rehabilitering per 31.12	52	57	71	72
Antall brukere i ettervern per 31.12	22	31	25	22
Antall beboere Ilaveien	30	29	29	29

Fredrikstad kommune har en økt satsning innen rusfeltet som følge av tilskudd til kommunalt rusarbeid for 2011. Tiltakene rettes mot: ung rus, cannabisavvenning, innsatte med rusproblemer, aktivitetstiltak i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og bistand til å få og beholde egen bolig.

Færre brukere innen rus og psykiatri mottar institusjonstiltak fra spesialisthelsetjenesten. Ventelistene er til dels betydelige for rusavhengige som har behov for polikliniske tiltak, avrusning og behandling. Det betyr et økt press på kommunale tjenester for å iverksette midlertidige tiltak i henhold til lov om sosiale tjenester. Krav om permanente kommunale omsorgstiltak fremmes raskere og for flere.

Ny LAR-forskrift har gitt en liberal tildelingspraksis og økt antall brukere i LAR. Dette vil på sikt medføre et økt press på kommunale tjenester og rehabilitering for de i LAR. I løpet av våren 2010 steg antallet fra 72 til omtrent 140 LAR mottakere i spesialisthelsetjenesten. Tiltak for å motvirke klientvekst er å intensivere arbeidet med tidlig intervensjon for å forhindre ung rusutvikling, omstrukturere arbeidet med tyngre rusavhengige og intensivere gruppetiltak og mestringsorientert klientarbeid.

Støttekontakttjenester og avlastningstiltak

	Historikk/Status			
	2006	2007	2008	2009
Antall brukere innvilget støttekontakt per 31.12	498	491	453	472
Antall timer støttekontakt totalt per 31.12	95 472	93 958	89 388	88 322
Antall brukere med avlastning per 31.12	157	173	194	209
Antall avlastningsdøgn per 31.12	7 994	8 224	9 461	10 420

Antall brukere med innvilget støttekontakt er økt fra 2008 til 2009, men antall timer er redusert. Det legges vekt på utnyttelse av økonomiske midler og innhold i tjenesten. Tilbudet er endret fra individbasert tjeneste til gruppetjeneste. I august 2010 er det 494 personer med vedtak om støttekontakt og effektuerte vedtak viser en dekningsprosent på 81,7.

I perioden 2006 – 2009 har antall brukere med avlastning økt og den øker ytterligere i 2010 og det er nødvendig med en standard reduksjon innenfor tjenesteområdet for å fordele tilbudet bedre.

Flyktninger

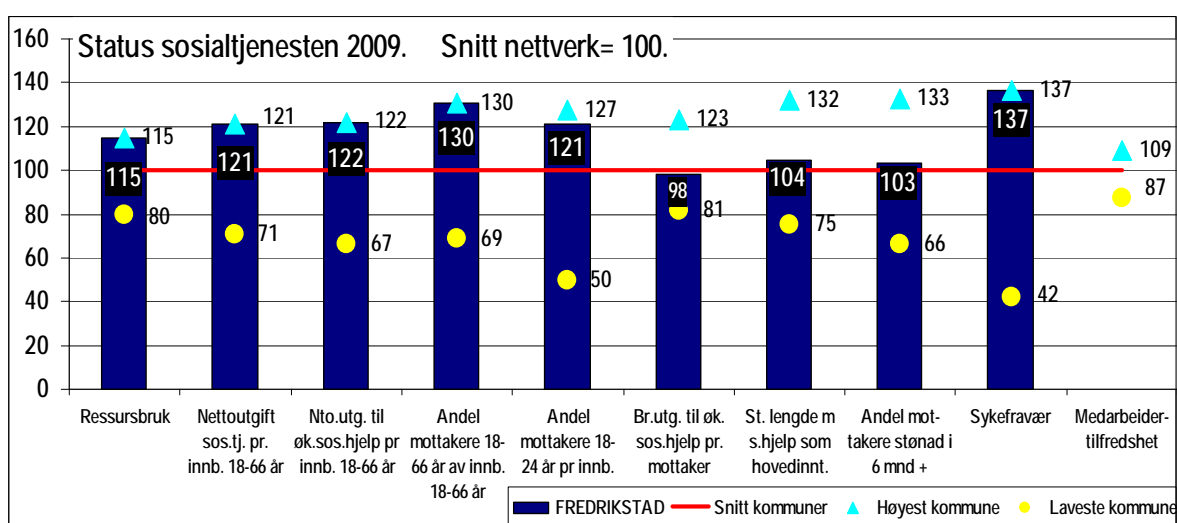
	Historikk/Status			
	2006	2007	2008	2009
Totalt antall bosatte flyktninger	700	513	473	297
Antall bosatte flyktninger via UDI	49	63	42	51
Antall flyktninger som mottar introduksjonsstøtte	103	112	114	133
Antall flyktninger med full sosialhjelp	136	90	75	65

Fra 2006 til 2009 er det en reduksjon i antall bosatte flyktninger. Tidligere var hovedvekten av bosatte større familier, nå utgjør enslige hovedgruppen. Det betyr endring i behov for egnede boliger. Antall ikke vestlige innvandrere utgjorde 10,9 prosent av befolkningen i 2009. Ny utlendingslov gir flere opphold grunnet asyl, ikke på humanitært grunnlag. Dette vil øke antall familieegjenforente, fordi kravet til underhold bortfaller.

Det har vært en økning i antall som har introduksjonsprogram og en reduksjon i antall flyktninger med full sosialhjelp.

Sammenligninger/nøkkeltall

Tjenesteprofilen nedenfor viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Snittet for ASSS-kommunene er satt til 100 og vises med tykk linje. Nivået på søylene for hver indikator viser andelen i prosent av dette snittet. Hensikten med sammenstillingen er å se ressursinnsats og tilgjengelighet i forhold til nivå på objekt og opplevd kvalitet og hvorvidt kommunen ligger over eller under snittet i ASSS-nettverket. Fredrikstad har ikke tall på medarbeidertilfredshet. Det skyldes at andre kommuner bruker undersøkelsen i BedreKommune.no, som avviker fra OLI undersøkelsen som brukes i Fredrikstad. Fra 2010 vil det være likelydende spørsmål i disse slik at det vil bli sammenlignbare data på medarbeidertilfredshet.

Ressursbruk gir et bilde av hvilke netto driftsutgifter Fredrikstad kommune faktisk har i forhold til beregnet utgiftsbehov. Fredrikstad ligger 15 prosent over snittet i nettverket i forhold til ressursbruk.

Kommunen ligger høyest på indikatorene nettoutgifter til sosialtjenesten og nettoutgifter til sosialhjelp. Det samme gjelder andel mottakere 18-66 år av innbyggere. Andel mottakere 18-24 år er redusert fra å ligge 40 prosent over snittet til 21 prosent. Fra 2008 til 2009 er netto-utgift per innbygger 18-66 år redusert fra 28 prosent til 21 prosent over snittet. Netto utgift til økonomisk sosialhjelp per innbygger 18-66 år er redusert fra 41 prosent til 22 prosent over snittet.

Fredrikstad ligger noe under snittet på bruttoutgifter til økonomisk sosialhjelp per mottaker og skårer noe over snittet på indikatorene for stønadslengder.

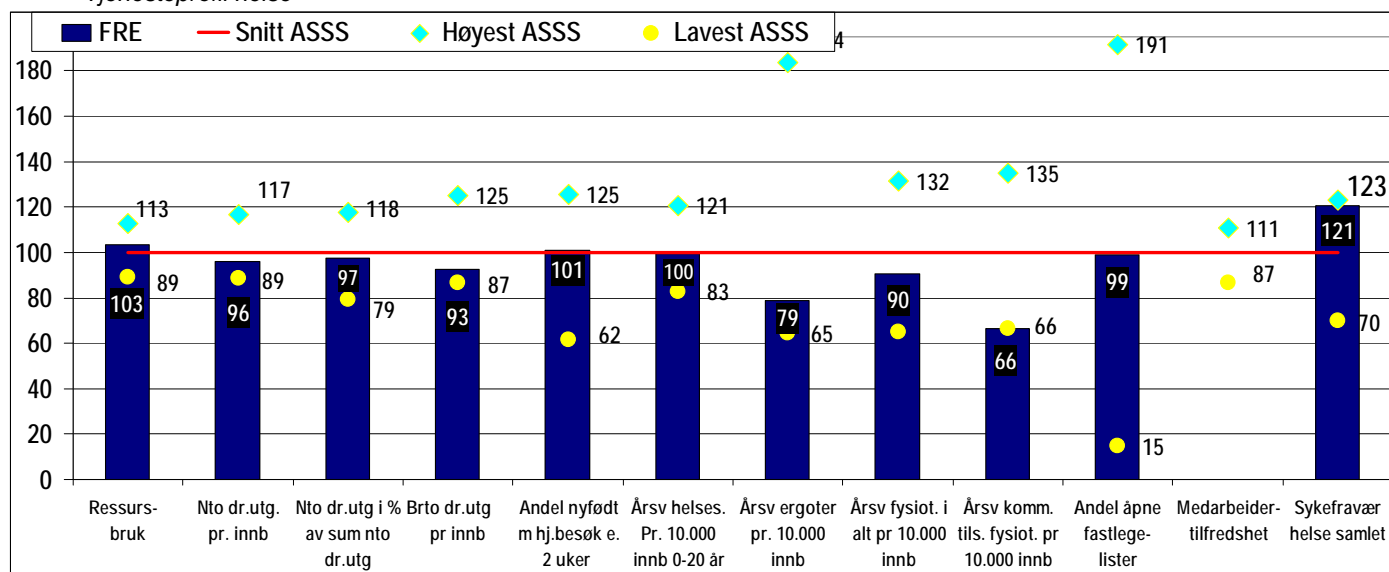
Kommunen ligger høyest i nettverket med henhold til sykefraværspersent, året før lå kommunen under snittet i nettverket på denne indikatoren. Fredrikstad viser til at kvaliteten på de enkelte kartleggingsområdene ikke er tilfredsstillende. NAV Fredrikstad ble etablert i slutten av 2008 og erfaringer ved omorganisering er at sykefraværet øker og at det kan være en mulig medvirkende årsak til det høye sykefraværet.

Tjenesteprofilen for Fredrikstad kan i sin helhet se ut til å være mer positiv for 2009 enn for 2008. Fredrikstad ligger på lik linje med året før høyt i forhold til prioriteringer og dekningsgrad/tilgjengelighet, sammenlignet med ASSS-snittet. I forhold til produktivitet ligger kommunen omtrent på snittet.

Datagrunnlaget/tjenesteprofilen tar ikke høyde for og mangler styringsinformasjon om forhold knyttet til ulike føringspraksis av KVP-stønaden, NAV, rus, psykiatri og bolig, noe som gjør det vanskelig å fortolke og vurdere tjenesten helhetlig.

Kostra nøkkeltall	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsborg 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
Netto driftsutg. sosialtjenesten per innb. 20-66 år	3 475	3 599	3 812	3 165	3 796	3 141	3 064
Netto driftsutgifter økonomisk sosialhjelp per innbyggere 20-66 år	2 058	2 012	2 114	2 060	1 667	1 365	1 435
Andel sosialhjelpsmottakere 20-66 år i forhold til innbyggere 20-66 år (%)	4,8	4,6	4,8	4,7	4,5	3,4	3,6
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp per mottaker	46 512	47 010	46 537	48 636	37 396	43 311	42 117
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadmåned per mottaker	9 193	9 915	7 693	7 888	6 556	9 749	7 850

Tjenesteprofil helse

Fredrikstad har en ressursbruk som er 3 prosent over snitt for ASSS-nettverket og tjenesteprofilen viser at Fredrikstad ligger rett under snittet på flere indikatorene. Årsvverk fysioterapeuter per 10 000 innbyggere er 10 prosent under ASSS-snittet og er uendret fra 2007 og 2008. Fredrikstad har hatt en økning av fysioterapeuter, men den vises ikke fordi tallene på private fysioterapeuter uten avtale i 2009 er fjernet i Kostra-skjemaet. Disse har Fredrikstad tidligere rapportert (i motsetning til en del andre kommuner) og de utgjorde omtrent 10 prosent av totalen. Økningen består av tre nye kommunale fysioterapeuter øremerket eldre og innebærer en styrking av tilbudet på sykehjem, hjemmebasert rehabilitering og forebyggende grupper for eldre. Fredrikstad har dermed økt sin andel med 1,3 når det gjelder kommunalt tilsatte fysioterapeuter per 10 000 innbyggere, men ligger fremdeles lavest i ASSS-nettverket med 34 prosent under snittet. Fredrikstad har ingen fysioterapeuter i skolehelsetjenesten, psykisk helsearbeid eller folkehelseiltak og har lav ergoterapidekning og ligger 21 prosent under snittet i nettverket. I 2011 legges det opp til en økning av det forebyggende intervensjonsarbeid for å gjøre personer selvhjulpne og redusere presset på omsorgstjenesten.

Fredrikstad ligger på ASSS-snitt når det gjelder andel åpne fastlegelister, og er om lag på samme nivå som i 2008 (30 prosent). Reservekapasiteten for fastlege er også den samme med 103 prosent.

Mål i planperioden

Brukere og kvalitet

Mål	Aktiviteter/tiltak
Opprettholde et helhetlig, koordinert og tilpasset tjenestetilbud til alle brukergrupper. Brukeren har medvirkning på individnivå og systemnivå.	<ul style="list-style-type: none"> - Følge opp pasientrettigheter ang. behandlingsplass. - Gi brukere med sammensatte og omfattende behov tilbud om individuell plan. - Brukerundersøkelser (KS) gjennomført i 2010.
Flere brukere er uavhengig av sosialhjelp.	<ul style="list-style-type: none"> - Økt satsning på tiltak for unge sosialhjelpsmottakere. - Utvikle et hensiktsmessig og reelt kvalifiseringsprogram. Oppfyllet målet om å nå landsgjennomsnittet /antall uavhengig av sosialhjelp. - Indeksregulere sosialhjelpsnormen.
Brukere er sikret en hensiktsmessig, varig og trygg bolig.	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle helhetlig boligsosial handlingsplan – deltager i Husbankens BOSO program. - Arbeide for å etablere midlertidige boliger (etter salg av Heibergsgate). - Utrede behov/tilbud til personer i alderen 18 – 23 år. - Etablere boliger til personer med omfattende bistandsbehov. 14/16 boliger i prosjekt Bråten/Begby. - Tilrettelegge tjenester til personer som skal ha bistand i bolig. Økt innsats på boligsosialt arbeid.
Det rusfaglige arbeidet begrenser samfunnsmessige og individuelle skader som følge av rusmiddelbruk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppfølging før–under og etter institusjonsbehandling. - Anvende tvang som ledd i behandling, når det er nødvendig for å redde liv. - Tiltak overfor gravide rusavhengige. - LAR tiltak med fokus på habilitering/rehabilitering. - Rehabiliteringstiltak for innsatte med rusproblemer "Fra fengsel til bolig".
Det rusfaglige arbeidet forbygger og forhindrer at barn og unge påføres rusrelaterte skader.	<ul style="list-style-type: none"> - Ansvarlig vertskap og kontrollprosjekt videreføres i ordinær tjeneste i et interkommunalt samarbeid sammen med politi og kontrollseksjon. - Videreføre prosjekt Ungdomskontakter. - Gjennomføre Cannabisavvenningskurs. - Vold i nære relasjoner – Utarbeide en tiltaksplan.
Rusfaglig ansatte samhandler med statlige instanser, bruker - og interesseorganisasjoner, frivillige organisasjoner og stiftelser.	<ul style="list-style-type: none"> - Etablert praksisbasert samhandlingsgruppe med spesialisthelsetjenesten i relasjon til Operativt forum - Videreføre Samarbeidsforum med frivillig sektor. - Etablere Regionalt Rusforum - Fylkesmannen - Brukerdialoger og brukerundersøkelser. - Videreføre faglige nettverk regionalt / nasjonalt
Rusfaglig ansatte har god kompetanse og arbeidet har høy kvalitet.	<ul style="list-style-type: none"> - Videreføre kompetansesamarbeid med Fylkesmannen, KoRus Øst, KS og HIØ.
God utvikling i psykisk helse for barn, unge og voksne.	<ul style="list-style-type: none"> - Iverksette tiltak i tråd med psykiatriplan. - Pårørende grupper for barn av psykisk syke og rusavhengige (Treffpunktet). - Kartlegge, henvise og delta i faglige fora. - Inngå samarbeidsavtale med spesialisthelsetjenesten om særlig ressurskrevende brukere.
Mennesker med psykiske vansker og lidelser får koordinerte og hensiktsmessige tjenester	
De lovpålagte helsetjenestene er forsvarelige.	<ul style="list-style-type: none"> - Videreutvikle koordinerende enhet for rehabilitering. - Tilrettelegge for bruk av elektronisk informasjons - overføring om pasienter via Norsk Helsenet. - Videreutvikle Helsehus i Fredrikstad del II, i tråd

Mål	Aktiviteter/tiltak
	med Samhandlingsreformen. - Utarbeide rehabiliterings-/habiliteringsplan i planperioden.
Flyktninger og innvandrere er integrert i Fredrikstad-samfunnet.	- Bosette 40 voksne, 10 mindreårige flyktninger. - Følge opp personer som faller utenfor introduksjonsordningen. - Utvikle en effektiv og hensiktsmessig samhandling mellom FRIS, NAV og Introduksjonsprogrammet i flyktningavdelingen, for å øke innvandreres selvhjelpenhet.
Personer med nedsatt funksjonsevne har et hensiktsmessig og helhetlig tilbud.	- Samordne avlastningstilbud gjennom bygging/etablering av Kiæråsen avlastningssenter - Samorganisere dagtilbud og boveiledningstjeneste.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	338 411	338 411	338 411	338 411
Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-757	-12 499	-17 424	-17 424
Rammeendring	-3 884	-3 884	-3 884	-3 884
Omfordeling - overført fra omsorg	13 112	13 112	13 112	13 112
<i>Endringer som følge av forslag til statsbudsjett:</i>				
Krisesenteret	5 028	5 028	5 028	5 028
Fysioterapitjenesten	2 795	2 795	2 795	2 795
Kvalifiseringsprogram (KVP)	20 574	20 574	20 574	20 574
Netto ramme	375 279	363 537	358 612	358 612

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekt på 2,6 prosent.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011 ²⁾
Brutto utgifter	481 795	
Brutto inntekter	143 384	
Netto ramme	338 411	375 279

Note: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekt på 2,6 prosent.

2) Bruttotall for 2011 utarbeides noe senere i budsjettprosessen.

Sosiale tjenester har en netto ramme på 375,3 millioner kroner i 2011. Nytt krisesentertilbud til menn og endret finansieringsform innebærer at Fredrikstad kommune som vertskommune får overført midler via rammetilskuddet for både Hvaler og Fredrikstad. Det kommunale finansieringsansvaret økes innenfor fysioterapitjenesten. Staten legger også opp til en økning i kvalifiseringsordningen og tilskuddet til kvalifiseringsprogrammet innlemmes i rammetilskuddet. Dette omfatter også det som tidligere har vært utbetalt i individstønad til deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Bystyrets vedtak om saldering i juni 2010 har gitt en omfordeling til sosial fra omsorg.

Aktiviteten på tjenesteområdet er høy i forhold til rammebetingelsene og det er et stort omstillingsbehov innenfor sosial. Det er flere brukere og økt tjenestebehov og per 2. tertial 2010 er det anslått en negativ årsprognose på 21 millioner kroner. Kostnadene øker ytterligere med 14,3 millioner kroner, da økt brukerbehov og økt basistilskudd og basiskompensasjon til leger har helårseffekt i 2011.

Nye aktiviteter som er innarbeidet uten å øke rammen

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
<i>Forebyggende kurative tjenester</i>				
1 turnuskandidat	500			
<i>Sosiale tjenester</i>				
Heve sosialhjelpsnormen til statlig norm	5 772	5 772	5 772	5 772
<i>Nedsatt funksjonsevne</i>				
Økning i antall brukere – BPA	486	972	1 458	1 944
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	6 758	6 744	7 230	7 716

Forebyggende kurative tjenester

- Fylkeslegen har pålagt kommunen å motta en ny turnuslege; kostnad 0,5 millioner kroner.

Sosiale tjenester

- Fredrikstad har en månedlig stønadsnorm som er 477 kroner lavere enn statlige veiledende norm. Lav sosialhjelpsnorm kan føre til segmentering av fattigdom, hindre rehabiliteringsaktivitet, øke konfliktnivå og antall forvaltningsaker. Kommunal sosialhjelpsnorm som samsvarer med statlige kan være et tiltak som gir økt rehabiliteringsmobilitet og lavere stønadslengde.

Nedsatt funksjonsevne

- Flere brukere med nedsatt funksjonsevne gir økte utgifter til BPA-ordningen. Trenden viser en ytterligere økning. Kostnaden er beregnet til 486 000 kroner i 2011 og en økning utover i perioden.

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-0,8 millioner kroner
Rammeendring	-3,9 millioner kroner
Omfordeling i seksjonen – overført fra omsorg	13,1 millioner kroner
For høy aktivitet 2010 (merforbruk)	-21,0 millioner kroner
Videreføring av tiltak/aktiviteter i 2010, helårseffekt i 2011	-14,3 millioner kroner
Helårseffekt av tiltak som er igangsatt 2010	4,0 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	<u>-6,8 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	-29,7 millioner kroner

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Sum tiltak i anslåtte beløp	-29 700	-41 400	-46 300	-46 300

Se avsnitt om økonomi for hele seksjonen for salderingstiltak.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- *Politiske vedtak/føringer*
 - Legevakta flyttet inn i nye og større lokaler 1. oktober 2010. Samlokaliseringen med sykehuset opphører, hvilket innebærer at pasienter som skal overføres til sykehus krever tilsyn/ressurser før transport (1,95 millioner kroner).
 - I HP 2010-2013 er det vedtatt å utsette ansettelse av 3 fysioterapeuter til 2011 (1,0 millioner kroner).
 - Ansettelse av 1 legeårsverk i sykehjem (1 millioner kroner). Opprettelse av palliativ avdeling vil også medføre behov for legeressurser.
 - Tilskuddsordningen for krisesenteret er endret der kommunen dekker 20 prosent og staten 80 prosent til at kommunen dekker 100 prosent. Den nye krisesenterloven av juni 2009 pålegger kommunene et godt og helhetlig tilbud til kvinner, menn og barn (0,5 millioner kroner).
- *Andre tiltak*
 - Utviklingen har vist økning i antall brukere med omfattende behov og trend/prognoser tilsier økte utgifter.
 - Oppfølging i bolig for særlig ressurskrevende brukere. Det rapporteres om flere brukere i påvente av boligtildeling med oppfølging i hjemmet (18 millioner kroner).

- Eventuelle kostnader til oppfølging av MIF-plan (politisk behandling høsten 2010).
- Prosjekter innenfor sosialområdet som i dag er finansiert av statlige midler må videreføres i ordinær drift etter endt prosjektperiode.

Investeringer

Det er ikke innarbeidet investeringer på tjenesteområdet, men følgende investeringer må vurderes i planperioden:

- Helsehus. De økonomiske forutsetningene er avgjørende for hvordan en skal realisere Helsehuset. Det er nedsatt et statssekretærutvalg som i løpet av 2010 skal legge frem et forslag til hvordan de økonomiske utfordringene i samhandlingsreformen skal løses. Så langt har Fredrikstad fått prosjektmidler i 2010 til etablering av lokalmedisinsk senter.
- Boliger for vanskeligstilte og boliger til utviklingshemmede og funksjonshemmede. Det vil bli lagt fram en egen sak – Boligsosial strategi.
- Behov for nye lokaler til Feltpleien (kostnader ikke beregnet per dato). HMS-rapporten påpeker at lokalene ved Feltpleien er lite egnet. Standarden er lav sett i forhold til krav om smittevern, inneklime, og rømningsveier ved brann og trusler. Kontrakten med Blå Kors går ut ved årsskifte 2010/2011.

SEKSJON FOR ØKONOMI OG ORGANISASJONSUTVIKLING

Kjerneoppgaver

Seksjonen skal ivareta stabs- og støttefunksjoner for politisk og administrativ ledelse samtidig som seksjonen omfatter en rekke funksjoner som skal tilrettelegge for god og effektiv tjenesteproduksjon. Hovedområdene er:

- lønn og personaladministrasjon, HMS og bedriftshelsetjeneste
- kommunearkiv
- drift og utvikling av IT-systemer/-base
- yte frontservice til brukere, innbyggere, næringsliv og tilreisende
- eksterne og interne felles informasjonstiltak for hele kommunen, samt veiledning og produksjonsbistand
- kommuneovergripende innkjøpsavtaler
- innføring av skatt og kommunale krav samt kontrollere, informere og veilede arbeidsgivere og skattytere
- regnskap, finansforvaltning, budsjett og økonomiforvaltning
- utredning og planarbeid, utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk og administrativ ledelse
- støtte til ledere og ansatte (rådgivning)
- administrasjon og sekretariat for politisk ledelse
- utredning av juridiske spørsmål, råd og veiledning, forhandlinger, prosedyre (herunder barnevern) og opplæring
- overformynderi
- egenbetaling innenfor oppvekst og omsorg tjenester.

Seksjonen har samarbeid med Hvaler kommune innenfor flere områder som Servicetorg, arkivtjenester, advokat tjenester, IT-tjenester, budsjett, regnskap, lønn, overformynderi, innkjøp og innføring av skatt og kommunale krav.

Organisering

Seksjonen består av 14 avdelinger. Organisasjonsmessig ligger politisk ledelse, rådmannen og brukerombudet utenfor seksjon for økonomi og organisasjonsutvikling, men utgiftene til disse er en del av den totale budsjetttrammen. Seksjonen har også en del fellesutgifter i budsjetttrammen som gjelder hele organisasjonen.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

- Statens institutt for Folkehelse har gitt nye anbefalinger om yrkesvaksinering av smitteutsatte grupper i arbeidslivet. Dette medfører at store grupper ansatte må tilbys nye yrkesvaksiner.
- Arbeidstilsynet har gjort gjeldende en ny forskrift om "Arbeidsgivers bruk av bedriftshelsetjeneste". Kravet inneholder nye bestemmelser og bedriftshelsetjeneste som brukes skal være godkjent av Arbeidstilsynet.
- Ny IA avtale. Endrede oppfølgingspunkter.
- Endring i Arbeidsmiljølov vedrørende midlertidige tilsetninger.
- Ot.prp.nr 110: Ny vergemålslov innebærer blant annet at Overformyndieret overføres til staten. Dette vil tidligst skje 1. januar 2012.

Prioriterte områder

Organisasjonsutvikling

Organisasjonen Fredrikstad kommune er ingen statisk organisasjon. Det er nødvendig med stadig fokus på organisasjonsutvikling for å kunne møte dagens og framtidens utfordringer. Å utvikle gode arbeidsgiverpolitiske strategier er viktig for å kunne møte de utfordringene som kreves av alle ansatte. Organisasjonsutvikling har som formål å effektivisere og utvikle tjenestetilbudet i kommunen ved hjelp av de menneskelige ressurser som kommunen rår over. Dette arbeidet har stoppet opp og det er et mål å komme i gang med dette arbeidet siste halvår av 2011.

Bruk av elektroniske verktøy

Det er en målsetting at vi skal få bedre og raskere implementering av elektroniske løsninger som både kan bidra til bedre kvalitet og mer effektive løsninger. Innføring av nye verktøy krever at en vurderer behov for å endre arbeidsprosesser og fordeling av oppgaver. Det er en målsetting at vi etter hvert klarer å vri ressurser fra driftsoppgaver og over til både analyse, utvikling og kompetanse. I 2011 vil det være i hovedsak driftsoppgavene som vil bli prioritert da de økonomiske rammene i svært liten grad gir rom for utvikling. Fokuset må være hvordan vi kan sikre effektiv tjenesteproduksjon ved å tilrettelegge for helhetlige løsninger og at vi må tenke langsiktig. Samtidig er det viktig at avdelingene ikke nedbemanner for tidlig slik at det går på bekostning av nødvendig internkontroll. Revisjonen har påpekt behovet for mer fokus på internkontroll.

Innføring av helhetlig kvalitetssystem

Bakgrunn for prosjektet er at Fredrikstad kommune per i dag har udokumenterte avvik, mangel på dokumentasjon og bruker ulike systemer for blant annet å ivareta rutiner, dokumentstyring, avvikhåndtering og risikoanalyser. Innføring av nytt kvalitetssystem vil skje fra 2011 og skal i løpet av 2012 være innført og tatt i bruk i hele organisasjonen. Prosjektet startet opp i 2010 og må prioriteres videre blant annet fordi det allerede er lagt ned betydelig med ressurser og det er behov for gode effektive løsninger.

Utviklingstrekk

Økt antall innbyggere, brukere og søknader genererer økte arbeidsoppgaver i form av antall saker både til politisk behandling og til administrativ oppfølging som anskaffelser, lønn, arkiv, regnskap med mer. Det er en økende etterspørsel etter tjenester fra organisasjonen innenfor innkjøp og hos kommuneadvokaten. Samtidig påpekes behov for økt kapasitet til analyse og utvikling innenfor personal- og plan og økonomiområdene.

Statistikken under viser en økning på samtlige områder, i snitt utgjør dette om lag 15 prosent i perioden 2007 til 2009. Dette har skjedd uten økning i den økonomiske rammen men gjennom omprioriteringer og effektivisering av driften. Enkelte utviklingsoppgaver er nedprioritert som for eksempel elektronisk arkiv og arbeidsgiverpolitikk.

	Historikk/status			
	2006	2007	2008	2009
Antall lønns- og trekkoppgaver ¹⁾	9 673	10 272	10 454	11 077
Antall rammeavtaler	112	122	129	125
Antall avtalegiro	4 457	4 537	5 358	6 515
Antall skannet fakturaer	75 803	92 768	100 606	111 884
Antall registrerte dokumenter ved Arkivet	41 681	39 384	49 185	45 265
Antall helse- og miljø – aktiviteter (HMS avd)	1 449	1 834	2 171	2 230
Antall periferutstyr-enheter (IT-avd)	5 834	6 393	7 890	8 040
Restanser skatt i %	4,44	5,18	5,10	4,50
Restanser kommunale krav i %	2,77	2,32	3,11	2,58
<i>Overformynderiet</i>				
Antall klienter per 31.12	..	705	716	733
Antall saker hvor hjelpeverge er advokat	..	130	154	191
Kjøp av advokattjenester i hele tusen kroner	..	1 625	3 314	3 500

Note: 1) Inneholder data fra Fredrikstad kommune, Hvaler kommune, Fredrikstad museum, Fredrikstad kirkelige fellesråd og Hvaler menighetsråd.

Det er økning i antall lønns- og trekkoppgaver de siste fire årene. Økningen fra 2008 til 2009 skyldes blant annet utbetaling av kvalifiseringsstønad fra NAV som er en ny oppgave fra 2009.

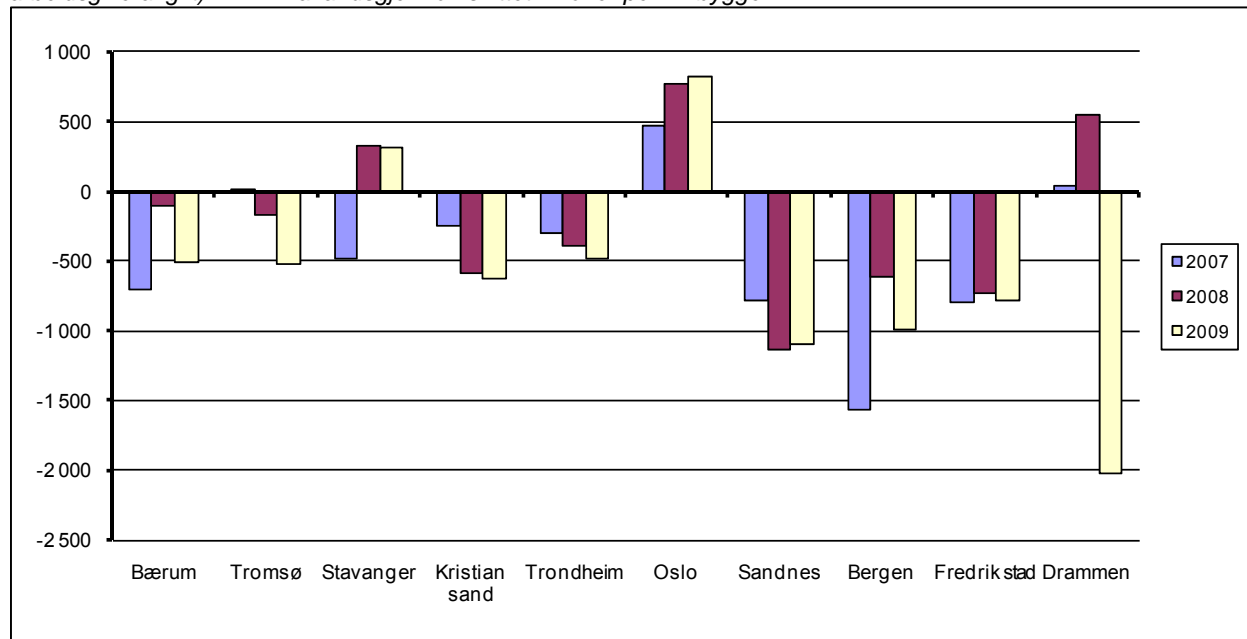
Økningen i antall registrerte dokumenter ved arkivet fra 2007 til 2008 skyldes at søknad om plass i barnehage ble registrert i arkivet fra 2008.

Det er positivt at restansene på skatt/avgift har gått ned. Restansen på kommunale krav er lav og har også gått ned det siste året. Fakturerte krav har gått noe ned fra 2008 til 2009, noe som i stor grad skyldes reduksjon av eiendomsskatten med endring av promillesatsen fra 3 til 2,1 samt en økning i bunnfradraget fra 300 000 til 400 000.

Overformynderiet har en ressurskrevende brukergruppe og vekst i antall klienter som har behov for verger/hjelpeverger. Dette er kostnadskrevende da det er vanskelig å skaffe frivillige verger. Tjenesten blir i hovedsak dekket ved kjøp av advokattjenester. Fra juni 2010 er det ansatt en hjelpeverge som skal bidra til at disse utgiftene ikke øker ytterligere.

Sammenligninger/nøkkeltall

Netto driftsutgifter administrasjon (korrigert for forskjeller i beregnet utgiftsbehov, pensjonsinnskudd og arbeidsgiveravgift). Avvik fra landsgjennomsnittet. Kroner per innbygger.

Note: Det er feil i tallene til Drammen.

Figuren viser at Fredrikstad kommune er blant de kommunene i ASSS som bruker minst ressurser til administrasjon. Det er tatt hensyn til forskjeller i utgiftsbehov, pensjonsinnskudd og arbeidsgiveravgift. Dersom Fredrikstad hadde ligget på landsgjennomsnittet skulle rammene vært økt med 39 millioner kroner.

Kostra nøkkeltall	Fr.stad 2007	Fr.stad 2008	Fr.stad 2009	Sarpsborg 2009	Drammen 2009	Kr.sand 2009	ASSS 2009
Netto driftsutg. pr innb. i kr politisk styring	252	181	198	149	322	219	258
Netto driftsutg. pr innb. i kr administrasjon	1 871	2 103	2 143	2 098	2 082	2 066	2 063

Tallene i tabellen gjelder all administrasjon og politisk styring i Fredrikstad kommune og ikke bare Seksjon for økonomi og organisasjonsutvikling.

Svingingene i netto driftsutgifter per innbygger til politisk styring i Fredrikstad skyldes i hovedsak at det annet hvert år er satt av ekstra ressurser til gjennomføring av valg. Fredrikstad ligger lavere enn sammenlignbare kommuner og snittet for ASSS i 2009 i forhold til politisk styring.

Administrative ressurser er et av de vanskeligste områdene for sammenligning da organisering av oppgavene kan påvirke tallgrunnlaget. Førings av utgifter til administrasjon i regnskapet for vann, avløp, renovasjon og feier (VARF) er noe ulik i ASSS-kommunene. Fra 2008 har Fredrikstad ført disse utgiftene under administrasjon, noe som forklarer økningen fra 2007 til 2008. I 2009 har Fredrikstad

hatt flere store prosjekter som har bidratt til økning i netto driftsutgifter til administrasjon. Eksempler på dette er Serviceprosjektet, Efektiv (prosjekt for å få til en bedre utnyttelse av elektroniske systemer) og interreggprosjektet MSM (Prosjekt Møteplass Medborgere). Noe av økningen skyldes økning i regnskapsmessige avskrivninger.

Mål i planperioden

Seksjon for økonomi og organisasjonsutvikling har et overordnet ansvar for å tilrettelegge for ledelsesoppgaver (økonomistyring, arbeidsgiverpolitikk, HMS, informasjon/brukermedvirkning og likestilling) i kommunen. Seksjonens mål og tiltak for ledelsesoppgaver er sammenfallende med de mål og tiltak som gjelder alle virksomheter i Fredrikstad kommune.

Brukere og kvalitet

Seksjon for økonomi og organisasjonsutvikling skal oppleves som en god stab og støttfunksjon i Fredrikstad kommune.

Mål	Aktiviteter/tiltak
Sikre og tilrettelegge for en effektiv tjenesteproduksjon og økonomistyring.	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke balansert målstyring som grunnlag for målsetting, planlegging og styring innenfor tilgjengelige ressurser. - Tilrettelegge for analyser og utvikling gjennom ASSS-samarbeidet. - Månedlig rapportering til Formannskapet. - Bidra til økt kunnskap om inntektssystemet ved blant annet å delta i arbeidsgruppe for Østfold/Akershus og følge opp endringer og høringer.
Fredrikstad kommune skal være en aktiv eier i de selskapene vi er engasjert.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppfølging av eierstrategi i selskaper hvor kommunen er eier.
Videre innføring av elektronisk arkiv i planperioden, samt også distribuere løsningen til hele organisasjonen.	<ul style="list-style-type: none"> - Sentralisere arkivtjenesten i faser fram til 2020. - Innføre EDU – elektronisk dokumentutveksling – tilrettelegging for elektronisk dokumentutveksling mellom forvaltningsnivåene.
Forbedre tjenesteinformasjon og automatisere flere tjenester på nett og være en ledende e-kommune.	<ul style="list-style-type: none"> - Forbedre tjenestebeskrivelser, elektroniske skjema og integrasjon mot fagsystemer. - Oppdatere våre hjemmesider. - Klar mediestrategi.
Kommunen skal ha en rasjonell og effektiv bruk av IT-utstyr -nettverk og -systemer.	<ul style="list-style-type: none"> - Videreutvikle kommunens totale IKT-plattform. - Nytt telefonisystem. - All datakommunikasjon skal foregå i kommunens eget nett.
Inngå innkjøpsavtaler som tilrettelegger for effektive og gode innkjøp.	<ul style="list-style-type: none"> - Fornye avtaler som utgår hvert år. - Produsere gode konkurransegrunnlag. - Være oppdatert på forskrifter og lover og påse at de følges.
Sikre kommunens inntekt av egenandel for barnehage, skolefritidsordning, sykehjem og åpen omsorg/hjemmetjenester.	<ul style="list-style-type: none"> - Ha gode rutiner for fakturabehandling med sikte på rett faktura til rett bruker.
Fredrikstad kommune skal være best på service i Norge.	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle serviceholdninger og atferd. - Skape tydelige forventninger hos innbyggerne. - Øke kommunens tilgjengelighet og dialog med innbyggerne. - Finne innovative løsninger for kommunikasjon i Fredrikstad-samfunnet. - Overføre flere tjenester til Servicetorget.

Medarbeidere

Mål	Aktiviteter/tiltak
<p>Ha en lønns- og rekrutteringspolitikk som gjør kommunen i stand til å rekruttere og beholde nødvendig og godt kvalifisert arbeidskraft.</p> <p>Fredrikstad kommunes arbeidsgiverpolitikk er inkluderende overfor grupper som i dag har vanskelig for å komme i arbeid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle virksomheter skal utarbeide en plan for opplæring og bemanning. - Virksomhetene skal kartlegge behov for kompetanse hvor det fremkommer hva som er innarbeidet i eget budsjett. - Gjennomføre prosjekt med sikte på å finne gode seniorpolitiske tiltak. - Omstille / nedbemanne på en forsvarlig måte. - Ny Arbeidsgiverpolitisk plattform vedtas i planperioden. - Vurdere innføring av seniorpolitiske tiltak. - Øke antallet lærlinger til 70 i planperioden.
<p>Redusere uønsket deltid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Benytte Arbeidsmiljølovens virkemidler for øking av stillingsstørrelser.
<p>Alle ansatte skal ha et godt og helsefremmende arbeidsmiljø med trygge, inkluderende og stimulerende arbeidsplasser.</p> <p>Ansatte ønsker å bli i sitt arbeidsforhold slik at gjennomsnittlig pensjoneringsalder skal være 57,1 år pr. 31.12.2013.</p> <p>Kommunen skal ha fokus på god ledelse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen skal ha fokus på god ledelse. - Alle virksomheter skal iverksette tiltak for å forebygge og redusere sykefraværet og styrke jobbnærværet. - Alle virksomheter skal ha fokus på åpne dialoger hvor det er trygt å ta opp kritikkverdige forhold. - Bistå virksomheter som gjennomfører tiltak for å utvikle sin nærværskultur. Sykefraværet skal forebygges og reduseres. - Gjennomføre HMS – dag for nøkkelpersonell/HMS. - Videreføre arbeidet med tilrettelegging for gravide arbeidstakere. - Gi råd om å iverksette og bruke prosedyre i aktuelle virksomheter for å forebygge trusler og vold. - Gi råd om bruk av prosedyrer for konflikthåndtering, mobbing og trakassering.
<p>Ansatte skal ha tilfredsstillende og utviklende arbeidsoppgaver og inneha tilstrekkelig kompetanse til å utføre dem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennomføre nødvendige opplæringstiltak på alle nivåer i organisasjonen. - Alle medarbeidere skal ha tilbud om mål- og utviklingssamtale minimum en gang hvert år.
<p>Medarbeidere er motivert for å utføre arbeidet i samsvar med kommunens mål.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bevisstgjøre medarbeidere om kommunens grunnlag: Visjon, verdier og mål.
<p>Økt inkludering i henhold til IA- avtalen og øvrig lovverk om likestilling og diskriminering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rekruttere og beholde personer med redusert arbeidsevne. - Medvirke til god praksis for integrering av medarbeidere med innvandrerbakgrunn i arbeidsmiljøet. - Økt fokus på likestilling i alle tilsettingssaker. - Alle virksomheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene. - Avdekke og bekjempe uønskede kjønnsforskjeller som eksisterer på arbeidsplassen.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner)	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	136 903	136 903	136 903	136 903
Netto endringer vedtatt i handlingsplan 2010-2013	-649	-2 259	-3 001	-3 001
Rammeendring	-2 673	-2 673	-2 673	-2 673
Serviceprosjekt avsluttes	-1 539	-1 539	-1 539	-1 539
Valg	1 400	-1 400	1 400	-1 400
Telefoni sentraliseres	500	500	500	500
Omstilling/Internkontroller	700	700	700	700
Netto ramme	134 642	130 232	132 289	129 489

Note: Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

Seksjonen har en netto ramme på 134,1 millioner kroner i 2011 som reduseres utover planperioden. Nesten alt av økonomiske ressurser i seksjonen er bunnet opp i lønnsutgifter og faste utgifter som kontingent til KS, revisjon, lærlinger, lisenser til fagsystemer og andre fellesutgifter. En ytterligere innsparing må knyttes opp til standardreduksjoner på tjenester overfor både interne og eksterne brukere.

Det ble avsatt midler til serviceprosjektet for fire år, men prosjektet avsluttes etter to år og midlene trekkes derfor ut av seksjonens rammer fra 2011.

Seksjonens rammer er justert for utgifter til valg i forhold til valgår. Tidligere har dette ligget som fondsavsetning i de årene hvor ikke det har vært valg slik at rammene har vært stabile. Grunnet kommunens underskuddssituasjon er ikke dette lenger mulig og det legges derfor inn midler kun i de årene det er valg.

Ansvaret for drift og vedlikehold av kommunens telefoni inklusive telefonsentraler foreslås overført til IT-avdelingen. Ved ansettelse av egen teleingeniør kan vi si opp avtale med eksterne om drift og vedlikehold. Rammen er styrket med 0,5 millioner kroner i forbindelse med at seksjonen overtar dette ansvaret. Dette er mindre enn virksomhetene har brukt i snitt til å drifte og vedlikeholde til sammen 20 mindre sentraler.

Det er lagt inn ressurser til å opprette en egen stilling som internkontroller i 2011 som er direkte underlagt rådmannen.

Fullelektronisk arkiv

Innføring av Fullelektronisk arkiv i alle seksjoner, virksomheter og avdelinger i Fredrikstad kommune skjer i faser. I 2011 vil HMS-avdelingen og kemnerkontoret ta i bruk elektronisk arkiv. For å få full utnyttelse av fullelektronisk arkiv må alle enheter være integrert. På grunn av reduserte økonomiske rammer vil innføringen trekke ut i tid. Under innføringen vil det bli dobbeltarbeid i den tiden det benyttes både papirarkiv og elektronisk arkiv. Elektronisk arkiv er en forutsetning for flere andre fagsystemer som ikke kan ta i bruk moderne løsninger før virksomheten har tatt i bruk elektronisk arkiv. Framdriften er en utfordring også for andre seksjoner.

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2010	Budsjett 2011
Brutto utgifter	180 342	182 916
Brutto inntekter	45 426	48 274
Netto ramme	134 916	134 642

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, det vil si at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Forskjellen mellom vedtatt og justert budsjett er rammeendring gjennom budsjettrevidering 2010.

Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen

- KS kontingent øker utover lønns og prisvekst (0,15 millioner kroner).
- Ny IA-avtale krever 0,5 årsverk (0,4 millioner kroner).

Salderingsbehov for 2011

Netto endring i vedtatt handlingsplan 2010-2013	- 0,6 millioner kroner
Rammeendringer	- 2,7 millioner kroner
Helårseffekt av tiltak som er igangsatt 2010	0,6 millioner kroner
Nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet uten å øke rammen	- 0,6 millioner kroner
Diverse salderinger gjennom budsjettarbeidet	<u>0,7 millioner kroner</u>
Salderingsbehov	- 2,6 millioner kroner

Helårseffekten av tiltak som er i gang satt 2010 gjelder felles velferdsarrangement som utgår samt økte inntekter ved kemnerkontoret. Størrelsen på hvor mye kemnerkontoret får inn på gebyr- og panteinntekter, henger direkte sammen med bemanningen. Forutsatt dagens bemanning samt reduksjon på andre driftsutgifter vil det være mulig å redusere rammen med 0,25 millioner kroner inneværende år som videreføres i planperioden.

Salderingstiltak

Tall i tusen kroner	2011	2012	2013	2014
Reduksjon ½ årsverk ved Servicetorget	-250	-250	-250	-250
Reduksjon ½ årsverk ved Personalavdelingen	-300			
Innsparinger ved bytte av telefonisystem	-800	-800	-800	-800
Div innsparinger drift i alle avdelinger	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Uspesifiserte tiltak i planperioden		-2 700	-3 400	-3 400
Sum tiltak i anslåtte beløp	-2 550	-4 950	-5 650	-5 600

Servicetorget har en reduksjon på 0,25 millioner kroner fra 2011 som vil føre til utfordringer i forhold til å opprettholde service og saksbehandling på tjenester som ligger hos Servicetorget i dag.

Personalavdelingen har vakanser som ikke besettes og som vil gi økonomiske innsparinger, men som vil få konsekvenser i forhold til prosjekter og utvikling innenfor personal og organisasjonsområdet. I tillegg er 70 prosent av en stilling ved avdelingen fristilt til Dugnad for balanse fram til sommeren 2011. Arbeidet med utvikling av en ny arbeidsgiverpolitisk plattform utsettes og vil få konsekvenser for blant annet rullering av lønnspolitisk plan.

I 2011 planlegges omlegging av telefoni, noe som vil kunne gi en innsparing i forhold til seksjonens utgifter til drift og vedlikehold av hovedsentralen. Optimistisk er det beregnet en innsparing i 2011 på 0,8 millioner kroner.

Det er foreløpig foretatt en generell reduksjon ved alle avdelingene i seksjonen med til sammen 1,2 millioner kroner. For å sikre økonomisk balanse for 2011 må det jobbes med ytterligere tiltak fram til 2011 og i løpet av 2011.

Økter ressurser som følge av ny IA avtale løses gjennom omprioriteringer av andre oppgaver ved HMS-avdelingen.

Innkjøpsavdelingen styrkes med ett årsverk for å følge opp i samsvar med lov om offentlige anskaffelser. Det jobbes med å finne løsninger for nødvendige omprioriteringer innenfor seksjonens rammer.

I tillegg til de salderingstiltakene som er omtalt i tabellen over er det gjort diverse salderinger gjennom budsjettarbeidet. Seksjonen har fellesutgifter som består blant annet av utgifter til revisjon, KS-kontingent, felles rekvisitalager, lisenser og vedlikeholdsavtaler til økonomi og personalsystem, kopimaskiner med mer. Som følge av blant annet ny avtale med leverandør for kopimaskinene kan denne posten reduseres noe. Med annen generell innsparing og effektivisering vil dette tiltaket gi en innsparing på 0,5 millioner kroner.

Posten reduseres med 20 prosent stilling og overfører oppgavene til de andre på avdelingen, som vil medføre at det vil bli sjeldnere postgang.

Det er budsjettert med noen inntekter i form av sykelønnsrefusjoner da det av erfaring vil bli noe langtidssykefravær som ikke dekkes inn med vikarer. Det er også budsjettert med bruk av fond i forhold til sentral opplæring, lærlinger og prosjekt Kvalitetssystem.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- Styrke plan- og økonomi, personal og juridiske avdelinger som følge av stor etterspørsel etter kompetanse og kapasitet til utvikling, finans og analyse (2,0 millioner kroner).
- Økte ressurser til full elektronisk arkiv for å få en raskere implementering (0,7 millioner kroner).
- Sentrale kompetansemidler inklusiv midler til et lederutviklingsprogram for alle ledere i Fredrikstad kommune (1-1,5 million kroner).
- Kjøp av ekstern bistand til ulike organisasjonsgjennomganger.
- Økt kapasitet på lønnsavdelingen for å sikre mer bruk av elektroniske løsninger. Midlertidig behov for 1 årsverk tilsvarende (0,6 millioner kroner).
- Nødvendig ressurser til oppfølging av det overordnede beredskapsarbeidet.

Investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
IT-sentral investeringer	3,9	0,0	3,9	3,9	0,0	3,9	3,9	0,0	3,9	3,9	0,0	3,9
Eget nett III	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1
Fullelektronisk arkiv	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,2
Sum investeringer	5,2	0,0	5,2	5,2	0,0	5,2	5,1	0,0	5,1	5,2	0,0	5,2

Det legges ikke opp til nye investeringer i planperioden. Investeringsrammene videreføres som i vedtatt handlingsplan.

Egenbetalinger og gebyrer

Det er ikke innarbeidet endringer i forhold til egenbetalinger og gebyrer.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Kjerneoppgaver

Kjerneoppgavene til Fredrikstad kirkelige fellesråd omfatter:

- forkynnelse av evangeliet i gudstjenester og andre sammenhenger
- kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd
- ansvaret for å ivareta samfunnets oppgaver med gravferdstjenester og kremasjon
- barne- og ungdomsarbeid, diakoni og omsorgsarbeid
- kirkemusikk – kirkelig kulturarbeid

Organisering

Fredrikstad kirkelige fellesråd er en egen selvstendig virksomhet bestående av 10 menigheter og er ansvarlig for den forvaltningsmessige driften av kirken og kirkegårdene. Fellesrådet er arbeidsgiver for alle lokalt kirkelig ansatte og ivaretar kontakten med Fredrikstad kommune, mens menighetsrådene er ansvarlige for det lokale kirkelige arbeidet.

Endrede styringssignaler/rammebetingelser

Stortingsforliket om stat/kirke gjør at det blir nyvalg av menighetsråd også i 2011. Menighetsrådsvalgene skal følge kommunevalgperiodene.

Prioriterte områder

- Trosopplæring for alderstrinnet 0 -18 år.
- Diakoni, med fokus på omsorg, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.
- Menighetene fremstår som aktive fellesskap for alle kirkens medlemmer, gudstjenester feires og kirkelige handlinger innarbeides.
- Videreutvikle og opprettholde god standard på byens kirkebygg.
- Opprettholde god standard på begravelsetjenester og kirkegårdsdrift.
- Utvikle korarbeidet i kirken sammen med andre kulturelle uttrykksformer.

Utviklingstrekk

	Historikk/Status			
	2006	2007	2008	2009
Andel døpte i % av fødte	74,3	71,3	72,1	67,8
Andel konfirmanter i % av 15-åring	59,5	57,9	59,4	60,1
Antall vigsler	156	171	187	152
Antall skole-/barnehagegudstjenester	81	79	55	53
Antall klassebesøk	87	64	48	50
Antall hovedgudstjenester søndag, helligdag	568	550	557	557
Antall deltagere v/ gudstjenester	63 360	60 116	60 626	61 083
Antall begravelser	686	738	749	759
herunder urnesettelser	251	273	271	291
Antall kremasjoner	283	277	273	305

Oppslutningen om kirkelige handlinger i Fredrikstad er fremdeles stor, selv om det er store variasjoner fra et år til et annet. Det er en jevn økning av kremasjon som gravferdsform.

Nedgangen i andel døpte skyldes ikke at antall døpte er redusert. Antallet er ganske stabilt, men det har vært en sterk vekst i antall fødte. Både dåp og konfirmasjon har stor oppslutning. Utviklingen i

andelen døpte og konfirmanter må også ses i forhold til at befolkningen i Fredrikstad etter hvert har et stort antall innvandrere med annen religiøs og kulturell bakgrunn.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2011-kroner) ¹⁾	2011	2012	2013	2014
Vedtatt ramme 2010	32 656	32 656	32 656	32 656
Netto endringer i vedtatt handlingsplan 2010-2013	-201	-535	-535	-535
Rammeendring	-387	-387	-387	-387
Rammeendring avdrag for kirkeinvesteringer m/rentekomp.	-500	-500	-500	-500
Kapitalkostnader	9 237	10 170	10 968	11 664
Netto ramme ²⁾	40 805	41 404	42 202	42 898

Noter: 1) Alle tall er i 2011-kroner, dvs at budsjettall for 2010 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,6 prosent.

2) Tabellen viser den kommunale rammen til Kirkelig fellestråd.

I forslag til statsbudsjettet for 2011 er det foreslått bevilget midler til gjennomføring av valgene i 2011 på samme nivå som i 2009. Det er ikke innarbeidet noen andre nye tiltak i de rammer som foreligger.

Det er en reduksjon i den kommunale rammen til Fredrikstad kirkelige fellestråd fra 2010 til 2011. Kirkens rammer er i utgangspunktet presset. Mye arbeid gjøres av frivillige og ved innsamlede midler. Kirken bør ha en betydelig frivillig innsats, men et minimum av ramme må være tilstede. En reduksjon i den økonomiske rammen er derfor uheldig fordi den kan medføre at frivillig innsats reduseres eller bortfaller.

Utviklingen i gravferdsformer forventes å fortsette med en økning i kremasjon. Dette vil ikke redusere driftskostnadene på kort sikt, men vil redusere behovet for nytt kirkegårdsareal på lang sikt. Utfordringene for kirkegårdsdriften på kort sikt er å sikre nok gravplass til Østre Fredrikstad.

Fredrikstad kirkelige fellestråd har i 2010 fått styrket investeringsrammen med 15,0 millioner kroner knyttet til rentekompensasjonsordningen. Økte avdrag knyttet til disse investeringene dekkes ved redusert overføring/driftsrammer til Fredrikstad kirkelige fellestråd.

Salderingstiltak

Reduksjonen i budsjettammen vil medføre behov for følgende tiltak:

- Redusert kursvirksomhet, annonsering og generelle administrative kostnader.
- Redusert bemanning og bruk av vikarer ved sykdom, ferier og ledige stillinger.
- Redusert vedlikehold og mindre bruk av sesongarbeidere i kirkegårdsdriften.

Økte investeringer må ses mot redusert vedlikeholdsbehov og drift av kirkebyggene. Det vil likevel i perioden være behov for tiltak på bakgrunn av rammeendringene, og salderingstiltakene må økes ytterligere i planperioden.

Nye tjenester/behov som det ikke er funnet rom for:

- Videre satsning på diakonalt arbeid.
- Bedret tilgjengelighet for publikum til kirkelige tjenester.
- Videreutvikling av hjemmesider og nettbaserte tjenester.
- Godtgjøring til valgte råd som er symbolsk i dag.

Investeringer

Tall i millioner kroner	2011			2012			2013			2014		
	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto	Brutto	Tilsk.	Netto
Kirketjenester	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0
Universell utforming	0,9	0,0	0,9	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum investeringer	7,9	0,0	7,9	7,4	0,0	7,4	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0

Investeringene til universell utforming i tabellen ovenfor dekkes av tidligere bevilgede midler knyttet til ordningen med rentekompensasjon for investeringer. Ordningen med rentekompensasjon er videreført i forslag til statsbudsjett for 2011. Fredrikstad kirkelige fellesråd har i 2010 fått styrket investeringsrammen med 15,0 millioner kroner knyttet til denne ordningen. Disse investeringene vil i hovedsak gjennomføres i 2011, men er ikke med i investeringsoversikten da de er vedtatt i oktober 2010.

Rammebevilgningen til investeringer til kirker, kapeller, kirkegårdsanlegg og driftsbygninger er et helt nødvendig minimum for å unngå forfall og å ha midler til nødvendig kirkegårdsrehabilitering. I beløpet for 2014 inngår også oppstarting av arbeid med utvidelse av Rolvsøy kirkegård.

Fredrikstad kirkelige fellesråd ønsket i tillegg å øke den generelle rammebevilgningen med 4,0 millioner kroner. I tillegg var det ønske om å innarbeide investeringsmidler til menighetscenter i Onsøy og Torsnes på til sammen 7,0 millioner kroner fordelt på 2012, 2013 og 2014. Rådmannen har ikke funnet rom for å innarbeide disse investeringene.

Egenbetalinger og gebyrer

Det er ingen endringer på egenbetalinger og gebyrer for Fredrikstad kirkelige fellesråd i forhold til 2010.

VEDLEGG

1. Detaljoversikt investeringer
2. Investeringsplan – utleieboliger for vanskeligstilte
3. Beregningsgrunnlag for plan – og byggesak
4. Beregningsgrunnlag for vann, avløp, renovasjon og feier

Tall i millioner kroner	Brutto Netto		2010			2011			2012			2013			2014		
	sum		Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Molvigkaia	10,0	10,0			0,0			0,0			0,0	10,0		10,0			0,0
Legionelltiltak	3,0	3,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0				0,0
Gang og sykkelstier (ny)	4,0	4,0				1,0		1,0	1,0		1,0		1,0		1,0	0,0	1,0
Rehabilitering og brannpålegg	58,0	58,0	18,0	0,0	18,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0
SD-anlegg og ENØK	42,0	42,0	2,0		2,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0
Nytt FDV-system	1,0	1,0				1,0	0,0	1,0			1,0						
Radonsanering	4,0	4,0				1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Sum Regulering og tekniske tjenester	211,5	209,5	46,4	0,4	46,0	44,9	0,4	44,5	49,4	0,4	49,0	40,4	0,4	40,0	30,4	0,4	30,0
Omsorg																	
Fjeldberg sykehjem uteareal	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0												
Utstyr omsorg	5,0	5,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
IT-utstyr nye boliger	0,8	0,8				0,8	0,0	0,8			0,8						
Velferdsteknologi - omsorg	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Sum omsorg	7,6	7,6	2,0	0,0	2,0	2,6	0,0	2,6	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Oppvekst																	
Uteanlegg/sikkerhet lekeutstyr bhg/skole	5,1	5,1	5,1	0,0	5,1												
Dekning medgåtte utgifter i 2010 ved investeringsstopp	2,5	2,5	2,5	0,0	2,5												
Ny audioavd. Barnehage	3,0	3,0	3,0	0,0	3,0												
Ny Gaustad u.skole - 10 mill kr i 2009 - ny framdrift	100,0	100,0	45,0	0,0	45,0	35,0	0,0	35,0	20,0	0,0	20,0			0,0			
Sagabakken skole (byggetrinn 1) 10 mill kr 08/09	160,0	156,0	66,0	0,0	66,0	65,0	0,0	65,0	29,0	4,0	25,0			0,0			
Gudeberg skole - kap.utvid. Ink. Audioavd	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0
Inneklima / rehab. skole/bhg	102,5	102,5	28,9	0,0	28,9	10,9	0,0	10,9	20,9	0,0	20,9	20,9	0,0	20,9	20,9	0,0	20,9
Paviljonger (økning)	27,0	27,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	3,0	0,0	3,0
Bygn.messig tilp. funk.hemmede	14,0	14,0	2,0	0,0	2,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
It- investeringer skole	15,0	15,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Sum oppvekst	439,1	435,1	161,5	0,0	161,5	122,9	0,0	122,9	81,9	4,0	77,9	32,9	0,0	32,9	39,9	0,0	39,9
Kirken																	
Ramme	46,9	46,9	17,7	0,0	17,7	7,9	0,0	7,9	7,4	0,0	7,4	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0
Økning 2. tertial 2010 (rentekomp)	15,0	15,0	15,0	0,0	15,0												
Sum kirken	61,9	61,9	32,7	0,0	32,7	7,9	0,0	7,9	7,4	0,0	7,4	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0
Sum investeringer innenfor frie inntekter	868,7	853,3	282,1	6,3	275,8	204,9	4,0	200,9	166,9	4,4	162,5	126,4	0,4	126,0	88,5	0,4	88,1

Selvfinansierende investeringer

Tall i millioner kroner	Brutto i perioden	Netto	2010			2011			2012			2013			2014		
			Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Vann, avløp og renovasjon																	
Vann	270,0	270,0	56,0	0,0	56,0	57,0	0,0	57,0	48,0	0,0	48,0	54,0	0,0	54,0	55,0	0,0	55,0
Avløp	326,0	326,0	84,0	0,0	84,0	84,0	0,0	84,0	79,0	0,0	79,0	79,0	0,0	79,0	72,0	0,0	72,0
Fellesinvesteringer vann og avløp	17,0	17,0	5,0	0,0	5,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0
Renovasjon	12,2	12,2	2,0	0,0	2,0	3,7	0,0	3,7	3,5	0,0	3,5	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Reservevannsledning	9,0	9,0	9,0	0,0	9,0												
Feier - servicebiler	0,4	0,4			0,0	0,4	0,0	0,4									
Sum VAR	634,6	634,6	156,0	0,0	156,0	149,1	0,0	149,1	134,5	0,0	134,5	140,0	0,0	140,0	134,0	0,0	134,0
Teknisk drift																	
Ny ferge	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0				0,0	0,0	0,0			
Parkeringsteknisk utstyr	3,0	3,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0
Rehab. St.fjellet P-hus (ny)	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	1,5
Div. teknisk	14,5	14,5	1,0	0,0	1,0	10,0	0,0	10,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	2,5
Eiendomsutvikling for salg																	
Bolig	98,0	98,0	15,4	0,0	15,4	14,4	0,0	14,4	32,4	0,0	32,4	30,4	0,0	30,4	5,4	0,0	5,4
Næring	37,9	37,9	12,2	0,0	12,2	15,4	0,0	15,4	6,4	0,0	6,4	2,5		2,5	1,4	0,0	1,4
Sum	135,9	135,9	27,6	0,0	27,6	29,8	0,0	29,8	38,8	0,0	38,8	32,9	0,0	32,9	6,8	0,0	6,8
Boligstrategi																	
Nybygg	143,2	114,7	7,5	1,5	6,0	0,0	0,0	0,0	70,1	14,0	56,1	25,3	5,0	20,3	40,3	8,0	32,3
Kjøp	21,4	17,1	9,8	2,0	7,8	5,3	1,0	4,3	6,3	1,3	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	164,6	131,8	17,3	3,5	13,8	5,3	1,0	4,3	76,4	15,3	61,1	25,3	5,0	20,3	40,3	8,0	32,3
Sum selvfinansierte	949,6	916,8	201,9	3,5	198,4	194,2	1,0	193,2	250,7	15,3	235,4	198,2	5,0	193,2	183,6	8,0	175,6

Investeringsplan utleieboliger for vanskeligstilte (2005) 2010 - 2014. Budsjettforslag for 2011 – 2014
Bygging, ombygging/rehabilitering og kjøp.
1. Bygging

AN BY NR	Adresse	Utbygging		Totalt areal	År										Totalt	
		Ant	BTA m/bod		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
AN2985 BY7124	Gamle Kirkevei 72. <i>Ferdig 2006</i>	4 4	74,3 55,2	518,0	6 700 000											6 700 000
AN2985 BY7436	Paprikakroken, Oksviken <i>Ferdig 2007</i>	4	96,2	384,8	6 300 000											6 300 000
AN2985 BY7181	Eplestien 2 - 26, Løkkeberg <i>Ferdig 2007</i>	8 3 2	56,6 86,3 98,6	1 138,9	18 400 000											18 400 000
	<i>Ferdig 2010</i>	2 2	52,3 62,7													
AN2985 BY7183	Ambjørnrød (B 114T) <i>Bygging 2009-10</i>	6	100,0 50,0	900,0		15 300 000										15 300 000
AN2985 BY7219	Rommeveien 1-15, Sellebakk <i>Ferdig 2007</i>	9	56,9	512,1		12 000 000										12 000 000
AN2985 BY7218	Friggsvei 2, 4, 6, 8A og 8B <i>Ferdig 2008</i>	5	57,5	287,5			6 100 000									6 100 000
AN2985 BY7505	Råkolleien 98, Rolvsøy (B1) <i>Ferdig 2008</i>	10	57,5	575,0			10 700 000									10 700 000
AN2985 BY7129	Torslund <i>Rusprosjekt</i>	0	0,0	0,0			0									0
AN2985 BY4128	Begbyveien, Sellebakk <i>Bygging 2010-11</i>	10 2 Annet	55,0 35,0 40,0	660,0			15 723 000									15 723 000
AN2985 BY4336	Torpedalsveien <i>Bygging 2009-10</i>	6	99,2	595,2			13 800 000									13 800 000
AN8844 BY4130	Bråten, Begby I (14boliger) (F2) <i>Psykatriprosjekt</i>	14 Felles	45,0 230,0 140,0	1 000,0			23 000 000									23 000 000
AN2985 BY4118	Njårdsvei 19 (utv.h.) <i>Tilbygg 3 leil. + felles + personal. Bygging 2010</i>	3	200,0 230,0 90,0	520,0			13 000 000									13 000 000
AN4871	Ambjørnrød Syd* <i>Omsorgsboliger multif.h. (b+f+p) Bygging 2010</i>	11		1 200,0			28 000 000									28 000 000
	Produksjonsveien (midl. husvære) <i>Tatt ut av planen</i>	0	0,0	0,0			0									0
AN2989	Bråten Begby II - felt 6 <i>Forsinket reg.plan. Bygging 2010?</i>	6 5	50,0 100,0	800,0			0			18 400 000						18 400 000
AN2989	Lavterskeltilbud / midl. husvære (1) <i>Fellesarealer, pers./korr./trafikk Prosjektering og bygging 2010-11</i>	20	45,0 300,0	1 200,0			30 000 000									30 000 000
AN7715	Ikke lokaliserte prosjekter <i>Redusert fra 31,9 mill. til 6,9 mill.</i>	5	60,0	300,0				6 900 000								6 900 000
	Sorgenfri I og II	8 8	50,0 67,5	940,0						0	21 700 000					21 700 000
	Hørra (omsorgsboliger) <i>Byggestart 2010-11.</i>	14		1 000,0							0	25 000 000				25 000 000
	Rekustadåsen <i>Økt areal med 70 m²</i>	7 5	53,0 100,0	871,0							0		20 000 000			20 000 000
	Brønnerødla	5 7	100,0 53,0	871,0							0		20 000 000			20 000 000
	Lavterskeltilbud / midl. husvære (2) <i>Fellesarealer, pers./korr./trafikk Prosjektering og bygging 2012-13</i>	20	45,0 300,0	1 200,0							30 000 000					30 000 000
	Ikke lokaliserte prosjekter	0	0,0	0,0								0				0
		215		15 473,5	31 400 000	27 300 000	16 800 000	93 523 000	30 000 000	6 900 000	0	70 100 000	25 000 000	40 000 000	341 023 000	

2. Omgjøring/rehabilitering

AN BYNR	Adresse	Utbygging		Totalt areal	År										Totalt	
		Ant	BTA m/bod		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
AN2985 BY4306	Leiegata 27 - 31 Ferdig 2006	4	39,5 79,0	474,0	4 110 000											4 110 000
AN2985 BY7311	Kråkerøyvn 21 Skomakergata 3 Ferdig 2009	4 6		851,0		15 600 000										15 600 000
AN2985 BY4106	R. Amundsensvei 189 A-H Ferdig 2009	4	115,2	460,8				4 100 000								4 100 000
		22		1 785,8	4 110 000	15 600 000	0	4 100 000	0	0	0	0	0	0	0	23 810 000

3. Kjøp

AN2985 BY4804	Tørkopp 35	1	97,0	97,0			1 440 000									1 440 000
AN2985 BY7122	Nøklebyveien (godkj. HB 2006)	3	150,0	450,0			5 900 000									5 900 000
AN2985 BY	Lislebyveien 119 A	8	57,0	456,0			8 798 000									8 798 000
AN2985 BY	Nyborgveien 23, Kr.øy	1	133,0	133,0			1 963 000									1 963 000
AN2989	Kjøpsprosjekt	4	150,0	600,0				0		3 000 000	6 000 000					9 000 000
AN7715	Kjøpsprosjekt	3	170,0	510,0					9 000 000							9 000 000
	Kjøpsprosjekt	1	100,0	100,0						2 000 000						2 000 000
		21		2 346,0	0	0	7 340 000	10 761 000	0	9 000 000	5 000 000	6 000 000	0	0	0	38 101 000

Totalt

2005 - 2014	258	19 605,3	35 510 000	42 900 000	24 140 000	108 384 000	30 000 000	15 900 000	5 000 000	76 100 000	25 000 000	40 000 000	402 934 000
--------------------	-----	----------	------------	------------	------------	-------------	------------	------------	-----------	------------	------------	------------	-------------

4. Prosjektadministrative kostnader

	Prosjektadministrasjon m.m.				0	0	0	0	4 201 000	700 000	300 000	300 000	300 000	300 000	6 101 000
					0	0	0	0	4 201 000	700 000	300 000	300 000	300 000	300 000	6 101 000

Totalt

2005 - 2014	258	19 605,3	35 510 000	42 900 000	24 140 000	108 384 000	34 201 000	16 600 000	5 300 000	76 400 000	25 300 000	40 300 000	409 035 000
--------------------	-----	----------	------------	------------	------------	-------------	------------	------------	-----------	------------	------------	------------	-------------

VEDLEGG 4

Vann	Resultat	Prognose	Økonomiplan			
Kalkyle 2009 - 2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Driftsutgifter	44 277 178	45 399 000	46 549 000	47 728 000	48 937 000	50 177 000
Aktivitetssendring		2 400 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avskrivningskostnad	15 626 428	17 493 000	19 523 000	20 729 000	21 827 000	23 113 000
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	13 005 325	13 942 000	16 560 000	20 483 000	25 683 000	31 493 000
Sum direkte kostnader	72 908 932	79 234 000	82 562 000	88 870 000	96 377 000	104 713 000
Interntjenester - Netto driftsutgifter	1 615 856	1 657 000	1 699 000	1 742 000	1 786 000	1 831 000
Interntjenester - Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0
Sum indirekte kostnader	1 615 856	1 657 000	1 699 000	1 742 000	1 786 000	1 831 000
Sum kostnader - Vann	74 524 787	80 891 000	84 261 000	90 612 000	98 163 000	106 544 000
Kommunale årsgebyrer - 1640	83 436 522	66 550 000	79 102 000	86 291 000	93 618 000	101 806 000
Tilknytningsavgifter - 1641	51 990	120 000	123 000	126 000	129 000	133 000
Inntekt av fordelte utgifter - 1690	2 407 682	1 500 000	1 538 000	1 577 000	1 617 000	1 658 000
Øvrige salgsinntekter	615 859	631 000	647 000	664 000	681 000	698 000
Overføringer med krav til motytelse	200 370	205 000	211 000	216 000	221 000	227 000
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Evt. korrigering av inntekter		0	-1 699 000	-1 699 000	-1 699 000	-1 699 000
Sum direkte inntekter	86 712 423	69 006 000	79 922 000	87 175 000	94 567 000	102 823 000
+/- Vedtatt bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	3 896 000	3 076 000	3 332 000	3 617 000
+/- Ekstraord. bruk av/avsetning til selvkostfond						
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	693 062	683 000	443 000	361 000	264 000	104 000
+/- Gevinst/tap ved salg/utrangering av anleggsmiddel	5 000					
Sum inntekter fra fond mv.	698 062	683 000	4 339 000	3 437 000	3 596 000	3 721 000
Sum inntekter - Vann	87 410 485	69 689 000	84 261 000	90 612 000	98 163 000	106 544 000
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	117 %	86 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	117 %	85 %	95 %	96 %	96 %	97 %
Foreløpig selvkostresultat - Vann	12 885 697	-11 202 000	0	0	0	0
Eventuelt tilskudd ei. over kommunekassen						
Selvkostresultat (til selvkostfond) - Vann	12 885 697	-11 202 000	0	0	0	0
Endring Kommunale årsgebyrer - 1640		-20,2 %	18,9 %	9,1 %	8,5 %	8,7 %
Endring - Sum inntekter		-20,3 %	20,9 %	7,5 %	8,3 %	8,5 %
Utgående balanse - Selvkostfond	25 123 752	13 921 752	10 025 268	6 949 240	3 616 876	0

Avløp	Resultat	Prognose	Økonomiplan			
Kalkyle 2009 - 2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Driftsutgifter	60 161 355	61 685 000	63 248 000	64 850 000	66 493 000	68 178 000
Aktivitetendring		-3 400 000	-5 191 000	-5 191 000	-5 191 000	-5 191 000
Avskrivningskostnad	21 427 270	23 100 000	25 811 000	27 952 000	29 990 000	31 709 000
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	17 600 333	17 958 000	21 271 000	26 839 000	34 151 000	41 928 000
Sum direkte kostnader	99 188 958	99 343 000	105 139 000	114 450 000	125 443 000	136 624 000
Interntjenester - Netto driftsutgifter	2 222 463	2 279 000	2 336 000	2 396 000	2 456 000	2 519 000
Interntjenester - Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0
Sum indirekte kostnader	2 222 463	2 279 000	2 336 000	2 396 000	2 456 000	2 519 000
Sum kostnader - Avløp	101 411 421	101 622 000	107 475 000	116 846 000	127 899 000	139 143 000
Kommunale årsgebyrer - 1640	124 289 724	114 950 000	92 701 000	101 139 000	111 211 000	125 440 000
Tilknytningsavgifter - 1641	52 710	140 000	144 000	147 000	151 000	155 000
Inntekt av fordelte utgifter - 1690	3 586 317	3 620 000	3 712 000	3 806 000	3 902 000	4 001 000
Øvrige salgsinntekter	505 855	519 000	532 000	545 000	559 000	573 000
Overføringer med krav til motytelse	459 399	471 000	483 000	495 000	508 000	521 000
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Evt. korrigering av inntekter		-600 000	-4 361 000	-4 361 000	-4 361 000	-4 361 000
Sum direkte inntekter	128 894 005	119 100 000	93 211 000	101 771 000	111 970 000	126 329 000
+/- Vedtatt bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	12 374 000	13 453 000	14 725 000	12 204 000
+/- Ekstraord. bruk av/avsetning til selvkostfond						
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	886 258	1 669 000	1 890 000	1 622 000	1 204 000	610 000
+/- Gevinst/tap ved salg/utrangering av anleggsmiddel	90 000					
Sum inntekter fra fond mv.	976 258	1 669 000	14 264 000	15 075 000	15 929 000	12 814 000
Sum inntekter - Avløp	129 870 263	120 769 000	107 475 000	116 846 000	127 899 000	139 143 000
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	128 %	119 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	127 %	117 %	87 %	87 %	88 %	91 %
Foreløpig selvkostresultat - Avløp	28 458 842	19 147 000	0	0	0	0
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen						
Selvkostresultat (til selvkostfond) - Avløp	28 458 842	19 147 000	0	0	0	0
Endring Kommunale årsgebyrer - 1640		-7,5 %	-19,4 %	9,1 %	10,0 %	12,8 %
Endring - Sum inntekter		-7,0 %	-11,0 %	8,7 %	9,5 %	8,8 %
Utgående balanse - Selvkostfond	38 117 779	57 264 779	44 891 085	31 438 499	16 713 372	4 509 434

Renovasjon - Fastboende	Resultat	Prognose	Økonomiplan			
Kalkyle 2009 - 2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Driftsutgifter	42 272 397	43 343 000	44 441 000	45 567 000	46 722 000	47 905 000
Aktivitetsemdring		1 806 000	4 422 000	4 422 000	4 422 000	4 422 000
Avskrivningskostnad	4 258 143	4 701 000	4 989 000	5 146 000	4 217 000	4 402 000
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	1 144 405	1 081 000	1 048 000	1 111 000	1 206 000	1 279 000
Sum direkte kostnader	47 674 946	50 931 000	54 900 000	56 246 000	56 567 000	58 008 000
Interntjenester - Netto driftsutgifter	1 567 777	1 607 000	1 648 000	1 690 000	1 733 000	1 777 000
Interntjenester - Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0
Sum indirekte kostnader	1 567 777	1 607 000	1 648 000	1 690 000	1 733 000	1 777 000
Sum kostnader - Renovasjon - Fastboende	49 242 723	52 538 000	56 548 000	57 936 000	58 300 000	59 785 000
Kommunale årsgebyrer - 1640	42 296 194	45 727 000	49 327 000	51 830 000	52 079 000	54 216 000
Salgs- og gebyrinntekter - 1650	880 207	830 000	851 000	873 000	895 000	917 000
Inntekt av fordelte utgifter - 1690	107 228	270 000	277 000	284 000	291 000	298 000
Øvrige salgsinntekter	1 400	1 000	1 000	2 000	2 000	2 000
Overføringer med krav til motytelse	4 112 540	4 217 000	4 324 000	4 433 000	4 545 000	4 661 000
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Evt. korrigering av inntekter		447 000	-309 000	-309 000	-309 000	-309 000
Sum direkte inntekter	47 397 569	51 492 000	54 471 000	57 113 000	57 503 000	59 785 000
+/- Vedtatt bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	1 983 000	773 000	778 000	0
+/- Ekstraord. bruk av/avsetning til selvkostfond						
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	192 968	140 000	94 000	50 000	19 000	0
+/- Gevinst/tap ved salg/utrangering av anleggsmiddel	131 445					
Sum inntekter fra fond mv.	324 413	140 000	2 077 000	823 000	797 000	0
Sum inntekter - Renovasjon - Fastboende	47 721 982	51 632 000	56 548 000	57 936 000	58 300 000	59 785 000
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	97 %	98 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	96 %	98 %	96 %	98 %	99 %	100 %
Foreløpig selvkostresultat - Renovasjon - Fastboende	-1 520 741	-906 000	0	0	0	0
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen						
Selvkostresultat (til selvkostfond) - Renovasjon - Fastboende	-1 520 741	-906 000	0	0	0	0
Endring Kommunale årsgebyrer - 1640		8,1 %	7,9 %	5,1 %	0,5 %	4,1 %
Endring - Sum inntekter		8,2 %	9,5 %	2,5 %	0,6 %	2,5 %
Utgående balanse - Selvkostfond	4 440 914	3 534 914	1 551 425	778 142	0	0

Renovasjon - Hytter	Resultat	Prognose	Økonomiplan			
Kalkyle 2009 - 2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Driftsutgifter	2 185 343	2 241 000	2 297 000	2 356 000	2 415 000	2 477 000
Aktivitetsendring		-401 000	-422 000	-422 000	-422 000	-422 000
Avskrivningskostnad	525 616	596 000	657 000	538 000	440 000	445 000
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	126 888	120 000	121 000	120 000	126 000	128 000
Sum direkte kostnader	2 837 847	2 556 000	2 653 000	2 592 000	2 559 000	2 628 000
Interntjenester - Netto driftsutgifter	90 514	93 000	95 000	98 000	100 000	103 000
Interntjenester - Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0
Sum indirekte kostnader	90 514	93 000	95 000	98 000	100 000	103 000
Sum kostnader - Renovasjon - Hytter	2 928 361	2 649 000	2 748 000	2 690 000	2 659 000	2 731 000
Kommunale årsgebyrer - 1640	3 120 445	3 333 000	2 585 000	2 532 000	2 505 000	2 579 000
Salgs- og gebyrinntekter - 1650	0	0	0	0	0	0
Inntekt av fordelte utgifter - 1690	0	0	0	0	0	0
Øvrige salgsinntekter	0	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Evt. korrigerende av inntekter						
Sum direkte inntekter	3 120 445	3 333 000	2 585 000	2 532 000	2 505 000	2 579 000
+/- Vedtatt bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	140 000	137 000	136 000	140 000
+/- Ekstraord. bruk av/avsetning til selvkostfond						
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-3 479	12 000	23 000	21 000	18 000	12 000
+/- Gevinst/tap ved salg/utrangering av anleggsmiddel	0					
Sum inntekter fra fond mv.	-3 479	12 000	163 000	158 000	154 000	152 000
Sum inntekter - Renovasjon - Hytter	3 116 966	3 345 000	2 748 000	2 690 000	2 659 000	2 731 000
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	106 %	126 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	107 %	126 %	94 %	94 %	94 %	94 %
Foreløpig selvkostresultat - Renovasjon - Hytter	188 605	696 000	0	0	0	0
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen						
Selvkostresultat (til selvkostfond) - Renovasjon - Hytter	188 605	696 000	0	0	0	0
Endring Kommunale årsgebyrer - 1640		6,8 %	-22,4 %	-2,1 %	-1,1 %	3,0 %
Endring - Sum inntekter		7,3 %	-17,8 %	-2,1 %	-1,2 %	2,7 %
Utgående balanse - Selvkostfond	522	696 522	556 096	418 635	282 757	143 200

Slamtømming	Resultat	Prognose	Økonomiplan			
Kalkyle 2009 - 2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Driftsutgifter	2 310 047	2 369 000	2 429 000	2 490 000	2 553 000	2 618 000
Aktivitetsemdring		204 000	471 000	471 000	471 000	471 000
Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0
Sum direkte kostnader	2 310 047	2 573 000	2 900 000	2 961 000	3 024 000	3 089 000
Interntjenester - Netto driftsutgifter	74 820	77 000	79 000	81 000	83 000	85 000
Interntjenester - Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0
Sum indirekte kostnader	74 820	77 000	79 000	81 000	83 000	85 000
Sum kostnader - Slamtømming	2 384 867	2 650 000	2 979 000	3 042 000	3 107 000	3 174 000
Kommunale årsgebyrer - 1640	2 712 426	2 680 000	2 804 000	2 868 000	2 969 000	3 073 000
Salgs- og gebyrinntekter - 1650	0	0	0	0	0	0
Salgsinntekter ekskl. mva. - 1620	0	0	0	0	0	0
Øvrige salgsinntekter	0	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Evt. korrigering av inntekter						
Sum direkte inntekter	2 712 426	2 680 000	2 804 000	2 868 000	2 969 000	3 073 000
+/- Vedtatt bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	157 000	161 000	129 000	98 000
+/- Ekstraord. bruk av/avsetning til selvkostfond						
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	12 454	19 000	18 000	13 000	9 000	3 000
+/- Gevinst/tap ved salg/utrantering av anleggsmiddel	0					
Sum inntekter fra fond mv.	12 454	19 000	175 000	174 000	138 000	101 000
Sum inntekter - Slamtømming	2 724 880	2 699 000	2 979 000	3 042 000	3 107 000	3 174 000
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	114 %	102 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	114 %	101 %	94 %	94 %	96 %	97 %
Foreløpig selvkostresultat - Slamtømming	340 013	49 000	0	0	0	0
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen						
Selvkostresultat (til selvkostfond) - Slamtømming	340 013	49 000	0	0	0	0
Endring Kommunale årsgebyrer - 1640		-1,2 %	4,6 %	2,3 %	3,5 %	3,5 %
Endring - Sum inntekter		-0,9 %	10,4 %	2,1 %	2,1 %	2,2 %
Utgående balanse - Selvkostfond	505 691	554 691	397 274	236 527	107 952	10 221

Feiing	Resultat	Prognose	Økonomiplan				
			2009	2010	2011	2012	2013
Kalkyle 2009 - 2014							
Driftsutgifter	5 415 313	5 553 000	5 693 000	5 837 000	5 985 000	6 137 000	
Aktivitetsemdring		302 000	954 000	954 000	954 000	954 000	
Avskrivningskostnad	41 848	42 000	63 000	73 000	43 000	43 000	
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	6 180	4 000	10 000	18 000	18 000	19 000	
Sum direkte kostnader	5 463 341	5 901 000	6 720 000	6 882 000	7 000 000	7 153 000	
Interntjenester - Netto driftsutgifter	248 967	255 000	262 000	268 000	275 000	282 000	
Interntjenester - Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0	
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	0	0	0	0	0	0	
Sum indirekte kostnader	248 967	255 000	262 000	268 000	275 000	282 000	
Sum kostnader - Feiing	5 712 308	6 156 000	6 982 000	7 150 000	7 275 000	7 435 000	
Kommunale årsgebyrer - 1640	5 002 836	5 530 000	5 985 000	6 238 000	6 633 000	6 863 000	
Salgs- og gebyrinntekter - 1650	143 998	100 000	103 000	105 000	108 000	111 000	
Salgsinntekter eksl. mva. - 1620	91 005	50 000	51 000	53 000	54 000	55 000	
Øvrige salgsinntekter	10 000	10 000	11 000	11 000	11 000	11 000	
Overføringer med krav til motytelse	495 736	508 000	521 000	534 000	548 000	562 000	
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0	0	0	0	
Evt. korrigering av inntekter		46 000	-111 000	-211 000	-211 000	-211 000	
Sum direkte inntekter	5 743 575	6 244 000	6 560 000	6 730 000	7 143 000	7 391 000	
+/- Vedtatt bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	393 000	403 000	126 000	41 000	
+/- Ekstraord. bruk av/avsetning til selvkostfond							
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	31 013	32 000	29 000	17 000	6 000	3 000	
+/- Gevinst/tap ved salg/utranering av anleggsmiddel	0						
Sum inntekter fra fond mv.	31 013	32 000	422 000	420 000	132 000	44 000	
Sum inntekter - Feiing	5 774 588	6 276 000	6 982 000	7 150 000	7 275 000	7 435 000	
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	101 %	102 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	101 %	102 %	94 %	94 %	98 %	99 %	
Foreløpig selvkostresultat - Feiing	62 280	120 000	0	0	0	0	
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen							
Selvkostresultat (til selvkostfond) - Feiing	62 280	120 000	0	0	0	0	
Endring Kommunale årsgebyrer - 1640		10,5 %	8,2 %	4,2 %	6,3 %	3,5 %	
Endring - Sum inntekter		8,7 %	11,2 %	2,4 %	1,7 %	2,2 %	
Utgående balanse - Selvkostfond	867 070	987 070	593 836	191 140	65 561	25 022	